Karadenizde hafiflemiş olan fırtına dünden beri yeniden şiddetlendi

AKŞAM

Sene 28 — No. 9778 — Fiatı her yerde 10 kuruştur. SALI 8 Ocak 1946 Sahibi: Necmeddin Sadak — Neşriyat müdürü: Hikmet Feridun Es — AKŞAM Matbaası

Başbakanın gülünç propagandalara kesin cevabı

Cumhurbaşkanı İsmet İnönü Millet Meclisini açan nutkunda Türkiyenin harb boyunca güttüğü siyasetin Birleşmiş Milletler dâvasına ne büyük yardımları dokunduğunu, safha safha, altı yılın tarihine dayanarak, en kötü niyetlerin dahi itiraz edemiyecekleri açıklık ve kesinlik içinde anlatmıştı. Bu nutuk Amerika ve İngiltere gibi memleketlerde, Türkiye işlerini yakından bilmeyen insanlar üzerinde derin tesirler bırakmış, Türkiyeyi harb dışı kalmak siyasetinden dolayı suçlamak yolunu tutanları susturmuştu. Millî Şefin ortaya attığı delilleri okuduktan sonra, uzak ve bizimle alâkası az memleketlerde «Bilmiyorduk» diyen yüksek mevki sahibi insanlar oldu. Dost çevrelerde hâdiselerin en yetkili ağızdan bu suretle aydınlatılmasının çok faydalı olduğunu hiç kimse gizlemedi.

Cumhurbaşkanının harb içindeki siyasetimize hak verdiren nutkundan sonra Başbakan Şükrü Saracoğlu evvelki gün gazeteciler toplantısında iki meseleyi ele aldı ve ortalıkta dolaşan dedikodulara en susturucu cevapları verdi.

Gerçekten, eğer bugüne kadar Doğu illerimiz ve Gürcü iddiaları hakkında çok şeyler söylenmiş, yahut hiç bir şey bilinmemiş olsaydı, Başbakanın ileri sürdüğü tarih ve rakam hakikatleri «malûm bazı gazete ve radyolarda yayılan şayia ve haberleri» birdenbire çürütmeye yeterdi. Hattâ biz, Başbakanın, ne oldukları belirsiz, belki de «Masum kanların bir daha dökülmesini görmek [illegible]» yahut ... bu gülünç propagandaya vasıta olmaktan çekinmeyen bu acayip profesörlere cevap vermesini pek cömertce bağışlanmış şereflerden sayarız.

Son yıllarda dünyanın geçirdiği baş döndürücü kargaşalık içinde en yakın tarih bile unutuluyor. Milletler arası ayrılıklarda hakemlik etmesi gereken cihan efkârı ise her meseleyi bilmekten uzaktır, ortaya çıkan her iş için kitap karıştırmaya da vakti yoktur. Herkesce bilinmesini tabii gördüğümüz, bizce en hayatî dâvalar hakkında en basit hakikatler ortaya konduğu zaman sezilen hayretler bundan ileri geliyor. Buna şaşmamak, her hakikati en yetkili ağızlardan boyuna tekrarlamak, dünyaya işittirmek lâzım geldiğini bir kere daha anlıyoruz. Akşam üstü Başbakanın Ankarada söylediklerini hemen ertesi sabah Londradan dinledik. Kars ile Ardahanın, son Türk - Rus harbinde tazminat karşılığı Çarlık Rusyasına bağışlandığını, geçen dünya harbinden sonra da bu illerin halkın isteğile, Rusyanın değil, Türkiyenin en zayıf devrinde anavatana döndüklerini, dünya siyasetini idare eden büyük devlet adamları ve gazeteciler arasında bilmeyenler, yahut unutanlar olursa şaşmamalıdır. Gürcüstan diye gösterilen yerlerde Gürcü denilen Türk göçmenlerinin niçin ve nereden geldiklerini, sayılarını, oturdukları dağınık bölgeleri memleketimizde dahi merak edip araştıranlar — akla gelmedik saçma iddialar vesile olmadıkça — pek az bulunacağına göre dünya efkârının böyle işlerde bilgin çıkması beklenemez. Bunun içindir ki Türkiye hakkında ortaya atılacak iftira ve tezvirlere karşı ne kadar cevap verilse azdır. Her iftira, her propaganda mutlaka iz bırakır ve bu izi ancak daha kuvvetli olan hakikat değiştir.

Başbakanın demeci tam zamanında gelmiş, tam tesirlerini göstermiştir. Türkiye aleyhinde sürekli propagandalar yapılmış, türlü iddialar öne sürülmüştür. Fakat çocukları bile kandıracak bir vesile bulunamamıştır. Çünkü Türkiye, hiç bir işi, hiç bir tarafı şüphe ve tezvir götürmeyen, bundan dolayı da kendine güvenen, gürültüye pabuç bırakmıyan bir memlekettir.

Necmeddin Sadak

IRAN MESELESİ

Azerbaycan 100 bin kişilik ordu hazırlıyor

Ruslar çekildikleri zaman bu ordu vaziyete hâkim olacak

Tahran 8 (A.A.) — Azerbaycandan geçen 32 İranlı subay, muhtar Azerbaycan hükûmetinin 100 bin kişilik bir ordu hazırlamakta olduğunu ve bu ordunun İran ordusunda hizmet etmiş Azerbaycanlılarla, Ermeniler ve Kafkasyalılardan teşekkül edeceğini söylemişlerdir.

Bu subaylar, sözü geçen ordunun, önümüzdeki martta Ruslar bu bölgeyi boşalttıkları zaman İranlıların milliyetçi hareketine geçmelerini önlemek üzere kurulduğunu ilâve etmişlerdir.

Azerbaycandan, İranın diğer bölgelerine giden yolculara, hususî bir müsaade olmadan 50 riyalden fazla para ve sair kıymetli eşya ile yabancı döviz götürmek müsaadesi verilmemektedir.

Londra 8 (R.) — Azerbaycan hükûmeti tarafından kurulmakta olduğu bildirilen 100 bin kişilik ordunun, Azerbaycanlı, Kafkasyalı ve Ermenilerden mürekkeb olduğu haber verilmektedir.

İran meclesinin görüşülmesi için bir üçler komitesi kurmak hususunda yeniden çalışılıyor.

Tahran 8 (A.A.) — General Dırahşani'yi yargılamakla görevli askerî mahkeme teşekkül etmiştir. General, demokratların merkezî hükûmete karşı ayaklanması sırasında, Azerbaycan garnizonunun komutanı bulunmakta idi. General, isyanı başladığı sırada bastırmamakla itham edilmektedir. Generalin, Genelkurmaya, hükûmetin kararları üzerinde [illegible] raporlar gönderdiği sanıedilmektedir. General Dırahşani, hükûmetinin kan dökmemek yolunda yolladığı talimat mucibinde hareket ettiğini söyliyerek kendisini müdafaa etmektedir.

> ### İran hükûmeti
>
> #### Birleşmiş Milletlere müracaat etti
>
> Londra 8 (R) — İran hükûmeti resmen Birleşmiş Milletler konferansı makamına müracaat ederek, İran - Rus ihtilâfının konferans gündemine alınmamasını istemiştir.

Silâh altına çağrılanlar

Tahran 8 (A.A.) — Rezaiye'yi işgal eden «demokrat» kuvvetlerin yeni seferberlik dairesi müdürü, bir beyanname neşrederek 25 yaşından yukarı olan bütün erkekleri silâh altına çağırmıştır. Öğrenildiğine göre, Tebrizde «yabancı» idare altında yeni bir radyo istasyonu kurulmuştur.

Tahran 8 (A.A.) — İyi haber alan kaynaklardan öğrenildiğine göre, Tebriz'in kuzey batısında bulunan Rezaiye şehrine demokratların yaptığı hücumu, İran ordusundan demokratlara geçen bir albay idare etmiştir.

Aynı mahfillere göre, demokratlar çarpışmalarda binlerce kayıp vermişlerdir.

Demokrat Partisi resmen teşekkül etti

B. Celâl Bayar dün gazetecilerle görüştü — Yeni partinin programı

Ankara 7 — Demokrat Parti bugünden itibaren resmen teşekkül etmiştir. Partiyi kuranlar B. Celâl Bayar, Fuat Köprülü, Refik Koraltan, Adnan Menderes'tir. Bu dört zat gazetecileri kabul ederek kendilerine izahat vermişlerdir. B. Celâl Bayar yeni partinin bundan evvel kurulmuş olan partilerden hiç birisile alâkası olmadığını, Türk milletine ve Türk tarihine karşı bir mesuliyet yüklenmiş olduklarını idrak ettiklerini söylemiştir. Yeni partinin programı şudur:

(Arkası sahife 2, sütun 5 de)

BULGARİSTAN'DA MUHALİFLERLE ANLAŞMA OLAMADI

Başbakan Georgief, İç ve Dışişleri Bakanlariyle birlikte Moskova'da Stalin tarafından kabul edildi

Romanyada hükûmetle muhalifler arasında bir anlaşma oldu

Moskova 7 (R.) — Bulgar Başbakanı, yanında İç ve Dışişleri Bakanları bulunduğu halde Moskova'ya gelmiş, hava meydanında Sovyet Dışişleri Komiseri Molotof, Fransız ve Türk, Çekoslovak, Meksika, Finlandiya elçileri tarafından karşılanmıştır.

Londra 8 (R.) — Stalin dün gece Bulgar Başbakanı ile İç ve Dış Bakanlarını kabul etmiştir. Görüşmede Molotof da hazır bulunmuştur.

Londra 8 (R.) — Bulgar kabinesinin genişletilmesi hususunda hükûmet tarafından yapılan teklifleri muhalifler reddetmişler ve karşı tekliflerde bulunmuşlardır. Bu tekliflerin başlıcası kabul olduğu kadar yakın zamanda yeni seçim yapılması, hükûmetin yeniden teşkili, vatan cephesine bağlı olmamaktır.

Bulgaristan'da bu husustaki durumun karışık olmasına mukabil Romanya'da bir anlaşma olmuştur. Kabineye köylü partisi namına Emil Haliceanu, liberal partisi namına Mihail Romaniceanu girmiş, bunlar Kıralın huzurunda yemin etmişlerdir. Moskova kararı üzerine Bükreş'e gelmiş olan üçler heyetine dahil Sovyet Dışişleri Komiser muavini Vişinski, birleşmiş milletler genel kurulunun yapacağı toplantıda bulunmak için bugün Bükreş'ten Londra'ya gelecektir. İngiltere ve Amerika'nın Moskova elçileri daha bir kaç gün Bükreş'te kalacaklar ve kendilerine verilen vazifenin ikinci kısmını tamamlıyacaklardır. Bu kısım seçimler yapılması ve halka demokratik hürriyetler verilmesi hakkındaki teminatın gözden geçirilmesidir.

Galatasaray durağı tekrar tesis ediliyor

Son dakikada haber aldığımıza göre Beyoğlunda Galatasaray ve Parmakkapı duraklarının birleştirilmesi şeklinin faydasız olduğu anlaşılmış ve eski durakların iadesi kararlaştırılmıştır. Belediye bugün tramvay idaresine tebligat yapacaktır.

Times gazetesine göre

Sovyetlerin Türkiye'den istedikleri nelermiş?

1 - Stratejik noktaların işgali, 2 - "Dost bir hükûmet" in iş başına gelmesi

Times diyor ki: «Türkiye bağımsızlığını ihlâl edecek bu gibi şartları görüşmeği bile reddediyor. Çıkmazdan kurtulmanın yegâne çaresi büyük devletleri ayıran şüphelerin izalesidir»

M. Byrnes'ün Londrada Türk - Sovyet münasebetlerini düzeltmek için görüşmelerde bulunacağı bildiriliyor

Vaşington 8 (R.) — Birleşmiş milletlerin genel toplantısında bulunmak üzere dün akşam Londraya hareket eden M. Byrnes, bilhassa karışık Orta Şark meselelerinin halli için çalışacaktır. Amerikan Dışişleri Bakanı hâlen gerginleşmiş bulunan Türk - Rus münasebetlerini düzeltmek için Boğazlar meselesinin milletlerarası bir anlaşmaya bağlanmasını görüşecektir. Bakanın Boğazlar hakkında beraberinde yeni bir tasarı götürdüğü söylenmektedir.

Times'in makalesi

Londra 7 (A.A.) — Times gazetesi, bugün «Türk - Rus ihtilâfı» başlığı altında iki sütunluk bir makale neşretmiştir. Bu makalede bilhassa deniliyor ki:

«İki Gürcü profesörü tarafından ileri sürülen istekleri Türkler sorumlu Sovyet mahfillerinin de teşvik ettikleri müteazviz bir vaziyetin belirtileri olarak telâkki ediyorlar.

Rusların Türklere karşı bu düşmanlıklarının sebebi nedir? Yirmi senelik sıkı bir dostluktan sonra ortaya çıkan bu düşmanlık, şiddetli söz hücumları şeklinde olmakta ve Türkiyenin bağımsızlığını ve toprak bütünlüğünü tehdit edere benzemektedir. Bu mesele hakkında eğer Sovyet basını ve radyosu yegâne kaynak olsaydı, istihracedilecek netice şu olurdu: Rusların Türklerden başlıca iki şikâyeti vardır. Biri Türkiyenin tarafsız kalmakla Almanyaya bilfiil yardım etmiş olması, ikincisi de Almanya Rusyaya taarruz etmeden birkaç gün önce Türkiyenin bu memleketle bir antlaşma yapmış olmasının, meşhur taarruzda onun da parmağı olduğunu göstermesidir.

Türkiye Cumhurbaşkanı İnönü 1 kasım 1945 nutkunda ehemmiyetle kaydetmiştir ki, Türkiye bütün harb müddetince devam ettiği hattı harekatiyle Almanyayı Türk topraklarından geçerek Orta Doğuya ve Kafkasya hududuna götürecek kapıyı kapamıştır. Hem bunu, Müttefiklerin Alman hamlesine karşı koymak için henüz kâfi derecede hazırlıklı olmadıkları bir devirde yapmıştır.

Sonra iki siyasî vesika vardır. Bunlardan biri 25 mart 1941 Türk - Rus demecidir. Her iki taraf bu demecle birbirlerine teminat vermişlerdir ki, şayet iki taraftan biri bir taarruza uğrar ve hudutlarını müdafaa zorunda kalırsa, öbür taraf kesin bir tarafsızlık muhafaza edecektir. O zaman aşikârdı ki, Türkiye ve Rusyaya her hangi bir tecavüz ancak Almanyadan gelebilirdi. Türkler iddia ediyorlar ki, o devirde Türkiyenin tarafsızlık muhafaza etmesinden Ruslar çok memnun olmuşlardı ve binaenaleyh bu bapta şimdiki şikâyetleri tamamiyle haksızdır.

İkinci siyasî vesika 13 ağustos 1941 de Türkiyeye yapılan müşterek İngiliz - Rus demecidir. Bu demecte İngiltere ve Rusya Montreux mukavelesine sadık kalacaklarını teyidetmişler, Boğazlar hakkında hiçbir tecavüz niyetleri veya istekleri olmadığına ve Türkiye Cumhuriyetinin toprak bütünlüğüne kail olarak riayet göstereceklerine dair teminat vermişlerdir.

Türkler, 1939 ekim Türk - İngiliz muahedesini Rusların tasvibetmediklerini düşünüyorlar ve soruyorlar: «Acaba Rusya Türkiyeyi kendine has emniyet sistemine dahil bir memleket olarak telâkki ediyor da Türkiyenin diğer bir devletle ittifak antlaşmasiyle perçinlenmiş sıkı münasebetlerde bulunmasına muhalefet mi eyliyor?»

Rusya şifahî ve yazılı dürüstlük ve iyi niyet teminatını kabul etmeğe mütemayil gözükmüyor ve Türkiyede Rus kuvvetleri tarafından stratejik noktaların işgali ve «dost bir hükûmetin» iktidar mevkiine gelmesi suretile esaslı garantilerde ısrar ediyor. Bu, meseleyi bir kat daha güçleştirmektedir.

Türk hükûmeti, memleketin bağımsızlığını ve toprak bütünlüğünü ihlâl edecek mahiyette telâkki ettiği bu gibi şartları yalnız nazarı itibara almakla değil, görüşmeği bile şiddetle reddediyor. Buna benzer diğer meseleler gibi bu çıkmazın da yegâne çaresini büyük devletleri ayıran milletlerarası münasebetleri zehirliyen şüphelerin izalesidir.

> ### Almanya'da
>
> #### Ruslarla Anglosaksonlar arasında gerginlik
>
> Cenevre 8 (A.A.) — Almanyadan gelen bazı haberlere göre Ruslarla Anglosaksonlar arasında bir gerginlik göze çarpmaktadır. Ruslar Müttefiklerin işgalinde bulunan bölgelerde kuvvetli bir tazyik icra etmektedirler. Anglosaksonlar bu tazyika zayıf bir surette karşı koymaktadırlar.
>
> Ruslar geçen sonbahardan beri bölgelerinde büyük kıta topluluklarını vücuda getirmeğe başlamışlardır. Rusların bunu yapmalarına âmil olan sebeplerden biri de doğu Avrupada faaliyette bulunan çeteleri yoketmek arzusudur.

Tass, Parsi Matin'in bir haberini yalanladı

Londra 8 (R.) — Paris'te çıkan Paris Matin gazetesi, Sovyetlerin Türkiye'ye harb ilân ettiğini yazmıştır.

Dün gece Tass ajansı bu haberi katî surette yalanlamıştır. Moskova radyosu tarafından neşredilen ajansın tekzibi şudur:

«Fransız Paris Matin gazetesi, Sovyetler Birliğinin, sözde Türkiyeye harb ilân ettiği ve Türk - Sovyet hudut muhafızları arasında karşılıklı çarpışmalar vuku bulduğu yolunda söylentiler yaymaktadır. Tass ajansı, bu söylentilerin baştanbaşa uydurulmuş yalanlar olduğunu beyan etmeğe mezundur.»

DIKKATLER:

«Fahrî müfettiş» in not defterinden...

Bu sütunda «fahrî müfettiş» lâtifesile bazı müşahedelerimizi naklettik.

İstihbarat kısmında çalışan muharrir arkadaşlarımız, bize ara sıra gelirler, «memurlardan, âmirlerden çoğunun iş başında bulunmadığından» şikâyet ederler. Bunun aksine olarak vilâyet sıhhiye müdürü Dr. Faik Yargıcı'nın mesai saatleri dışında bile, icabettikçe akşam dokuzlara kadar vazife başında kaldığını, geceleri teftişe çıktığını haber veriyorlar...

Bir meslek sahibinin kendisini o mesleğe vakfetmesi ne güzel manzaradır. Biz, o kadarını da beklemiyoruz amma, vazife saatlerinde behemehal vazife başında bulunulmasını istiyoruz.

Günler Geçerken:

Zevksizliğe alıştıranlar

Kitaplarımızla dergilerimizin renkli kapaktan ve renkli resimden kurtulup ciddi şekle girdiğini ne zaman göreceğiz? Bugün dış memleketlerden gelen birinin tütüncü dükkânlarına asılı veya kitapçı camekânlarına dizili neşriyata hayretle baktığına, «alaca» câzibesine kapılmış kekliğe dönmemek için acele acele geçip gittiğine şüphe yoktur. Hele ucuza maledilen bir kaç formalık polis romanları cinsinden kitapçıklar yan yana, sıra sıra dükkân kenarlarına mandallanınca o kadar bayağı bir manzara alıyor ki insanın bunlar hakkında da Belediye zabıtası nizamnamesine teşhir yasağı konulmasını istiyeceği geliyor. Dünyanın her yerinde kitap kapağı estetiğinin bozulduğunu biliyorum; vaktile sadece tek renkte kapakla satılan ve gençliğimizde «3 frank 50» adıyla anılan kitapları şimdi piyasa tutmuyor. Ama — Beyoğlundaki ecnebi kitapçıların vitrinlerine bakarak kıyas yapabiliriz — bizde kapak boyacılığı haddinden fazla taşkın ve tahammül edilmez derecede zarafetsiz bir hale sokulmuş, kitap ve dergi mefhumuna uymıyacak bir hoppalığa düşürülmüştür. Bereket zevk sahibi bir kaç tâbi o gibi küçüklüklere yanaşmıyor; yanaşmaması da iflâs etmesine sebebolmuyor.

Kapak çirkinliğinin önüne geçecek olanlar yine kitapçılardır. Kitapçılarımız bir araya gelerek deseler ki: Nedir bu yaptıklarımız? Ne zevksizce, kabaca bir iştir? Okuyucunun ve dolayısiyle halkın güzellik duygularını körletiyor ve ele güne Türk basım tarzı hakkında pek fena fikirler veriyoruz. Hem şu gidişimiz nereye varacak? Birbirimizle boyacılık yarışına çıkmışa benziyoruz. Camekânlarımız Afrika kabilesi sihirbazları kadar en iptidaî şekilde elvan elvan, ürkütürcesine süslü kitaplarla dolu! Dedelerimiz her hususta incelikten, sadelikten, sadelik içinde güzellikten anlayan adamlardı. Boya ve renk de kullanırlardı ama eski tavanlarımıza, eski çinilerimize, hattâ en zıt renkleri ve desenleri bile imtizaç ettirebilen eski halılarımıza bakalım, ne hoş şeylerdi, hepsi de sanatkâr işiydi. Mademki öylesini yapamıyoruz, yapmak da lüzumsuzdur, yavaş yavaş sadeleşelim ve kapak kibarlığını temine çalışalım!»

«Kapakları gördüğünüz gibi, boya küpüne batırıp çıkarmazsak kitap satamıyoruz» diyorlar. Evet ama okuyucuyu o zevksizliğe alıştıranların yine kendileri olduğunu unutmasınlar.

Refik Halid Karay

HALKIN KULAĞI
HALKIN DİLİ

Son Posta

Sene 16 — No. 5637 + 27 | PAZAR 12 MAYIS 1946 | TELEFON: 20203 | Fiatı 10 Kuruş

Cumhuriyet Halk Partisi Büyük Kurultayı toplantısını bitirdi

Parti Genel Başkanlığına 708 üyenin oy birliğile Cumhurbaşkanı İnönü seçildi

Parti programına tek dereceli milletvekili seçimi esası konuldu

Programdaki sınıf fikirleri yayma ve sınıf mücadelesi uyandırma maksadile cemiyet kurulamıyacağına dair olan madde kaldırıldı

Tüzüğe Genel Başkanın Büyük Kurultay tarafından dört yıl için seçileceği hakkındaki hüküm ilâve edildi ve Müstakil Grup hakkındaki madde kaldırıldı

Ankara, 11 (Özel) — C. H. Partisi büyük kurultayının bugünkü toplantısında parti programında yurttaş haklarından bahseden hükümlerle seçimin iki dereceli yapılmasını uygun gören madde milletvekili seçimlerinde tek dereceli seçim tarafısıyız şeklinde değiştirilmiştir.

Yine programda, cins ve sınıf ve rejyonal fikirleri koruma ve yayma, sınıf mücadelesi uyandırma maksadlarile cemiyet kurulamıyacağına dair olan madde kaldırılmıştır.

Parti tüzüğüne parti genel başkanının büyük kurultay tarafından dört yıl süre için milletvekilleri arasından seçileceği hükmü ilâve edilmiştir.

Bunun dışında müstakil grupun kuruluş, ödev yetkilerine ait maddeler tüzükten çıkarılmıştır.

PARTİ GENEL İDARE KURULU

Ankara, 11 (A.A.) — Cumhuriyet Halk Partisi büyük kurultayının bugün yapılan üçüncü oturumunda parti genel başkanı İsmet İnönü ve başkan vekili Şükrü Saracoğlu tarafından verilen bir önerge ile parti genel idare kurulu üyeliklerine şunlar seçilmişlerdir:

Nafi Atuf Kansu (Kırklareli), Faik Ahmet Barutçu (Trabzon), Ali Rıza Erem (Siirt), Rahmi Göken (İzmir), Emin Erişirgil (Zonguldak), Sedat Çumralı (Konya), Bekir Kaleli (Gaziantep), Dr. Fatma Memik (Edirne), Kemal Turan (Isparta), Atıf Akgüç (Bursa), Tahsin Banguoğlu (Bingöl), Feyzullah Uslu (Manisa), Hüsnü Kitapçı (Muğla), Ali Taşkapılı (Afyonkarahisar), Münir Hüsrev Göle (Erzurum).

Büyük kurultayda İnönü tarihî nutkunu söylerken ve kurultay toplantısından bir görünüş

HERGÜN

Demokrasinin ilk basamağını aştık

İnkılâbın yeni safhasında ilerliyebilmek için bundan sonra bütün gayretimiz, halkın oy sandığına istiyerek gitmesini sağlamaya yönetilmelidir.

Yazan: Ekrem Uşaklıgil

Cumhuriyet Halk Partisinin büyük kurultayı toplantı gündemine aldığı meselelerin incelenmesini bitirerek dağıldı.

Türkiyede Demokrasi hareketinin geliştirilmesi, eğer sadece inkılâp hamleleri esnasında zaruri yardımcı saydığımız bazı kanunların değiştirilmelerine bağlı bulunsaydı ve bu kanunların değiştirilmeleri de Millet Meclisinde büyük çoğunluğu teşkil eden Halk Partisinin programında tadiller yapmakla mümkün olsaydı, dünden itibaren maksadımıza erişmiş olurduk.

Hükûmet artık serbesttir,

Seçim kanununu tek dereceli seçim esasına göre tadil eden, cemiyetler kanununu değiştiren birer proje yapmak yetkisine malik olduktan başka, tek partili demokrasiden müteaddit partili demokrasiye geçerken değiştirilmeleri elzem olduğu iddia edilen polis, matbuat ve basın birliği kanunlarını da kaldırmak veya tadil ettirmek imkânını elinde tutmaktadır.

Her ne kadar Cumhuriyet Halk Partisinin büyük kurultayını açarken sayın İsmet İnönü tarafından verilen demeçte, tek dereceli seçimle cemiyetler kanununa dokunulduğu halde, polis, matbuat ve basın birliği kanunlarından bahsedilmemiş ise de bu kanunlardan bahsedilmemiş olmasını hiç değiştirilmiyeceklerinin kesin bir delili gibi saymak güçtür, zira sayın İsmet İnönünün daha evvel Cumhurbaşkanı sıfatile söylediği bir nutukta bu kanunlarda tadiller yapılabileceği kaydedilmişti, ayrıca Başbakanın aylık toplantısında bu meselenin bahsi yapılmıştı. Binaenaleyh kurultayda tek dereceli seçim ile sınıf esasına dayanan parti kurmak serbestliği gibi polis, matbuat ve basın birliği kanunlarından da bahsedilmeyişini daha ziyade, bu kanunların parti programı ile ilgili olmayışlarına atfetmek mümkündür.

Şu halde kendimizi, inkılâbın ilk

(Devamı 7 ci Sa. nın 5 ci ve 6 Sü. da)

İran ile Azerbaycan arasında müzakereler tamamen akim kaldı

Bunun bir iç harbe sebep olacağı ve Rus İran münasebetine de tesir edeceği bildiriliyor

Tahran, 11 (A.A) İran ile Azerbaycan arasındaki müzakerelerin akim kalmış sayılması gerektiğini söyliyen yüksek hükûmet memuru, Pişevarinin Azerbaycan heyetile birlikte iki üç gün içinde Tebrize dönmesi muhtemel olduğunu ilâve etmiştir.

Bu memur, Pişevarinin Azerbaycanda nizam ve âsayişin kendi kumandası altındaki kıtalar tarafından teminini istediğini söylemiştir.

Kıvamüssaltananın daveti üzerine toplanan Bakanlar Kurulu bu mukabil teklifleri ittifakla reddetmiştir.

Tahranın siyasî mahfillerinde, Rus İran münasebetlerinde yeni bir buhran beklenilmektedir. Tebrizden gelen bir yolcunun anlattıklarına göre,

(Devamı 3 üncü Sayfada)

Azerbaycan Başbakanı Tahrana kendi askerlerinin muhafazası altında gelirken

Genel Başkan Vekilliğine Başbakan Saracoğlu getirildi

Ankara, 11 (A.A.) — C. H. P. büyük kurultayı olağanüstü toplantısının ikinci oturumunu bugün saat 10 da başkan vekili Büyük Millet Meclisi Başkanı Abdülhalik Renda'nın başkanlığında yapmıştır.

Kâtiplik yerlerinde Bingöl milletvekili Necmettin Sahir Sılan ve Kocaeli milletvekili Sedat Pek bulunuyordu. Büyük kurultayın dünkü açılışı oturumunda olduğu gibi davetliler bugün de, kendilerine ayrılmış olan yerlerde, localarda dinleyici olarak bulunmakta idiler.

Genel başkan Millî Şef İnönü, büyük kurultay görüşmelerini sonuna kadar localarında takip buyurmuşlardır.

Başkan vekili Abdülhalik Renda, oturumu açtığını bildirdikten sonra Bingöl milletvekili dünkü oturuma ait tutanak özetini okumuş ve kabul olunmuştur. Bunun üzerine parti program ve tüzüğünde yapılması parti genel sekreterliği tarafından ileri sürülmüş olan teklife ait komisyon raporu okunmuştur.

MUHİTTİN BAHA PARS'IN HİTABESİ

Program ve tüzük komisyonunun tümü üzerinde ilk olarak Bursa milletvekili Muhittin Baha Pars, söz alarak, Atatürkün, İsmet İnönünün bayrağı altında Türk milletinin yıllardanberi zaferden zafere, inkılâptan inkılâba ulaştığına işaret ederek büyük Türk vatanının bu iki büyük şefi idaresinde şereften şerefe koşmasında ve vatanın harp hâdiresinden yarasız, beresiz çıkmasın

(Devamı 7 inci sayfada)

Dörtler İtalya meselesinde anlaşıyorlar

Bevin Bingazinin İngiltere vesayetine verilmesini istiyor

Paris, 11 (AP) Konferans çevrelerinde tahmin edildiğine göre, Dışişleri Bakanları, İtalyan sulh andlaşması meselesinde karşılaşılan güçlükleri yavaş yavaş yenmeğe başladıklarından, diğer memleketlerle yapılacak olan sulh andlaşmalarının incelenmesi için konferans en aşağı bir hafta devam edecektir.

(Devamı 7 inci sayfada)

Bozuk projektörle yola çıkan Kınalı vapuru

Bir sandala çarptı, köprüye döndü ve yolcular müşkül bir durumda kaldılar

Dün gece yarısını on beş geçe köprüden kalkarak adalara gitmekte olan Kınalı vapurunun projektörü bozuk olduğundan önünü görememiş ve Sarayburnu açıklarında bir sandala çarpmışlar.

Bu çarpma neticesinde sandal dev-

(Devamı 3 üncü Sayfada)

BU DA BENDEN:

MEMURLARIMIZ

Son günlerde Türk memur yine bahis mevzuu oldu. Onun feragatinden, tahammülünden, faziletlerinden, Başbakan uzun uzadıya bahsetti ve ona teşekkür etmeğe kadar vardı.

Buna lüzum var mı idi? Altı bu kadar yıl içinde Türkiye Cumhuriyeti devlet memurunun müstesna vaziyetinden, bu vaziyet içerisinde gösterdiği harikulâde sabırdan, metanetten, tevekkülden şüphe mi edenler olmuştu? Aslâ!

İçlerinde, şeytana uymak zaafını göstermiş olan bir kaç tane esütü bozuka mukabil, memurlarımızdan çoğunun, eski dilde «fukarayı sabirin» sıfatına müstahak olduklarını göğsümüzü gere gere söyliyebiliriz.

Gerçekten, memurlarımızın, şu son altı yıllık harp süresinde feragatin tam ve en yüksek örneklerini vermiş oldukları su götürmez bir vakıadır.

Ve yine bir hakikattir ki memur sınıfı bu son harbin doğurduğu geçim güçlüğü altında en çok ezilmiş olan sınıftır. Öyle iken, kapısında çalıştığı devlete inanmış, onun ufak tefek yardımlarına kanaat etmiş, türlü mahrumiyet içerisinde yarın tecelli edecek yeni bir refah devresine bel bağlıyarak, görevini ifadan bir an geri durmamıştır.

Başbakan, memurlarımız lehinde her ne ki söylemiş ise yerden göğe kadar haklıdır. Biz onlarla ne kadar övünsek azdır. Hele; aydan aya, bir vurguncunun bir gecelik bar masrafının yarısı kadar aylık alan küçük memurun son altı yıllık hal tercümesi başlı başına bir destandır. Tarih, emin olunuz, onlarınkine benziyen bir feragat örneği kaydetmemiştir.

Memurlarımıza dil uzatmak cüretinde bulunan olursa, en hafif tâbiri ile haksız, insafsızdır.

Türkiye Cumhuriyeti devlet memuru kendi başına bir çığır açmış, örnek olmuştur. Çünkü bu şartlarla hizmet etmeyi ancak bizim memurlarımız becermişlerdir.

Ve bir gün gelir de, bu gibi teferruatı düşünmeğe vakit bulacak olursak, bugünkü memurun feragatini, ona bir heykel dikmekle takdir ve tebcil edeceğiz.

Ercümend Ekrem TALU

Cumhuriyet
KURUCUSU: YUNUS NADİ
23 üncü yıl Sayı: 7866
Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul — Posta kutusu: İstanbul No. 246
Telefonları: Umumî Santral Numarası: 24298. Yazı İşleri: 24299. Matbaa: 24290.
Çarşamba 10 Temmuz 1946

Ankara Valisi Nevzad Tandoğan intihar etti

Bu kıdemli idare adamı, "Ankara cinayeti" davasında şahsı hakkında yapılan dedikodulardan duyduğu teessürle kendine kıydı

Nevzad Tandoğanın ölümü bütün memlekette hayret ve teessür uyandırdı, İnönü Ankara Vali konağına giderek kederli ailesine bizzat taziyede bulundu

Ankara 9 (Telefonla) — Ankara Vali ve Belediye Reisi Nevzad Tandoğanın duyduğu derin bir teessür yüzünden kendine kıydığı haberi bu sabah bütün şehre yıldırım hızile yayılmış ve her tarafta büyük bir acı uyandırmıştır. Dün Birinci Asliye Ceza Mahkemesinde şahid olarak malûmatına müracaat edilmiş olan Nevzad Tandoğan uzayıp giden bu uğursuz davanın kurbanı olmuştur, denilebilir. Değerli idare adamı, Dr. Neşet Nacinin katli davasının bilhassa son safhalarında kendi kulağına kadar gelen türlü dedikodulardan ruhan muztarib bulunmaktaydı. Dün akşam refikasına söylediği sözler ve bu sabah erkenden kendi kardeşile kısa nasbihali Tandoğanda bu üzüntünün çok şiddetli bir mertebeyi bulduğunu göstermektedir.

Nevzad Tandoğan, şerefinin, müphem de olsa böyle isnadlara tahammüle müsaid olmadığını en yakınlarına bir daha tekrar etmiş, kısa bir zaman sonra kütübhanesinde şakağına sıktığı tabanca kurşunile hayatına kıymıştır.

Kendisini kurtarmak için mümkün olan her tedbire başvurulmuş, bu arada kan da verilmiş, fakat kurtarılması [illegible] kabil olmamış ve Tandoğan öğle üzeri hayata gözlerini yummuştur.

Acı haber duyulur duyulmaz, bir çok şahsiyetler Nevzad Tandoğanın evine koşuşmuşlardır.

Öğleden sonra 15,30 da Cumhur Başkanımız sayın İsmet İnönü de eve uğrı-

— Arkası Sa. 4, Sü. 3 te —

Uğursuz «Ankara cinayeti» davasına kurban giden kıymetli idare adamı Nevzad Tandoğan

Müellim hâdisenin tafsilâtı

Nevzad Tandoğanın son sözleri ve son dakikaları

Facia etrafında şu tamamlayıcı tafsilât verilmektedir:

Ankara 9 — Nevzad Tandoğan dün öğleden sonra saat 16 da Ankara asliye ceza mahkemesinde (Ankara cinayeti) davasından dolayı şehadette bulunmuştu. Nevzad Tandoğan bu şahadeti sırasında çok heyecanlı görünüyor, müdahil avukat Hâmid Şevketin bu münasebetle sorduğu bazı manidar sualleri [illegible] kaldığı için üzüldüğünü tavırlarile, yüzünün halleri ile ihsas etmeğe çalıştığı bariz bir şekilde seziliyordu.

Fakat bütün bunlara rağmen Vali ve Belediye reisi Nevzad Tandoğan geceyi Maltepe caddesindeki vali konağında normal olarak geçirmiş, hattâ saat 21,30 da ikametgâhına çok yakın bir mevkide bulunan Parti binasına gitmiş, orada bir müddet meşgul olduktan sonra vali konağına dönmüştür.

— Arkası Sa. 3, Sü. 2 de —

Başbakanın ilk seçim nutku

Başbakan, Genel Başkan vekili olduğu Cumhuriyet Halk Partisinin ilk seçim nutkunu söyledi. Bu, bir başbakana yaraşan ağırbaşlı, vakur bir nutuktur ve seçim propagandalarında, duymak ve okumak istediğimiz bir lisanla söylenmiştir. Başbakanın üslubu bütün partililere örnek olmalıdır.

Şükrü Saracoğlu, saltanat devrinin kısa bir tarihçesini yaptıktan sonra Atatürkün Anadolu yaylalarından gürliyen sesile başlıyan İstiklâl harbinden ve Türk süngülerinin savaş meydanlarında kazandığı zaferin en yüksek bir asker olduğu kadar değerli bir diplomat olduğu anlaşılan İsmet Paşanın Lozanda kazandığı siyasî zaferle [illegible] inkılâblarından ve inkılâbın başarılarından bahsettikten sonra, Cumhuriyet devrinde, neler yapıldığını anlatmıştır.

Başbakanın nutku, Cumhuriyet Halk Partisinin millete dayanarak millî hayatın her sahasında başardığı işlerin bir bilânçosudur ki rakamların belâğatine dayanmaktadır.

Altı yılı İkinci Dünya Harbinin doğurduğu binbir güçlük ve darlık içinde geçen 23 yılda, harb yüzünden kısmen durmuş, kısmen gecikmelere uğramış bulunan çalışmalarla elde edilen başarıları kimse azımsayamaz. İkinci Cihan Harbi içinde milyonluk bir orduyu vatan topraklarının, istiklâlinin ve hükümranlığının, Türk barışının müdafaa ve muhafazası için, silâh altında bulunduran bu memleketin, 135 milyon liralık ilk Cumhuriyet bütçesi bir milyara çıktığı halde dahi, saltanat idarelerinde sık sık görülen aylık vermemek gibi bir buhrana düşmemesi, elde edilen başarıların en başında gelir. Malî vaziyetimizin bu sağlamlığı ve devlet hazinesinin bu kudreti karşısında, her zaman tekrar ettiğimiz, Bahriye Nazırı Cemal Paşanın Birinci Dünya Harbine aylık vermek için girdiğimiz (yani Almanyadan borç para mukabilinde yüz binlerce Türk gencinin kanını dökmek mecburiyetinde kaldığımız) yolundaki sözlerini hatırlamak kifayet eder. Bir memlekette her işin ve başarının başı paraya dayandığına göre, Cumhuriyet Maliyesinin kudretli durumu Başbakanın nutkunda saydığı bütün muvaffakıyetlerin birinci âmili olmuştur. Gerçi harb yıllarında devlet hazinesini dolduran milletin fedakârlıkları olmuştur. Fakat, eğer, Cumhuriyet rejimi daha evvel, memleketin iktisadî hayatında bir kalkınma temin etmemiş, hükûmet harbden önce ve harb içinde icab eden tedbirleri almamış olsaydı, milletin fedakârlıkları da mümkün olmazdı. Çünkü verecek bir şey olmayınca bu milyonlar, ne yapılsa, devlet hazinesine akmazdı.

Cumhuriyet rejiminde, iftihar edilecek işler yapıldığını kimse inkâr edemez. Bunu inkâr etmek kendi kendimizi inkâr etmek demek olur. Daha çok şey yapılamaz mıydı? Elbette yapılabilirdi. 23 yıldır hatalar işlenmiş midir? Elbette işlenmiştir. Bunlar da inkâr edilemez. Hangi memlekette ve hangi rejimde hatalar işlenmemiştir ve işlenmiyor ki... Bizden çok daha ileri ve çok daha fazla imkânlara sahib memleketlerde, dış ve iç politika hayatında, pek fahiş hatalar işlendiği daima görülmüştür. Meselenin ruhu bilânçonun kâr ve zarar hanelerine bakarak kârın zarardan fazla olup olmadığını tayin etmektedir. Cumhuriyet rejiminin bilânçosunda kâr zarardan çok fazladır.

Millî hayatımızda tenkid edilen işlerdeki hataların başlıcasını, tek partili bir rejimin bünyesinde aramak lâzımdır.

ABİDİN DAV'ER

— Arkası Sa. 3, Sü. 4 te —

Sulh konferansı için davetiyeler gönderildi

Hazırlanan sulh muahedeleri de mümkün mertebe sür'atle bütün alâkalı devletlere tevdi edilecek

Londra 9 (B.B.C.) — Paristen bildiriliyor: Fransa hükûmeti bugün dört devlet Dış İşleri Bakanı Konseyi namına İkinci Dünya Harbine filen iştirak eden milletlerin hepsine 29 temmuzda toplanacak sulh konferansına delegeler göndermek için davetnameler göndermiştir. Davetnamelerde anlatıldığına göre hazırlanan sulh muahedeleri de, mümkün mertebe süratle bütün alâkalı devletlere tevdi edilecektir. Konferansın çalışmalarını kolaylaştırmak için hazırlanan usul ve teşkilâta aid nizamnameler de bütün davetli devletlere gönderilecektir.

Dörtlerin gündeminde iki mesele kalmıştı. Bunların birincisi sulh konferansının usul meselesi, ikincisi; İtalya tarafından verilecek tazminat meselesi-

— Arkası Sa. 3, Sü. 2 de —

Ankara cinayeti

Ankarada dün de yeni şahidler dinlendi ve cinayetin sebebi üzerinde duruldu

Fürusan arkadaşlarına «cinayetin sebebi bir casusluk meselesinden alınması melhuz bir paranın tediyesi hususunda facia kahramanları arasında anlaşmazlık çıkmasıdır» demiş

Ankara 9 (Telefonla) — Bolu mahkemesinde dinlenilmesine karar verilen şahidlerin ikinci kısmı bugün gene Ankara birinci asliye ceza mahkemesinde dinlendiler. Oturumda müdahil avukat Rauf Sevil ve Haşmetin avukatı Feridun da bulunuyorlardı. Mahkemeye gelen tezkerede şahidlerden Mehmed Kökfiliçin Maraşta, Kadri Emrinin Samsunda bulunduğu bildirildiğinden içeriye Salâhaddin Uban alındı. Askerî yargıtayda evrak müdürü olduğunu söyleyen tanık bildiklerini şöyle anlattı:

— Benim vak'a ile alâkam Yargıtayda yazıcı er olan Fürusan Büyükten dinlediklerimden ibarettir. Vak'anın ertesi günü sabahleyin benim odamda oturan ve orada çalışan Fürusanı bir askerî posta dışarı çağırdı. Fürusan bir kaç dakika sonra içeri girdi. Çok mühim bir işi çıktığını söyliyerek izin istedi. Kendisine bu izni verdim. Gitti.

Öğleden sonra geldi. Çok heyecanlı idi: «Ağabey, gazeteleri gördün mü?» dedi. Ve cinayetten bahis açarak vu-

— Arkası Sa. 4, Sü. 1 de —

Reşidin tevkifi olmadan evvel konuştuğu ve vak'ayı anlattığı arkadaşı Fürusan Büyük

Çaldaris Londrada Yunan Kralile uzun bir görüşme yaptı

Yunan Kralı Jorj

Londra 9 (a.a.) — Londrada bulunan Yunan Başvekili M. Kostantin Çaldaris, Yunan Kralı George tarafından kabul edilmiştir.

Uzun süren bu görüşme esnasında Yunanistanın iç işlerile Krallık için yapılacak referandum hakkında konuşulmuştur.

M. Çaldaris, bugün M. Noel Beker ile de görüşmüştür. Yarın İngiliz Başvekili Mr. Attlee ile görüşecektir.

Kendi kendimizi tenkid:

Fena bir not

Ankara Valisinin kendi kendini öldürme hâdisesi Türk efkârını büyük bir hayrete düşürmüş olsa gerektir. Çünkü doktor Neşet Nacinin ölümile biten malûm cinayet hâdisesi etrafında, hep biliyoruz ki, Ankara Valisinin mühim bir rolü olduğu bidayetten beri söyleniyordu. Şimdi bu, sözümona, kaza umumî efkâr nazarında elbette müthiş bir şüpheye yol açmış olmalıdır.

Bu şüphe doğru mudur? Belki. Vali Nevzad Tandoğanın Ankara cinayeti işile hiç bir alâkası yok muydu? Belki.

Fakat şu hakikat ortada duruyor: Cumhuriyet hükûmeti, bu cinayet işinde çok şiddetli tenkidlere kendi kendine sebebiyet vermiştir. Madem ki Ankara Valisinin bu işte alâkası yoktu, o halde bu oyun neye? Madem ki vardı, bu gizlemek neye?

[illegible] de hakikatte pek basit olan bu [illegible] bugünkü hazin neticesi. [illegible] içtimaî yapı meseleleridir.

* *

Celâl Bayar, bugün bir beyanname neşredecek

Demokrat Parti Genel Başkanının tazyik ve tethiş şikâyetleri hakkında partisinin düşüncelerini açıklaması bekleniyor

Cevdet Kerim İncedayı Sinobda söylediği nutukta muhalifleri yaptıkları propagandalardan dolayı itham etti

Seyhan Halk Partisi İl İdare Kurulu Başkanı eczacı Mustafa Rifat Gülek

Seyhan Demokrat Parti İl Müteşebbis Heyeti Başkanı Dr. Bahri Erkam

Ankara 9 (Telefonla) — Bursaya gelen haberlere göre beş gündenberi Sinobun bucak ve köylerinde halkla temaslarda bulunan Sinob milletvekili ve Büyük Millet Meclisi başkan vekili Cevdet Kerim İncedayı il merkezinde Şehir sinemasında, aralarında bir çok köylü de bulunan hemşerilerile yeni seçim mevzuu üzerinde bir konuşma yapmıştır. İncedayı bu konuşmasında İstiklâl savaşı başından bu harbin ba-

— Arkası Sa. 3, Sü. 5 te —

Mersinde Demokratları tehdid eden adam mahkûm oldu

Mersin Halk Partisi merkezi «Demokrat» gazetesi aleyhine iftira davası açtı

Adana 9 (Telefonla) — Halk Partisinden verilen haberlere göre Adanaya bağlı Tekçe köyünden 18, Adananın muhtelif mahallelerinden 62 kişi ki, ceman 84 kişi Demokrat Partiden istifa ederek Halk Partisine geçmişlerdir.

Mersindeki Halk Partisi, Adanada

— Arkası Sa. 3, Sü. 5 te —

Bursa Demokratları Ankara merkezine şikâyet yağdırıyor

Köylerde halkı tazyik eden jandarmaların numaraları çıkartılıyormuş

Bursa Valisile bir konuşma

Bursa 9 (Telefonla) — Bursaya bugün geldim ve hararetli bir seçim mücadelesile karşılaştım. Kahvelerde, otellerde ve hattâ nakil vasıtalarında seçim münakaşaları oluyor.

Demokrat Parti Bursa merkezine kaza ve nahiyelerden şayanı hayret haberler gelmektedir. Hele bugün alınan telgraf ve mektublar İzmirdeki hâdiseleri hatırlatmaktadır. Bu haberlere göre durum şudur:

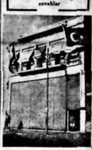
Demokrat Partilileri istifaya davet

İnegöl kaymakamı beraberinde hususî muhasebe memuru, fen müdürü ve kaza başmuallimi ve Halk Partisi er-

— Arkası Sa. 3, Sü. 6 da —

İzmirde durum

Demokratlara göre bir konuşmasında Millî Eğitim Bakanına halkın verdiği cevablar

İzmirde Demokrat Parti merkez müteşebbis heyeti binası

İzmir 9 (Telefonla) — Bulgurca köyünde ve Karşıyakada dört vatandaşın yaralanmasile neticelenen hâdiseler hakkındaki tahkikat devam etmektedir. Yaralılar hakkında kat'î rapor alındıktan sonra iş mahkemeye gidecektir.

Demokrat Partiden bildirildiğine göre yaralı İsmail Erçigin arkadaşların-

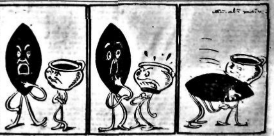
— Arkası Sa. 4, Sü. 3 te —

İstanbulda dünkü seçim faaliyeti

4365 kişi defterlerde isimlerinin bulunmadığından şikâyet ettiler

Seçim günü yaklaştığından il seçim kurulunda ve ilçelerde çalışmalara hız verilmiştir. Seçmenlerin nerelerde oylarını kullanacaklarını bildirmek maksadile evlere dağıtılmak üzere basılmak

— Arkası Sa. 4, Sü. 1 de —

— Bana iki şehir yıkan atom bombası derler!..

— Bana da binlerce dostluk yıkan iftira bombası derler! .

— Öyle ise ver elini öpeyim üstad!..

AKŞAM

Sene 28 — No. 9975 — Fiati her yerde 10 kuruştur. ÇARŞAMBA 24 Temmuz 1946 Sahibi: Necmeddin Sadak — Neşriyat müdürü: Hikmet Feridun Es — AKŞAM Matbaası

Seçim her tarafta neticelendi

İstanbul seçiminin neticesi: Demokratlar 18, Halk Partisi 5

Halk Partisinden seçilenler Kâzım Karabekir, Hüseyin Cahit Yalçın, Hamdullah Suphi, Recep Peker, Cemil Cahit Toydemir

Vali ve Belediye Reisi Dr. Lûtfi Kırdar istifa ettiği hakkında çıkan şayiaları tekzib etti

Mareşal Fevzi Çakmak — Celâl Bayar — Adnan Adıvar — Fuat Köprülü — Yusuf Kemal Tengirşenk — Refik Koraltan — Cihat Baban — Enis Akaygen — Abdürrahman Münip Berkan — Bürhan Cahit Morkaya — Zeki Rıza Sporel — Senihi Yürüten

Demokrat Parti listesinde kazananlardan bazıları

İstanbul seçiminin neticesi İl seçim kurulunca dün gece sabaha karşı saat 3 te şu şekilde ilân edilmiştir:

1 — Mareşal Fevzi Çakmak (194833)
2 — Celâl Bayar (186340)
3 — Adnan Adıvar (182826)
4 — Fuat Köprülü (182826)
5 — Yusuf Kemal Tengirşenk (182711)
6 — Refik Koraltan (181682)
7 — Cihat Baban (180944)
8 — Enis Akaygen (179844)
9 — Fuat Hulûsi (179431)
10 — Abdürrahman Münip (178375)
11 — Faruk Nafiz (177212)
12 — Osman Nuri (173513)
13 — Ahmet Kemal Silivrili (173035)
14 — Bürhan Cahit (172360)
15 — Kâzım Karabekir (C. H. P. adayı: 169982)
16 — Senihi Yürüten (169520)
17 — Recep Peker (C. H. P. adayı: 168552)
18 — Hüseyin Cahit Yalçın (C. H. P. adayı: 167982)
19 — Hamdullah Suphi Tanrıöver (C. H. P. adayı: 167354)
20 — Zeki Rıza Sporel (167253)
21 — Cemil Cahit Toydemir C. H. P. adayı: 166577)
22 — Vasil Konos (166259)
23 — Salamon Adato (165666)

Bu neticeye göre, Halk Partisinin adaylarından Ziya Karamürsel, Ahmet Şükrü Esmer, General Refet Bele, Yahya Kemal Beyatlı, Muhiddin Üstündağ, Mekki Hikmet Gelenbeğ, Ferit Hamal, Şükrü Âli Ogel, Ali Râna Tarhan, Avram Galanti, Nakiye Elgün, [illegible] Türker, [illegible] Bağnaoğlu, Süreyya [illegible], Safiye Hüseyin Elbi, Kalodi Laskari, Dr. Kukulis, Halil Hilmi Uygunar seçilmemişlerdir.

Valinin tavzihi

Dünkü Vatan gazetesinde çıkan bir yazı üzerine, İstanbul Valisi ve Belediye Reisi Dr. Lütfi Kırdar şu tavzihi göndermiştir:

23 temmuz 946 gün ve 1852 sayılı Vatan gazetesinde «İstanbulda Demokrat Partinin kazanması muhakkak» başlıklı bir yazıda: Vilâyetten sızan haberlere göre, İstanbulda her ne pahasına olursa olsun, Halk Partisinin kazanmasının istenildiği bildirilmiş ve benim de imkânsız olduğu cevabını verdiğim, bunun üzerine istifa edeceğimin söylendiği belirtilmiştir.

C. H. P. nin kazandırılması yolunda bir teklif yapılmış olduğu katiyen vaki değildir. Bu itibarla Vilâyet muhitinden sızdığı ileri sürülen havadis asılsız olduğu gibi istifa edeceğim hakkındaki söylenti de doğru değildir.

Aynı zamanda İstanbulda Demokrat Parti kazandı ve kazanıyor yolunda bir avutma siyaseti takibedildiğine dair olan kanaat de yersizdir. Seçmen adedi az olan ilçeler tasnif işlerini bitirmişler ve tutanaklarını İl Seçim Kurullarına göndermeğe başlamışlardır. En az 78 ve en çok 172 seçim bürosu bulunan Eminönü, Fatih ve Beyoğlu ilçeleri, diğer ilçelerimizde olduğu gibi, geceleri dahi ara vermeden çalıştıkları halde, henüz komisyonların gönderdiği tutanakları birleştirmek ve kimlerin en çok oy aldıklarını belirtmek imkânını elde edememişlerdir. Bu ilçelerin de adım adım takibettiğimiz çalışmalarını bitireceklerini ümidettiğim için bu gece saat 9,30 da İl Seçim Kurulunu ve Daimi komisyon üyesini toplantıya çağırdım ve seçime katılan siyasi par-

(Arkası sahife 2; sütun 4 te)

Son rakam: 391 C. H., 62 D. P., 12 bağımsız Milletvekili seçildi

Milletvekilleri Ankara'ya gelmeğe başladılar. Birkaç yerden seçilenlerden münhal kalan dairelerde yeniden seçim yapılacak

Sinop ve İstanbul'dan Milletvekili seçilen Yusuf Kemal Tengirşenk Sinob'u tercih etti

Ankara 24 (Telefonla) — En son rakamlara göre, yeni Büyük Millet Meclisinde Cumhuriyet Halk Partisi 391, Demokrat Parti 62, bağımsızlar da 12 milletvekili bulunduracaklardır.

İstanbuldan geç vakit gelen bir habere göre, aynı zamanda İstanbul ve Sinop milletvekilliğine seçilen Yusuf Kemal, Sinobu tercih ederek İstanbul milletvekilliğinden istifa etmiştir. İl. Yusuf Kemalin yerine Hikmet Bayurun aday olarak gösterileceğine muhakkak nazarile bakılmaktadır. Bundan başka yakında üç dört yerde yeni seçim yapılacaktır. Bunlar Kastamonu ve İstanbuldur.

Refik Şevket İnceden başka Demokrat Parti kurucularının hepsi seçilmişlerdir. Adnan Menderes aynı zamanda Aydından, Manisadan ve Kütahyadan gösterilmiş, Kütahyadan seçilmiştir. Refik Koraltan, hem İçelde, hem de İstanbulda intihabedilmiştir. İkisinden birini tercih edecektir. Demokrat Parti kurucularından Cemal Tunca Afyondan intihabedilmiştir.

Bu defa seçilmiyenler arasında C. H. Partisine mensup eski milletvekillerinden Salâhaddin Bala, Reşat Nuri Güntekin, Alâeddin Tiridoğlu, Vefik Ongören de vardır.

Demokrat Partinin birçok yerler için ve bu arada Bursa, Balıkesir, Manisa, İzmir ve daha birçok yerler için itirazlar yapacağı söylenmektedir.

Seçilmiş olan birçok mebuslar Ankaraya gelmeğe başlamışlardır.

[illegible] durmak istiyenler tehlikeli bir oyun üstündedirler. Bu tahrikçilerin Büyük Millet Meclisinin otoritesine karşı herhangi bir denemeye kalkışmıyacaklarını ümit edelim. Türkiye kanun ve nizam memleketidir.

Ankara seçimi

Ankara 24 — Ankara seçimini Cumhuriyet Halk Partisi kazanmıştır. Netice şudur:

İsmet İnönü (140984), General Naci Tınaz (143043), Arif Çubukçu (142370), profesör Avni Refik Berkman (142258), Emin Halil Ergun (142212), İbrahim Rauf Ayaşlı (142042), Raşit Börekçi (142117), Muammer Eriş (141978), Mümtaz Ökmen (141743), İhsan Ezgü (141627), Naki Cevat Akerman (141483), Cevdet Gölek (141300), Hıfzı Oğuzbekata (140880), Hilmi Altıoğlu (140092), Falih Rıfkı Atay (138937), Fakihe Öymen (138771), Mebrure Aksoley (138664).

Bu yekûna nisbetle D. P. Milletvekilleri aşağı yukarı (40000) rey noksan almışlardır.

Ulus'un bir makalesi

Ankara 23 — Falih Rıfkı Atay bugünkü Ulus'da «Millet kararını vermiştir» başlıklı bir yazı neşretmiştir. Bu yazıda deniliyor ki:

«Yeni Büyük Millet Meclisinin meşruluğuna karşı bir hareket uyan-

Bazı seçim neticeleri

Burdur, C. H. P. namzetlerinden General Fahreddin Altay, Dr. Ferit Korkut seçilmiş, Mehmet Şanlı seçil-

(Arkası sahife 2; sütun 3 te)

İkinci atom bombası tecrübesi bu akşam yapılıyor

Nevyork 24 (R.) — İkinci atom bombası tecrübesi bu akşam Grinviç saat ayarile 21.35 de atılacaktır. Bomba su altında patlıyacaktır. Dalgaların gemileri devireceği tahmin ediliyor.

Apalachiane zırhlısı 24 (AP muhabiri bildiriyor) — Çarşamba günü gece yapılacak olan yeni atom bombası tecrübesi Bikinide su altında patlatılacaktır. Bu patlama tecrübe mıntakasında tabak şeklinde muazzam bir boşluk meydana getirecek, hâsıl olan dalga büyük bir harb gemisini [illegible] daha yukarıya fırlatacaktır. Denizde hâsıl olacak çukurun 2000 ayak genişliğinde olacağı tahmin edilmektedir.

Mütehassıs Oşeanograflara göre, 1.000.000 ton ağırlığında bir su kitlesi havaya fırlıyacak ve bu suyun geri dönüşünde muazzam bir dalga hâsıl olacaktır.

Bu su, ilkin bir kubbe şeklinde yükselecek, sonra yukarısında 1000 ayak genişliğinde bir mantar şekli gösteren yekpare bir sütun haline gelecektir. Bu sütundan küçük fakat hemen hemen [illegible] parçaları bir mermi gibi [illegible] fırlıyacak, bunların iptidaî [illegible] 3,000 ayak (600 metre) [illegible] bir çam [illegible] bu sütun 2, 3 mil [illegible] beş, yirmi dakika [illegible].

Hâsıl [illegible] infilâk [illegible] 25 den 100 [illegible]. Dalgaların [illegible] merkezden uzaklaştıkça [illegible] Bikini sahili bunlarla yalnız 300, 400 metre içerlere kadar yıkanacaktır.

Ancak 3000 ayaklık bir daire içinde bulunan harb gemilerinin havaya fırlatılabileceği tahmin edilmektedir.

Tecrübeler neticesinde bilginler, Bikini adasının, evvelce sanıldığı gibi sönmüş bir volkan üzerinde bulunmadığını anlamışlardır. Çünkü böyle olsaydı, atom infilâkından uyumakta olan bir yanar dağı tekrar harekete getirmesi iktiza ederdi. Yeni nazariyeye göre Bikini mercan adaları 100.000 lerce sene evvel denizdibine batmış olan toprak üzerine bina edilmiştir.

Filistin meselesi

MISIR ve IRAK GÜVENLİK KONSEYİNE BAŞVURDULAR

Bütün Arab hükûmetleri namına Filistin meselesinin incelenmesini istediler

Suikast hâdisesinde ölenlerin sayısı artıyor. Kayıpların miktarı 76 yı buldu

Londra 24 (R.) — Mısır ve Irak hükûmetleri, bütün Arap hükûmetleri namına, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyine başvurarak, Filistin durumunun incelenmesini istemişlerdir. Verilen notaların kopyeleri Sekreterlik tarafından, bir mütalâa ilâve edilmeden Konsey üyelerine bildirilmiştir.

Diğer taraftan Kudüsteki Arap komitesi İngiliz Başbakanlığıyle Sömürgeler Bakanlığına ve gazetelere gönderdiği telgraflarda Filistinde derhal şiddetli tedbirler alınmazsa, Arap milletini, evlâtlarının hayat ve menfaatlerini korumak üzere çalışmağa davet edeceğini bildirmiştir.

Ölenlerin sayısı artıyor

Londra 24 (R.) — Kudüste Kral Davut otelinde patlıyan bomba neticesinde 41 ölü, 35 yaralı, 76 kayıp vardır. [illegible] haber [illegible] şiddetle yalanlanmıştır. Şüphelilerin aranmasına devam ediliyor. Bir okulda 27 kişi tevkif edilmiştir. Bunların arasında 1 ölü, 1 yaralı 3 Yahudi vardır. Yeniden bombalar atılacağı hakkındaki haberler üzerine şiddetli tedbirler alınmıştır.

Kudüs 24 (R.) — Kudüste bomba hâdisesinden mütevellit heyecan devam ediyor. İngiliz komiseri Gl. Cunningham uçakla gelmiş ve işe başlamıştır.

(Arkası sahife 2, sütun 2 de)

DİKKATLER:

Boğuntu

Müzikli bir yerde tanesi 10 - 15 kuruşa satın alınmış taze limondan buzlu bir limonata 40, hattâ 100 kuruşa satılabilir diye Belediye târifelerinde bir barem kabul edilse doğrudur.

- Fakat öyle oluyor ki, filânca bahçede üç saat sonra müzik çalınacak; limon ise beş kuruşluk [illegible] şişelere doldurulmuştur. Limonata 40, hattâ 100 kuruş...

İşte Türkiyenin büyüklü küçüklü bütün Belediyeleri böyle vaziyetlere meydan veriyorlar. Biz limonatayı misal olarak gösterdik. Eğlence ve hava alma yerleri tahammülfersa şekilde boğuntudadır.

Son seçim

Times gazetesinin bir makalesi

Londra 24 (R) — Times gazetesi bu sabah Türkiye'de seçimler hakkında bir makale neşretmiştir. Makalede halkın ilk defa olarak doğrudan doğruya oy verdiği kaydedildikten sonra deniliyor ki:

«Bu suretle yeni bir çığır açılmış, hükûmetin siyasetini kuvvetle tenkid edebilecek ikinci bir parti çıkmıştır. Bu parti zamanla kuvvetlenecektir. Türkiye'deki Demokrasi terakkisi hakkında yavaş veya hızlı denilemez. Bunun uzun müddetten beri bu yolda yürüyen Avrupa memleketlerindeki miyara göre ölçülemiyeceği hatırda tutulmalıdır.»

Günler Geçerken:

İşe düzen vermeli

İstanbul'da bu seferki seçim, seçim yerlerinin arzettiği manzara bakımından gerçekten hoştu tamam kır ve yaylâ hayatına yakışır bir derme çatmalıkta idi. Sandıkların çoğu bahçeler, meydanlıklar ortasına ve çınarlarla akasyalar gölgesine kurulmuştu. Güneş yer değiştirdikçe seçim masaları da ileriye, geriye alınıyordu. Hele Parti listelerini dağıtmağa memur edilmişlerin biraz ötelerde, önlerine nasılsa ele geçirdikleri birer masa koyarak oturup bekleyişleri bana eski zamanın Mama mesiresini ve (Yazıcı) oyununu hatırlatmıştı; gözüm bir kavuklu arıyor, kulağım zurna ve çiftenâra sesi bekliyordu. Hepsinden tuhafı, Osmanbey'deki benzin deposu kenarında ve dört yol kavşağında geceleyin rey tasnifi tablosuydu; ceketlerini çıkarmış, kollarını sıvamış askıları gevşek, yahut kemerleri çözük sekiz, on kişinin bu sokak bürosunda bütün gayretlerile çalışmaları unutulacak «pitoresk» levhalardan değildi; seyrine doyamadım ve yarı karikatürist bir ressam olamadığıma kederlenmekten kendimi alamadım. İşten haberi olmıyan oradakileri bir zelzele zamanı işe sarılmış yardım ekipi sanabilirdi.

Hoştu, orjinaldi... ama bu, daima o şekilde tekrarlanamazdı. Her seçim temmuz ayına raslasa âlâ! Karakışa da düşebilir; arada Belediye seçimleri de olur. Sonra, asıl mühimmi seçim gizliliğini sağlayacak tertibat almak, başka memleketlerdeki gibi perdelerle ayrılmış bölmeler yapmak zarureti vardır. O gün, zarfa koyacağım pusulayı sandık başındakilere ve etrafındaki seçmenlere göstermemek için acayip ve münasebetsiz şekilde kusur işlercesine arkamı dönmek, beceriksiz bir hokkabaz yamağı gibi titrek ellerle listelerden birini cebe indirip yerine ötekini kaydırmak lâzım geldi. Halbuki zarfı alıp bir bölmeye girebilseydim o, hazzetmediğim duruma düşmiyecektim. Fikrimce sandık sayısı da çoktur; ikindiden sonra çoğunda saatler hareketsiz, uykulu geçti. Sandıklar azaltılırsa kontrol da basitleşir sanırım.

Seçim usul ve kanununun bunlar gibi, hattâ daha mühim bir çok aksaklıkları meydana çıktı. Artık tek dereceli seçimin memleketimizde esas teşkil etmesine göre seçimi geçici iş mahiyetinden kurtarmak, hem kanunu tamamlamak, hem de sandık yerlerini mevsimlerin hepsine elverişli, sağlam, ciddî, medenî şekilde düzenlemek ilk acele vazifelerimizdendir.

Refik Halid Karay

Cumhuriyet

23 üncü yıl Sayı : 7893

KURUCUSU : YUNUS NADİ

Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul — Posta kutusu: İstanbul No. 246
Telefonlar: Umumi Santral Numarası: 24298. Yazı İşleri: 24299. Matbaa: 24290.

Salı 6 Ağustos 1946

Meclis açıldı, İnönü 451 oydan 388 i ile tekrar Cumhur Başkanlığına seçildi

Saracoğlu kabinesi istifa etti, yeni kabineyi kurmağa İstanbul milletvekili Receb Peker memur edildi

Sekizinci Büyük Millet Meclisinin dünkü ilk içtimaı, toplantıda Demokratların aldıkları yer ve İnönü yemin ederken (Bu resimler Ankara foto muhabirimiz Cemal Işıksel tarafından tayyare ile yollanmıştır)

Sekizinci Büyük Millet Meclisinin vazifeleri

Dün ilk toplantısını yapan sekizinci Büyük Millet Meclisi, tarihimizin heyecanlı bir anında, çok mühim bir milli eseri tamamlamak vazifesile karşı karşıya bulunuyor: Birinci Büyük Millet Meclisinin şerefle kazandığı milli hâkimiyet davasını tabii ve zaruri neticeleri üzerinde yürütmek, Türk halkını en geniş hürriyetlere doğru hergün artan bir hızla yaklaştırmak, millet işlerini milletin elile en iyi bir şekilde çevirmenin yollarını aramak ve bulmak!

Demokrasi öyle bir denizdir ki, yüzmeğe pek alışmıyanların orada boğulduğu çok görülür. Dünya fırtınasının henüz tamamile durulmadığı bir sırada girişilen bu hareketi geçen sene bu sütunlarda tereddüdle karşılarken, biz, uzak da olsa, bu ihtimali gözönünde tutuyor, demokratik gelişmeler yolunda ilerlemek için daha uygun bir zaman seçmeyi - milli selâmetimiz namına - tercih ediyorduk.

Fakat artık kendimizi koyuvermiş, Demokrasi deryasına iyiden iyiye dalmış bulunuyoruz. Hoş ne pahasına olursa olsun burada yüzmeğe, büyük küçük bütün fırtınalara göğüs germeğe ve hürriyet ufuklarına doğru alabildiğine açılmağa mecburuz. Korkmak yok, bocalamak yok, geri dönmek hiç yok! Ezeldenberi hür yaşamış bir milletin çocukları olarak yolumuzda devam edeceğiz. Her engeli yenecek, her tehlikeyi atlatacak, her davayı mutlaka milletçe başaracağız! Devletimizin, istiklâlimizin hiç bir şekilde zarar görmemesi, bunca fedakârlıklar pahasına kazanılmış şerefli inkılâblarımızdan bir noktanın bile kaybedilmemesi şartile.

Yarınımıza ümidle ve emniyetle bakarken, Sekizinci Büyük Millet Meclisinde yer alan muhalefet zümresi bize ayrıca kuvvet ve cesaret veriyor. Türk milletinin tarihinde muhalif olarak ortaya çıkan teşekküller şimdiye kadar hep eski kafayı ve irticaı temsil ederler, muvaffakıyetlerini halk kalabalığının geri tabakalarına borçlanırlardı. Bugün ortada böyle bir manzara görmüyoruz. Demokrat Partinin ileri gelen şahsiyetleri, Halk Partisinindekiler gibi Türk inkılâbından yetişmişler, o inkılâb uğruna dövüşmüş, o inkılâbdan feyiz almışlardır. Bunlara rey veren halk, Atatürk inkılâblarını candan benimsediğini, onlardan hiç birini fedaya razı olamıyacağını da aynı zamanda dünyaya ilân etmiş bulunuyor. Bu, Türk tarihinin şimdiye kadar üzerinde pek durulmıyan en mesud, en iftihar verici hâdiselerinden biri sayılmalıdır. Geriliği ve irticaı amaç bilen hiç bir teşekkül yaşama cesaretini kendinde bulamamış, yurdumuzda kurulup serpilmeyi tecrübe bile edememiştir.

Sekizinci Büyük Millet Meclisinde muhalif partinin aldığı yer vâkıa fazla geniş değildir. Fakat gayretli ve devamlı çalışmalarile bu parti yurd işlerinin murakabesinde sonsuz hizmetler

NADİR NADİ

— Arkası Sa. 3, Sü. 4 te —

Meclisin dünkü içtimaı 6 saatten fazla sürdü

Başbakan istişarelerine bugün de devam edecek, yarın Partide kabinesinin teşekkülü ve programı hakkında izahat verecek

Parti Grupunun yapacağı müzakerelerin iki gün sürmesi, kabinenin pazartesi Mecliste programını okuması bekleniyor

Mareşal Fevzi Çakmak ve Celâl Bayar, dün Meclise gelirlerken

Ankara 5 (Telefonla) — Yeni Meclis heyecanlı bir hava içinde bugün ilk toplantısını yaptı. Dinleyici locaları daha saat 13 te hıncahınç dolmuştu. Bütün büyük ve orta elçiler ve elçilikler ileri gelenleri kendi localarında idiler. İçtima salonunun nihayet kısmına tesadüf eden dinleyiciler salonu tamamen gazetecilere ayrılmıştı. Burada numaralı olan

— Arkası Sa. 3, Sü. 5 te —

Ankaradan notlar

Ankara, 5 (Telefonla) Demokrasi dünyasına giren Türkiyenin ilk Büyük Millet Meclisi, içtimalarına, umumi bir husumet havası içinde, başladı. Salonda hava oldukça şimşekli idi. İlk işaret: Celâl Bayar yeminini okurken, küçük bir yanlışlık olarak, ilk cümleyi atladı. Biz, bunun farkına varacak kadar ufacık bir zamanı dahi bulamamıştık ki, bütün Meclisten (bittabi Halk Partisi tarafından) hep bir ağızdan protesto sesleri yükseldi.

★

İkinci işaret: Cumhur Reisi seçimi yapıldı, Meclis Reisi (General Kâzım Karabekir) gitti, İsmet İnönünü aldı, geldi. Bütün Meclis ayakta, kendisini selâmlıyor, Reisi yerine giden Mareşal Fevzi Çakmak müstesna, bütün Demokrat Parti mensubları, 59 kişi, oturdukları yerden kımıldamıyorlar. Cumhur Reisi yeminini bitirince gene bütün Meclis ayakta alkışlıyor. Gene Demokrat Parti mebusları oturuyor ve susuyorlar.

★

Bunun manası şu: Demokrat Partiye göre bu Meclis kendi anlayışına göre teşekkül etmiş değildir; binaenaleyh, onun intihab ettiği Cumhur Reisini bis tanımayız.

— Arkası Sa. 3, Sü. 6 da —

Mrl. Çakmak ve Celâl Bayar

Meclise geliş gidişlerinde yapılan tezahürat

Ankara 5 (Telefonla) — Meclisin ilk toplantısı dolayısile bugün şehirde bazı tezahürler olmuş, bu arada Mareşal Çakmak ile D. P. genel başkanı Celâl Bayarın Ulus meydanından geçişleri sırasında da toplanmış olan halk tarafından tezahürlerde bulunulmuştur.

Mareşal saat 13,30 a doğru, yanında yaveri Ahmed Akman olduğu halde, evinden çıkmış, Kavaklıdere civarında Adnan Menderes ile Fuad Köprülüyü de otomobiline almıştır. Otomobil Ulus meydanına yaklaştığı sırada orada birikmiş olan kalabalık tarafından dur-

— Arkası Sa. 3, Sü. 2 de —

İstifa eden Başbakan Şükrü Saracoğlu ve yeni Başbakan Receb Peker dün Meclise gelirlerken

R. Peker kabinesini kurmağa çalışıyor

Cumhur Başkanı seçiminde Demokrat Partinin adayı Mareşal Fevzi Çakmak 59 rey aldı

İsmet İnönü kürsüye gelip giderken Halk Partisi milletvekilleri ayakta kendisini şiddetle alkışlamalarına mukabil Demokratlar ayağa kalkmadılar ve sükûnetlerini bozmadılar

Ankara 5 (a.a.) — Büyük Millet Meclisinin yeniden seçilmesi dolayısile İzmir milletvekili Şükrü Saracoğlu Başbakanlığındaki Bakanlar Kurulu, çekildiğini Cumhur Başkanına bildirmiş ve çekilmeleri kabul edilerek yeni Bakanlar Kurulu teşekkül edinciye kadar işlerine devam etmeleri kendilerine tebliğ edilmiştir.

Ankara 5 (a.a.) Büyük Millet Meclisinin yeniden seçilmesi dolayısile İzmir milletvekili Şükrü Saracoğlunun Başkanlığındaki Bakanlar Kurulunun çekilmesi Cumhur Başkanı tarafından kabul edilerek yeni Bakanlar Kurulunun teşkiline İstanbul milletvekili Receb Peker memur edilmiştir.

Ankara 5 (Telefonla) — Receb Peker dündenberi yapmakta olduğu istişarelerine yarın da devam edecek, çarşamba günü büyük bir ihtimalle Halk Partisi Meclis Grupu toplanacak ve yeni Başvekil Gurupa kabinesinin teşekkülü ve programı hakkında malûmat verecektir. Bu münasebetle yapılacak müzakerelerin uzun sürmesi, çarşambadan sonra perşembe günü de devam etmesi ihtimal dahilindedir.

Receb Peker bu müzakerelerden sonra programını hazırlıyacak ve önümüzdeki pazartesi günü Mecliste okuyacaktır.

Meclisin açılışından intibalar

Ankara foto muhabirimiz Cemal Işıksel'in tayyare ile yolladığı diğer resimleri 4 üncü sahifemizde bulacaksınız.

Mazbatalarının reddi istenen milletvekilleri

Bunların içinde iki Demokrat da var

Ankara 5 (Telefonla) — Meclis riyasetine yeni milletvekillerinin seçim mazbatalarına dair bazı şikâyetler gelmiştir. Bunlar arasında iki de Halk Partisi milletvekilinin, iki tane de Demokrat Parti milletvekilinin mazbatalarının tasdik olunmamasını istiyen tar-

— Arkası Sa. 3, Sü. 1 te —

23 AĞUSTOS 1946 CUMA
Yıl: 29
SAYI: 10371

ISTANBUL
Ankara Caddesi
VAKIT Yurdu
Telg. İst. VAKIT
Posta Kutusu: 46
Tele. İdare: 24370 Yazı: 21418
Sayısı 10 Krş.

VAKIT
Memleket Gazetesi

BUGÜN 6 SAYFA

Rus notasına cevabımız dün Sovyet maslahatgüzârına verildi

Notamızda, Rus isnatları reddedilmekte, mukavele hükümleri dışına çıkmadığımız belirtilmekte ve bu şartlar altında bir konferans toplanamıyacağı anlatılmaktadır

Notanın birer sureti diğer devletlere de verildi

Sulhu Sürüncemede Bırakan âmiller

Yazan: ASIM US

Pariste büyük sulh konferansı toplanalı bir aya vardı. Fakat hâlâ imzalanacak muahedelerin müzakeresine başlanamadı. Haftalar konferansın açılış nutukları ve müzakere usulüne ait tartışmalar ile gelip geçti. Bu gidişle konferansın önündeki işleri bitirmesi için daha bir ay değil, bir sene devamlı olarak toplanması bile kâfi gelemez. Netekim şimdiden konferansın tehiri ihtimallerinden bahsedilmeğe başlanmıştır. Zira Eylülün 23 ünde Nevyorkta Birleşmiş milletler derneğinin genel toplantısı olacak. Pariste sulh konferansının teknik komisyonları çalışmağa devam etmiş olsalar bile genel toplantılarda bulunmaları zaruri olan yüksek salâhiyetli temsilcilerin Birleşmiş milletler toplantısı için Nevyorka gitmeleri lâzım gelecek.

Konferansı teşkil eden 21 devletin temsilcileri muahedeleri tetkik için komisyonlara nasıl ayrılacak? Bu komisyonların müzakere edeceği meseleler üzerinde varacakları kararlar konferansa ne şekilde sunulacak? Gerek komisyonlarda ve gerek genel kurulda alınacak kararlar mutlak ekseriyet usuliyle mi, yoksa üçte iki ekseriyetle mi muteber sayılacak? İşte konferansın toplandığı gündenberi üzerinde durduğu meseleler bunlardır. Alelâde her konferansta nihayet bir iki saat içinde kararlaştırılacak olan bu meseleler Paristeki sulh konferansında âdeta içinden çıkılmaz bir muamma halini alıyordu.

Halbuki esası aranırsa konferansın kararlarında mutlak ekseriyet,

(Devamı 5 inci sayfada)

Başkan Truman'ın sözleri:

Boğazlar meselesi bütün dünyanın sulh güvenliği için hayatî mahiyettedir

Ankara, 22 (Vakıt muhabirinden) — Boğazlar hakkındaki notasına cevabi olmak üzere hükûmetimizce hazırlanan nota bugün Dışişleri Bakanlığında Sovyet maslahatgüzarı Erzofa verilmiştir.

Bunu müteakip başta İngiliz, Amerikan, Fransız büyük elçileri olduğu halde Boğazlar mukavelesine imza koyan bütün devletler elçileri Dış Bakanlığa gelmişler, umumî kâtip Feridun Cemal Erkin tarafından kabul olunmuşlardır. Sovyetler birliği maslahatgüzarına tevdi olunan cevabi notanın birer sureti bu devletler elçilerine verilmiştir.

Cevabi notanın mahiyeti hakkında bugün söylenebilecek söz şudur:

Sovyetler birliği hükûmeti tarafından hükûmetimize verilen notada vâki isnatların hepsi müdellel hukuk esaslarına dayanılarak reddedilmiş, Türkiyenin mevcut mukavele hükümleri dışına çıkmadığı tebarüz ettirilerek bu şartlar altında yeni bir konferans akdinin mümkün olamıyacağı anlatılmıştır.

Notanın tam metninin cumartesi çıkacak sabah gazetelerinde neşri beklenmektedir.

Vaşington, 22 (AP.) — Birleşik Amerika hükûmeti, yakın şarkta

(Devamı 5 inci sayfada)

"Antalya„ ve "Alanya„ korvetleri de limanımıza geldi

İngiltereden satın aldığımız korvetlerimizden ikisi daha dün limanımıza gelmiştir. Bunlar da daha önce gelenler tipindedir. Yeni korvetlere Alanya ve Antalya isimleri verilmiştir. Bunlara yarın törenle Türk bayrağı çekilecek ve bu suretle donanmamıza iltihak edeceklerdir. Gemiler İngiliz bandırasiyle limanımıza gelmişlerdir.

Türk - Irak hududunda

İngiltere askerî tahşidat yapıyormuş!

MOSKOVANIN BU HABERİ LONDRADA YALANLANDI

Londra, 22 (AP.) — İngiliz Harbiye Bakanlığının sözcüsü, Türk - Irak hududunda, İngiliz askerî tahşidatının yapıldığına dair Moskova radyosunun verdiği haberlerin hiçbir esasa müstenid bulunmadığını söylemiştir.

* * *

Haber nereden çıkmış?

Londra, 22 (AP.) — Suriye basınından aldığı haberlere atfen yaptığı *neşriyatta, Moskova radyosu, Irakta* yeni İngiliz kıtalarının beklenmekte olduğunu ve Türk - Irak hududuna İngiliz askerî tahşidatı yapıldığını bildirmektedir.

Moskova radyosu şöyle demiştir:

"Iraktan aldığı bir habere atfen, Beyrutta çıkan "Al Raud„ gazetesi, Türk - Irak hududuna yerleştirilmek üzere, Basrada yeni İngiliz ve Hint kıtalarının beklenmekte olduğunu yazmaktadır.

Bu gazeteye göre, Irak hududundan gelen Suriyeliler, İngiliz - Hint kıtalarının Türk - *Irak hududuna yer*leştirilmekte olduklarını söylemektedirler.

MUHALİFLER FUAR'I DA BALTALAMAGA ÇALIŞTILAR

Ev ev dolaşılarak Fuar'a iştirâk edilmemesi için gayret sarfedilmiş

Cumhurbaşkanının telgrafı

Ankara, 22 (A.A.) — 15 inci İzmir Fuarının açılması dolayısiyle Cumhurbaşkanı İsmet İnönü Ticaret Bakanı Atıf İnan tarafından gönderilen telgrafa aşağıdaki cevabı vermişlerdir:

Bay Atıf İnan Ticaret Bakanı
İzmir

Fuarın açılışında gösterilen ve telgrafınızda güzel ifadesini bulan temiz duygular için teşekkür eder, Fuara muvaffakıyet, sayın İzmirlilere saadetler dilerim.

İSMET İNÖNÜ

Ticaret Bakanı Atıf İnan tarafından çekilen telin metni şudur:

Aziz Cumhurbaşkanımız İsmet İnönü;
ANKARA

Fuarı açmak görevini yapmak vesilesiyle İzmirin temiz duygulu ve selim anlayışlı çocuklarına selâmlarınızı ve büyük iltifatlarınızı söyledim. Her yıldan fazla topluluk gösteren yurdun yığınları arasında gönül coşkunluğunun en samimi tezahürleri halinde tecelli eden minnet duygula-

(Devamı 5 inci sayfada)

C. H. P. Meclis Grupu dün de toplandı

Başbakan ve Dışişleri Bakanı izahat verdiler

Londra, 22 (A.A.) — C. H. Partisi Meclis Grupu başkanvekilliğinden:

C. H. P. Meclis Grupu Genel Kurulu bugün 22.8.946) saat 15 de Erzin-

(Devamı 5 inci sayfada)

Bugün

Bugünkü muhalefet üzerinde nesnel bir görüş

YAZAN
Yunus Kâzım Köni
— 3 üncü sayfada —

NOTA

Karikatürist Orhan Ural'ın renkli tablosu yarınki VAKIT'da

Salamon Adato Millet Vekilliğinden iskat edilecek mi?

D. P. Millet Vekili Resmî Sovyet Müessesesi vekili olduğu yolundaki iddiayı reddetmiyor

Demokrat Parti listesi ile İstanbulda milletvekili seçilen avukat Salamon Adatonun Meclisteki vaziyeti ehemmiyetli bir safhaya girmiştir. Zira Salamon Adatonun mazbatası Mecliste tasdik edilmiş olduğundan bugün kendisi milletvekili sıfatını haiz bulunmaktadır. Resmî bir Sovyet müessesesinin umumî vekili olarak milletvekili olamıyacağı hakkında Büyük Millet Meclisine verilen şikâyet istidası mazbatasının tasdikinden sonra gelmiştir. Şikâyetin mahiyeti itibarile ehemmiyetli görülmesi *üzerine şikâyet istidası mazbatalar* tetkik komisyonuna verilmiştir.

Komisyonun son genel toplantısında Salamon Adatonun vaziyetini ko-

(Devamı 5 inci sayfada)

Salamon Adatto

Sebze ve Meyva fiyatları

Belediye kâr haddini yüz de 20 ve 30 olarak tesbit etti

Sebze ve meyve fiyatlarına azamî *kâr haddi tayini için belediye daimî* encümeni tarafından Halde yapılan tetkikler sona ermiştir. Meyve ve sebzenin Hal toptan satış fiyatlarına

(Devamı 5 inci sayfada)

Ankarada feci bir kaza

Konservatuar Müdür muavini

Tabancasını muayene ederken kaza ile öldü

Ankara, 22 (Vakıt muhabirinden) Devlet Konservatuvarı müdür muavini Sensi Cakınok dün sabah bir kazaya kurban gitmiştir.

(Devamı 5 inci sayfada)

Amerika Yugoslavyaya bir ültimatom verdi

48 saat mühletli bu ültimatom üzerine

YUGOSLAVLAR AMERİKAN PİLOTLARINI BIRAKTILAR

Ağır yaralı bulunan Türk yüzbaşısı Yugoslavyada kaldı

Vaşington, 22 (AP.) — Birleşik Amerika dün gece geç vakit Yugoslavyaya çok şiddetli bir ültimatom vererek enterne edilmiş bulunan Amerikan havacılarının 48 saat zarfında serbest bırakılmalarını ve Mareşal Titonun sayfiyesi yakınında kaybolan Amerikan askerî uçağının Amerikan diplomatik mümessilleri tarafından aranmasını istemiştir.

Pearl Harbur baskınındanberi verilmiş olan bu en şiddetli ültimatomda, Birleşik Amerika Yugoslavyayı «milletlerarası kanunları açıkça ihlâl etmekle» itham etmekte ve Yugoslav izahatını tamamiyle yersiz olarak vasıflandırmaktadır.

Ültimatomda «48 saat zarfında bu talepler yerine getirilmediği takdirde, Birleşik Amerika, Birleşmiş Milletler güvenlik konseyini derhal toplantıya çağırarak gereken kararların alınmasını talep edecektir» denilmekte ve «Amerikan uçaklarının Yugoslavyada düşürülmeleri milletlerarası kanunlara en ufak bir uygunluk göstermediği gibi, dost hükûmetler arasındaki münasebetlere uymamakta ve Birleşmiş Milletler beyannamesine

(Devamı 5 inci sayfada)

Cumhuriyet

KURUCUSU: YUNUS NADİ

23 üncü yıl Sayı: 8043

Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul — Posta kutusu: İstanbul No. 246
Telefonlar: Umumi Santral Numarası: 24298. Yazı İşleri: 24299. Matbaa: 24290.

Çarşamba 8 Ocak 1947

D. P. Büyük Kongresi Dün Toplandı

Genel Başkan Celâl Bayar bir saatten fazla süren nutkunda Partinin yaptıklarını, şikâyetlerini ve isteklerini anlattı

Kongredeki hararetli ve heyecanlı görüşmeler

C. Bayarın üç isteği: «Anayasaya uymıyan kanunların kaldırılması, seçim kanununun değiştirilmesi, devlet ve parti reisliğinin bir zat uhdesinde birleşmemesi

Büyük Kongre, muhtelif komisyonlardan başka bir de bu meseleleri konuşmak üzere bir "Ana Davalar Komisyonu„ seçti

Mareşal ve Celâl Bayar için yapılan tezahürat. Atatürkün *muvakkat kabrini ziyaret meselesindeki heyecanlı müzakereler*

Büyük Kongre riyasetine seçilen **Kenan Öner**

Büyük Kongre Reis vekilliğine seçilen **Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu**

Dünkü kongrenin şayanı dikkat simalarından **Hâmid Şevket İnce**

Ankara 7 (Telefonla) — Demokrat Partinin birinci büyük kongresi bu sabah toplandı. Delegeler 8,30 dan itibaren, kongre için kiralanan Yeni Sinema salonuna gelmeğe başlamışlardı. Saat 9,30 a doğru davetlilere ayrılan kısımlar, dinleyici locaları, her taraf dolmuştu.

— Arkası Sa. 4, Sü. 1 de —

Demokratların kongresi

Demokrat Partinin Ankarada toplanan ilk kongresi bütün vatandaşlar tarafından derin bir ilgi ile karşılandı. Yalnız karşı partiye bağlı olanlar değil, hiçbir parti ile ilişiği bulunmıyanlar bile demokratların büyük toplantıda neler görüşeceklerini, hangi konular üzerinde daha fazla tartışacaklarını merak ediyorlar. Hürriyet rejiminin memleketimizde iyiden iyiye yerleşip gelişmesi bakımından, hâdise, yarın için ümid verici ve sevindiricidir.

İlk kurulduğu gündenberi ancak bir yıl geçen Demokrat Parti, kısa bir zaman parçası boyunca çok iş görmüş, hemen bütün memleket sathına yayılarak her tarafta teşkilâtlanmış ve tutulmuştur. Yakın zamanlara gelinciyedek yalnız tek parti sistemile idare edilen bir yerde bu başarı azımsanamıyacak kadar mühimdir. İdare mekanizmasının bazı köşelerine nüfuz eden tek parti zihniyeti kurucu demokratları bir hayli yormuş, onlara zahmet veren bir engel teşkil etmiştir.

Bununla beraber, Atatürk rejiminin *yirmi üçüncü yılında beyaza çıkan* bu parti, şimdiye kadar yurdumuzda kurulan siyasî teşekküllerin en talihlisidir, diyebiliriz. Atatürk bizi uçurumdan kurtarıp hürriyet güneşine kavuşturan adamdır. Biz bu güneşin nimetlerinden faydalanmasını bilmişizdir. Yirmi üç yıl boyunca içtimaî bünyemizde meydana gelen hayırlı değişiklikler olmasaydı, ikinci bir siyasî parti yaratmaya bugün de imkân elvermiyecekti. Bu itibarla D. P. vaktile C.H. Partisinin cenkleşmek zorunda kaldığı güçlüklerden hemen hiçbirine rastlamıyacaktır. Şeyh Saidler, Menemenciler artık tarihe karışmışlardır. Onların başka renk taşıyan benzerlerine karşı ise bütün Türk milleti birlik halindedir.

Tarihimizin bugünkü olgunluk safhasında Demokrat Partiyi meydana getirmek ve onu kuvvetlendirip yaşatmak muvaffakıyetini gösteren Celâl Bayar ve arkadaşları, bir büyük gerçeği ortaya koymakla memleket hesabına çok değerli bir hizmette bulunmuşlardır. Bu gerçek, Türk milletinin artık kendi kendini mükemmel surette idare edebilecek bir kudret seviyesine yükseldiğidir. Yakın zamana kadar samimî olarak tereddüd geçirenlerimiz bile, Celâl Bayar ve arkadaşlarının giriştiği cesaretli ve fe-

NADİR NADİ

— Arkası Sa. 3, Sü. 4 te —

Ankaradan notlar

Yazan: D. N.

Ankara 7 (Telefonla) — *Ankara bu sabah, bir demokrat değilse de her halde bir «Demokrat Parti» havasile uyandı. Sağda solda, göğüslerinde D. P. harfleri yazılı rozetlerile, kadınlı erkekli; küçük gruplar bir çok dükkânların vitrinlerinde etrafı kırmızı - beyaz kordelâlarla süslü, Celâl Bayarın büyük büyük resimleri. Bazı yerlerde bayraklar. Ve Anafartalar caddesi üzerindeki «Yeni sinema» nın önünde sivil, resmi, polis, asker, içeri giren ve çıkandan mürekkeb muazzam bir kalabalık. Bugün burada Demokrat Partinin ilk büyük kongresi toplanıyor.*

★

Toplantı yeri, umumiyetle her sinemada olduğu gibi; bir aşağıda salondan, bir de yukarıda balkondan mürekkeb. Aşağıki esas salon; Tür-

D. N.

— Arkası S. 3, Sü. 5 te —

Rakıyı ucuzlatmıyalım!

Prof. Mazhar Osman, Bakanın beyanatına rağmen fiatların indirileceğine inanmıyor!

«Biz Büyüklerimizden rakıyı ucuzlattık demelerini değil, rakıyı pahalılandırdık, fakat falanca şeyi ucuzlattık, demelerini bekliyoruz.»

Tekel Bakanlığı rakı fiatlarını indirmeğe karar verdi ve Bakanın ağzından kararını ilân etti.

Bu karar, dün Başmuharririmizin ve muharrir arkadaşımız Ord. Profesör *Fahreddin Kerim Gökayın da işaret ettikleri* veçhile;

1 — Halkı az alkollü içkilere alıştırmak üzere hükümetçe verilen prensip kararına ve bu yolda alınıp senelerdenberi tatbik edilen tedbirlere rağmen,

2 — Rakı sarfiyatının çoğalmasından cinayetlerin artması, ayyaşların artması, delilerin ve hastaların artması gibi çeşidli fenalıklar doğduğu en mütehassıs ağızlardan sayılıp döküldüğü halde alındı. Bu itibarla mesele üzerinde durmamak, kararın yanlışlığını tekrar tekrar anlatıp alâkalıların dikkat nazarını çekmemek mümkün değildir.

Rakı fiatları niçin ucuzlatılıyor? Ha-

— Arkası Sa. 5, Sü. 5 te —

Ord. Profesör Mazhar Osman

Celâl Bayarın nutku

Hükûmet otoritesi mefhumu üzerinde mevcud ihtilâf

Türk demokrasisinin tekemmülü için şart olan esaslar

Ankara 7 (Telefonla) — Celâl Bayar bugün, Demokrat Partinin büyük kongresinde şu nutku söylemiştir;

«— Demokrat Parti büyük kongresinin pek sayın üyeleri;

Demokrat Partinin birinci büyük kongresini açarken derin bir heyecan içinde bulunduğumu tahmin edersiniz. Biliyor ve hissediyoruz ki şu anda bütün memleketin dikkati üzerimize toplanmış bulunmaktadır. Partimizin milyonları aşan mensublarile beraber insan hak ve hürriyetlerine bağlı milyonlar ve milyonlarca vatandaşlarımızın kalbleri de şimdi bizimkilerle beraber çarpmaktadır. Memleketin siyasî hayatında, medenî inkişafında Demokrat Partinin ilk büyük kongresi tarihî ehemmiyeti haiz olacak ve bu mühim hâdise dünya efkârının da

— Arkası Sa. 5, Sü. 1 de —

Rus dış siyaseti ve komşular

Türkiye, İran ve Yunanistanın Rusya karşısındaki durumları

New-York 7 (A.P.) — Associated Press dış işleri yorumcusu J. N. Roberts Jr. bildiriyor: Rusyanın son New-York görüşmelerindeki hareketi, kendisile garb devletleri arasında mevcud sedleri alçaltmaya benzediği bu sıralarda, yakın komşularının da korkuları hafiflemiş görünmektedir. Bir kaç ay önce, Rusya ile arasındaki münasebet Birleşmiş Milletler Güvenlik konseyinde görüşülürken İran «titrek bir paluze» ye dönmüştü.

Şimdi ise, Tahran hükümeti, harb zamanındaki Rus işgali ve sonradan Moskovanın desteklediği mahallî bir hükümetin kurulmasile adeta bağımsız bir memleket haline gelen Azerbaycan

— Arkası S. 3, Sü. 2 de —

Montgomery'nin Moskovadaki temasları

İşçi Partisinin eski başkanına göre Rusyada mevcud üç temayül

Moskova 7 (a.a.) — Mareşal Montgomery, refakatinde yaverleri Albay Coal ve Binbaşı Chevans bulunduğu halde General Voroşilov'u ve Kurmay Akademisini ziyaret etmiştir. Mareşal, öğle yemeğini akademi profesörlerile birlikte akademide yemiştir. Mareşal, bu akşam

— Arkası S. 3, Sü. 5 te —

Celâl Bayarın nutuk söylerken üç pozu

Ürdün Kralı Abdullah dün sabah İskenderuna geldi

Aziz misafirimizin "Cumhuriyet„ muhabirine verdikleri demeç

Kral Abdullah Hazretleri İskenderunda törenle karşılandılar ve Cumhur Başkanının hususî **trenile Ankaraya hareket ettiler**

İskenderun 7 (Bu fetli mahsusada gönderdiğimiz arkadaşımızdan) — Memleketimizin aziz misafiri Ürdün Kralı Abdullah Hazretleri «Havarona» yatile bu sabah İskenderun limanına gelmişlerdir. Yat limana girerken orta direkte *Krallık forsu* ve diğer direklerde de bayrağımız bulunuyordu. Yat limana yaklaşmakta iken toplarla selâmlanmış ve tam 8,45 te demirlemiştir.

Bu münasebetle liman Türk ve Ürdün bayraklarile donatılmış, bir kıt'a asker muzikalarile birlikte selâm resmini ifa etmek üzere rıhtımda yer almış bulunuyordu. «Havarona» nın limana girmesini müteakib hükûmet adına Hatay Valisi Nizameddin Ataker, garnizon kumandanı Tümgeneral İsmail Hakkı Gövendik, İskenderun kaymakamı Nureddin Ayhıka, Haleb konsolosumuz Celâl Karasapan, Hatay Emniyet müdürü Ekrem Server ve Cumhur Başkanlığı treni ile Ankaradan gelmiş olan Dış İşleri Bakanlığı memurlarından orta elçi Badri Tahir, Cumhur Başkanlığı yaveri Said Kurtçokan, Dış İşleri Genel Kâtibliği Hususî Kalem müdürü Kenan Gökalp, Kudüs başkonsolosu orta elçi Rüştü Demirel kendisini ziyaret etmiş ve «hoş geldiniz» demişlerdir. Heyecan gayet beşuş yüzle karşılayan Kral, ellerini sıkarak kendilerine ayrı ayrı iltifatta bulunmuşlardır. Dost memleket Kralı, yolculuklarının çok iyi geçtiğini ve zaten denizi arzu ettikleri için seyahatin kendilerini memnun bıraktığını söylemişlerdir.

— Arkası Sa. 3, Sü. 2 de —

Ürdün Kralı Abdullah Hazretleri

Byrnes istifa etti

General Marshall Amerika Dış İşleri Bakanı oldu

Londra 7 (B.B.C., sabaha doğru) — Washington'dan haber verildiğine göre Amerika Dış İşleri Bakanı Mr. Byrnes bu akşam istifa etmiş ve istifası kabul olunarak yerine General Marshall tayin olunmuştur. General Marshall, Amerika Cumhur Reisi Mr. Truman'ın Çindeki şahsî mümessili idi ve millî hükûmetle Çin komünistlerini barıştırmak işile meşguldü. General Marshall bir iki gün önce vazifesinden davet olunmuş ve Çinden ayrılmıştır.

Meclis bugün toplanıyor

Ankara 7 (Telefonla) — Büyük Millet Meclisi yarın on beşte toplanacaktır. Gündemde Başkomutanlık unvanına dair kanun tasarısı vardır.

Yunan çeteleri hududlardan çekildiler

Makedonya ve Tsalyada çarpışmalar oluyor

(Hususî muhabirimizden)

Atina 7 — Çetelerin harekâtı Makedonya ve Tsalyada devam etmektedir. Hududlarda ve Trakyada durum sakindir. Çeteciler bilhassa köyleri yağmaya teşebbüs etmektedirler. Askerî birlikler çeteleri her yerde takib etmektedirler. Çetelerin, Lamya yakininde bir köprüyü alma teşebbüsleri, karlar altında cereyan eden bir muharebeden sonra akim bıra-

— Arkası S. 3, Sü. 3 te —

Karakış bastırdı

Şehre iki santim kar yağınca, seyrüsefer intizamını kaybetti, otobüsler işlemiyor

Kilyosta bir motör parçalandı, 8 tayfa boğuldu, denizlerde fırtına devam ediyor

Dün İstanbul sokaklarında kartopu oynıyan çocuklar

— Yazısı 4 üncü sahifemizde —

PERŞEMBE 13 MART 1947 10 KURUŞ

C.H.P. ULUS MÜESSESESİ
Çankırı Caddesi Ankara

Telgraf adresi: Ulus Ankara

Başyazarlık	1371
Yazı İşleri Müdürlüğü	1061
Yazı İşleri	1062
Müessese Müdürlüğü	1144
Muhasebe, İşletme Şefliği, ilân ve abone işleri	1064

ULUS

ADIMIZ ANDIMIZDIR

TÜRKİYE ve YUNANİSTAN'A YARDIM YAPILMASI İÇİN

M. Truman 400 milyon dolar istedi

Başkan diyor ki:

Türkiye'nin bağımsız olarak bekasının ehemmiyeti büyüktür

"Birleşmiş Milletler Anayasasının baskı veya siyasî nüfuz gibi oyunlarla ihlâli suretiyle bozulmasına müsaade edemeyiz!,,

Dün Kongre'de çok önemli bir demeçte bulunan Amerika Cumhurbaşkanı M. Truman

"Bu ehemmiyetli anda Türkiye ve Yunanistan'a yardımdan kaçınacak olursak ihmalimizin büyük tepkileri olacaktır"

Vaşington, 12 a.a. — Âyan ve Temsilciler Meclislerinin yaptıkları müşterek toplantıda Yunanistan ve Türkiye'ye 400 milyon dolarlık iktisadî yardımda bulunulmasını ve bu memleketlere askerî ve sivil personel gönderilmesini istemek üzere söz alan Başkan Truman, nutkuna şöyle başlamıştır:

"Bugün dünyada hâkim olan vaziyetin vahameti kongrenin bu toplantısında hazır bulunmanızı icabettirmiştir. Bahis konusu olan memleketimizin dış siyaseti ve güvenliğidir...

Yunan hükümetinden Birleşik Amerika hükümetine iktisadî ve malî yardımda bulunulması hususunda acil bir müracaat [illegible] hatırlatan Başkan Truman, bu memlekette hüküm süren sefalet ve enflâsyon durumu üzerinde ısrarla durmuş ve Yunanistan'da mevcut siyasî keşmekeşin her türlü kalkınmayı imkânsız kıldığını söylemiştir.

Yunan devletinin [illegible] ve komünistler tarafından idare olunan binlerce silâhlı insanların faaliyetleri yüzünden tehlikede bulunduğunu söyliyen Truman, Kuzey Yunanistan'da mevcut vaziyeti incelemek üzere bir Birleşmiş Milletler Komisyonunun [illegible] hatırlatmıştır. Truman, başka bir milletin demokrat Yunan hükümetine yardım etmek istemediğini ve edemiyeceğini söylemiş ve şunları ilâve etmiştir:

"İngiltere, dünyanın muhtelif bölgelerinde, Yunanistan da dahil olmak üzere, girişmiş olduğu taahhütleri azaltmak veya tasfiye etmek zaruretindedir...

M. Truman sözlerine devamla demiştir ki:

"Birleşmiş Milletlerin nasıl bir buhrana çare bulabileceği meselesini tetkik ettik. Fakat vaziyet âcil bir mahiyet arzetmektedir ve derhal tedbirler alınması zarurî kılmaktadır. Birleşmiş Milletler ve bu Birleşmiş Milletlere bağlı teşekküller gereken [illegible] yardımda bulunacak durumda değildir...

M. Truman, Yunanistana verilecek paranın nasıl sarfolunacağının kontrol edilerek bir dolarının bile Yunanistan'ın kendi kendine yeter bir hale gelmesinde ve sağlam bir demokrasinin gelişmesine [illegible]

★ Sonu 4 üncü S. 7 nci sütunda

Amerika'nın kararlı durumu

Prof. Nihat ERİM

Son günlerde, birbiri üstüne Amerika'dan çok iyi haberler gelmektedir. Yirminci yüzyılın, insanlığın müşterek kaderine inanmış ve bu ülküye en çok hizmet etmiş olarak anılacak milletleri başında Birleşik Amerika'nın geleceğini söyliyenlerin yanılmadıklarına biz de inanmaktayız.

Gerçekten, Yunanistan ve Türkiye, Amerika kıtasından on bin milden aşağı olmıyan bir mesafededir. Bu iki memleketin şu veya bu baskı altında kalması, ekonomik güçlükler çekmesi, ilk bakışta Amerika'yı ilgilendirmez sayılabilirdi. On dokuzuncu yüzyılın emperyalizmi ve nemelâzımcılığı bugün dahi revaçta kalmış bulunsaydı, Amerika yeniden "muhteşem infirad"ı içine çekilebilirdi.

Lâkin; İkinci Cihan Harbinin başındanberi bu memleket infiradtan uzaklaşmış, dünyanın kaderi ile pek yakından ilgilenmek için birbiri ardı sıra cesaretli adımlar atmaktadır.

Birleşmiş Milletler Teşkilâtı yüksek bir insanlık idealinin fiiliyat alanına intikal ettirilmesi yolunda çok ileri bir adımdır. "tek bir dünya" ve "dünya parlâmentosu" hayalden ziyade, artık hakikate yakındır. Bu güzel teşebbüsün yüzde yüz gerçekleşmiş olduğunu görmemiz, başta Amerika olmak üzere bütün Birleşmiş Milletler ailesinin ortaklaşa gayretlerinin derecesine bağlı kalmaktadır.

Avrupa'nın üzerine çökmek istidadını gösteren türlü tehlikeleri burada yeniden saymıya lüzum yoktur. Artık bu tehlikeleri herkes görmekte, herkes duymaktadır.

Gene herkes müttefikan tasdik etmektedir ki Amerika el uzatmadığı, kendi üzerine düşen insanlık mesuliyetlerini cesaretle yüklenmediği takdirde, yeni bir felâket uzak bir ihtimal değildir. Doğrusunu söylemek için ilâve edelim: İkinci Cihan Harbi sona erdiği dakikadan itibaren galip ve mağlûp bütün Avrupa; Amerikasız tanzimolunacak barış düzeninin harbin doğurduğu ıstırapları dindirecek yerde, çoğaltacağını düşünerek titremektedir.

Bu sebepten, Avrupalılar Amerika'dan gelecek işaretleri derin bir hassasiyetle gözlemektedirler.

Moskova Konferansı müstesna bir heyecan havası içinde işe başlamıştır. Yetkili devlet adamları, vakitsiz bir iyimserliği önlemeğe çalışıyorlar.

Bu sırada; Amerika'nın, kendi kaderlerine kendileri sahip olmak hususunda titizlik gösteren iki memleketle beraber olduğunu bildirmesi, büyük bir mânevi kuvvet kaynağı yaratmıştır.

Yunanistan'ın nelere katlan-

★ Sonu 4 üncü S. 1 inci sütunda

932 yılında memleketimizi ziyaret eden Gl. Mac Arthur, Galata rıhtımında karşılanırken

Dil Kurumu'ndan Gl. Mac Arthur'e mesaj

Amerika'ya gidecek olan Sümerbank heyeti, bu mesajı Generale sunacak

Amerika ve Japonya'dan 100 milyon Türk lirasına yakın bir miktarda mübayaada bulunacak olan Sümerbank heyeti hafta sonunda Ankara'dan İstanbul'a gidecek oradan kalkacak uçakla doğru Nevyork'a hareket edecektir. Öğrendiğimize göre Sümerbank Genel Müdür Yardımcısı Nazif İnan'ın başkanlığındaki heyet, Türk Dil Kurumu Beşinci Kurultayında onursal üyeliğe seçilen Uzak-Doğu Müttefik Orduları Başkomutanı General Douglas Mac Arthur'a Kurumun yazdığı bir mektup ile Birinci Türk Dil Kurultayındaki çalışmaları belirten kitabı götürecektir.

Uzak - Doğu Müttefik Orduları Başkomutanı General Douglas Mac Arthur, Türk Dil Kurultayının beşinci toplantısında kendisine Kurumun onursal üyeliğine seçildiğini bildiren mektubu almış ve gönderdiği cevapta teşekkürlerini ifade etmiştir. Bu münasebetle okuyucularımıza gerek Türk Dil Kurumu Genel

★ Sonu 4 üncü S. 5 inci sütunda

Belçika ile ticaret anlaşması

Dün Dışişleri Bakanlığında imza edildi

Ticaret ve tediye anlaşması akdi maksadiyle memleketimize gelmiş olan Belçika Ticaret Heyeti ile yapılan müzakereler sonunda hazırlanmış olan ticaret ve tediye anlaşmaları ile Modüs Vivendi dün saat 17 de Dışişleri Bakanlığında Hükümetimiz adına ticarî ve malî anlaşmalar müzakere heyeti başkanı Profesör Burhan Zihni Sanus ve Belçika adına da heyet reisi Elçi Holot tarafından imzalanmıştır.

İki memleket arasındaki ticarî mübadeleler Modüs Vivendi hükümlerine göre en ziyade mazharı müsaade millet muamelesine tabi olacaktır.

İhracatın karşılıklı gelişmesini sağlamak maksadiyle ticaret anlaşmasına ahdî listeler eklenmiyerek mübadelelerin her iki akid tarafından cari olan umumî rejimlerden istifade etmesi tercih edilmiştir.

Tediye anlaşması ithalât ve ihracatı kolaylaştırmak için serbest döviz esasına yer vermiş bulunmaktadır.

Diğer taraftan Türkiye - İtalya arasındaki görüşmelere şehrimizde devam edilmektedir. Bazı gazeteler iki memleket arasındaki bu müzakerenin sona erdiğini yazmışlarsa da hakikatte Türkiye - İtalya Ticaret ve Tediye Anlaşması için başlıyan konuşmalar samimî bir hava içerisinde devam etmekte ve gelişmektedir.

Üniversiteli gençlerin açıklaması

Bayar'ı ziyaret edenlerin Üniversiteyi temsil edemiyeceği belirtiliyor

İstanbul, 12 (Telefonla) — Dünkü sabah gazetelerinden bazıları Üniversiteli gençlerin Demokrat parti merkezini ve Celâl Bayarı ziyaret ettiklerini büyük puntolu harflerle neşretmişlerdi. Bunun üzerine akşam geç vakit (Tanin) gazetesine müracaat eden kalabalık bir üniversiteli grubu, Demokrat Parti merkezine vâki ziyaretin Üniversitelilerce tarafından değil Üniversiteye devam eden ve sayıları ancak yediyi bulan bir kaç kişi tarafından yapıldığını, Celâl Bayarla konuşan 13 kişiden 6 sının Tasvir, Vatan ve diğer gazetelerin muhabirleri olduklarını söylemişlerdir.

(Tanin) gazetesine müracaat eden gençler böylelikle Üniversite gençliğinin parti propagandaları yolunda istismar edildiğine kani olduklarını ifade ederek şu açıklamayı yapmışlardır:

★ Sonu 4 üncü S. 4 üncü sütunda

Gl. Karabekir dün İstanbul'a gitti

Büyük Millet Meclisi Başkanı Kâzım Karabekir, Tıbbiyenin 120 nci yıldönümü münasebetiyle yapılacak [illegible] iştirak etmesi için Tıp Fakültesi Talebe Cemiyeti tarafından [illegible]

Valimiz İzzettin Çağpar'ın dün gazetemize verdiği demeçte bildirildiğine göre yakında Ankaramızda geniş bir çalışma programının tatbikine geçilecektir. İzzettin Çağpar'ın bu husustaki etraflı demecini bugün 8 inci sayfamızda bulacaksınız. Yukarıki resimde tatbik edilecek programda önemli değişikliğe uğrayacak olan Ulus Meydanında Otobüs durak sahasını görüyoruz.

Moskova Konferansında

Molotof, Potsdam kararının tatbik şeklini tenkidetti

Sovyet bölgesindeki 733 fabrikadan 676 sı sökülmüşken, Müttefik bölgesinde 1554 fabrikadan ancak üçünün söküldüğüne işaret etti.

Moskova, 12 a.a. — Dün Dörtler Konferansında Molotof söz alarak Potsdam'da verilen kararların tatbik şeklini uzun uzadıya tenkidetmiştir. Molotof Alman harp gücünün başlıca temelinin Batıda, Ruhr'da bulunduğuna işaret ederek demiştir ki:

"Böyle olmakla beraber Herman Göring, I.G. Farben, Robert Bosch gibi en mühim fabrikalara henüz dokunulmamıştır. Bu demektir ki bu fabrikaların istihsallerini askerî gayelere çevirmek imkânları her zaman mevcuttur. İngiliz bölgesinde top ve tank fabrikalarından yalnız birinde yedisi tasfiye edilmiştir. Diğerleri zararsız bir hale getirilmekle iktifa edilmiştir. Fakat makineler elân mevcuttur. Bu senenin başında iki batı bölgesinde, tazminat hesabına sökülmesi icabeden 1554 fabrika vardı. Bunlardan üçü sökülmüş 37 si sökülmektedir. Halbuki Sovyet işgal bölgesinde mevcut 733 fabrikadan 676 sı sökülmüştür."

Molotof bundan sonra askerî birliklerin tasfiyesi meselesine temasla demiştir ki:

"İngiliz ve Amerikan bölgelerinde birle bir tasfiye yapılmamıştır. Şimdiki halde İngilizler, Alman subaylarının kumandası altında bulunan 81.358 Alman erini kendi [illegible] kullanmaktadırlar. Amerikan bölgesinde bunlardan 9000 kişi vardır. Hattâ İngilizler de Yugoslavyalı, Anderson ordusuna mensup, Macar, Ukraynalı ve Hitlerci olmak üzere

★ Sonu 4 üncü Sa. 2 nci sütunda

Bayındırlık Bakanı Cevdet Kerim İncedayı evvelki gün Antalya Halkevi'nde bir konuşma yapmıştır. Bakanın bu konuşmasını bugün dördüncü sayfamızda bulacaksınız

Sofya'daki hâdise

Fransa, elçisini geri çekiyor

Bulgar hükümetinden tatmin edici bir cevap istendi

Paris, 12 a.a. — "France - Press" Ajansı bildiriyor: Bulgar hükümetinin Banknotların değiştirilmesi hususunda bir emirname yayınlaması üzerine Afp'nin muhabiri ile Sofya'daki Fransız Enstitüsünün iki profesörü Fransız Devletine ait olan paraları değiştirmek maksadiyle 7 martta Fransa Elçiliğine gitmek istemişlerse de Bulgar milisleri bunların elçilik binasına girmelerine mâni olmuşlardır. Müdahalede bulunan Fransız Elçisi Jacques Emile Paris'yi Bulgar milislerinden biri tabanca ile tehdit etmiş ve bunu takibeden kargaşalıkta Afp'nin muhabiri Madam Bosuf bir tokat yemiştir. 8 martta Madam Bosuf'un hudut dışı edilmesine karar verilmiştir. Fransız Elçisi Bulgar Hükümeti nezdinde protestoda bulunarak hâdiseye sebebiyet verenlerin cezalandırılmasını, hudut dışına çıkarma kararının geri alınmasını ve özür dilenmesini talep etmiştir. Bulgar Dışişleri Bakanı, Fransız Elçisinin hâdise hakkındaki beyanatını şüphe ile karşılıyarak taleplerini reddetmiştir. Sofya makamları [illegible]

★ Sonu 4 üncü S. 3 üncü sütunda

Bayar'a çekilen telgraf

Demokrat köylüler seçimde yolsuzluk iddiasını reddetti

★ Tamamı 8 inci sayfada

Cumhuriyet

KURUCUSU: YUNUS NADİ

23 üncü yıl Sayı: 8148

Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul — Posta kutusu: İstanbul No. 246
Telefonlar: Umumi Santral Numarası: 24298. Yazı İşleri: 24299. Matbaa: 24290.

Çarşamba 23 Nisan 1947

Amerikan Ayanı Yardımı Kabul Etti

Tasarı 23 reye karşı 67 reyle tasvib olundu

Washingtondan sabaha karşı verilen tafsilât

Vandenberg tasarı reye konmadan evvel mühim bir nutuk söyledi

Cumhuriyetçi Lideri: "Bu yardım akim kalırsa tecavüze yol açacak ve Amerika için tehlike başgösterecektir„ dedi

New-York 22 (Radyo) — Bu akşam mutaddan bir saat evvel toplanan Ayan Meclisi, Türkiye ve Yunanistana yapılacak yardım hakkındaki tasarı etrafında son müzakerelerini yapmıştır. Bu müzakere sonunda yardım projesini reye koymuş ve 23 muhalif reye karşı 67 reyle ve büyük bir çoğunlukla kabul olunmuştur.

Tasarının reye konulmasından önce Vandenberg lâyihayı destekliyen bir nutuk söylemiş ve ezcümle demiştir ki:

«— Bu lâyiha akim kalırsa tecavüze yol açılmış olacak ve Amerika için tehlike başgösterecektir.»

Amerika-Rusya

Vandenberg, bundan sonra, yardım tasarısının Rusyaya karşı bir harb ilânı olduğu hakkındaki beyanatı «kundakçılık» olarak vasıflandırmıştır.

Vandenberg, Kolorado senatörü Edwin Johnson'un defatla bu yolda beyanatta bulunduğunu ve bunu kesin olarak reddettiğini söylemiş ve şunları ilâve etmiştir:

«— Kolorado senatörünün tekrar tekrar ileri sürdüğü

— Arkası Sa. 3, Sü. 3 te —

23 NİSAN

Bugün 27 nci defa kutladığımız millî bayram, yeni Türkiyenin kuruluşu bakımından âdeta bir temel bayram addedilebilir. Çünkü 1920 senesi nisanının 23 üncü günü, Ankarada Büyük Millet Meclisinin açılmasile Türk demokrasisinin ve Türkiye Cumhuriyetinin temeli atılmıştır.

Birinci Dünya Harbi mütarekesinin o ümidsiz ve kapkaranlık günlerinin en fecilerinden biri 16 martta İstanbulun işgali, Mebusan Meclisinden iki mebusun zorla alınıp götürülmesi, Mebusan Meclisinin bu vaziyet karşısında vazifesini ifaya imkân göremediğini hükümete resmen tebliğ ederek dağılması ve son Osmanlı Padişahı Vahideddin ile Sadrazamı Damad Feridin, bütün milletin yüreğini sızlatan bu facia karşısında, kayıdsız ve hattâ memnun bir tavır takınmaları üzerine Atatürk, Ankarada «umuru milleti tedvir ve murakabe etmek üzere salâhiyeti fevkalâdeye malik bir meclisi» içtimaa davet etmişti.

İstanbulun işgalinden 3 gün sonra, bütün memlekete yapılan tamim ve davet üzerine kurulmuş olan bu meclis, Büyük Millet Meclisi adını almıştır. Bu arada Damad Ferid de, Padişahın Meclisi Mebusanın feshi hakkındaki iradesini Fındıklı Sarayının boş salonunda okumuş ve Merkez Kumandanı Mustafa Natık Paşa da Mebusan Meclisi binasının kapılarını kilidliyerek mühürlemişti. Böylece Birinci Meşrutiyeti Abdülhamid ilga ettiği gibi, İkinci Meşrutiyeti de onun şerrülhalefi Vahideddin ortadan kaldırmak yolunu tutmuştu.

23 nisan 1920 cuma günü açılan Büyük Millet Meclisinde, İstanbul Mebusan Meclisi azasından Atatürkün davetine icabet edenlerle etmiyenlerin yerine muhtelif livalardan seçilen beş mebus iştirak etmişti. Bazı livalarda ise saraya ve Babıâliye sadık valiler ve mutasarrıflar, yeni seçimin yapılmasına karşı kısa veya uzun süren bir tereddüd ve mümanaat devri geçirmişlerdi. Nihayet, Atatürkün Nutkunda söylediği gibi, tekmil intihab dairelerinin mebusları istisnasız Büyük Millet Meclisinde, bütün milletin ve memleketin mümessili olarak toplandılar. Büyük Millet Meclisi açılırken memleketin bazı yerlerinde, irtica ve isyan hareketleri devam ediyor ve bu hareketin dalgaları, Ankaraya doğru yayılmak istidadını gösteriyordu.

İşte Büyük Millet Meclisi, 23 nisan 1920 de, dışarıdan ve içeriden gösterilen silâhlı düşmanlıklara rağmen, açılmıştı. O zaman çok kullanılan bir tabirle «bütün bir cihan-ı husumet» Ankarada yeni doğan ümid yıldızını söndürmek için uğraşıyordu. Fakat, Meclis ve onun temsil ettiği Türk milleti, karanlıklar içinde doğan bu yıldızı söndürtmedi; bilâkis parlak bir güneş haline getirdi. Askeri zafer, siyasi zafer, barış zaferi, istiklâl zaferi, inkılâb zaferi hep birbirini takib etti. Bugünkü Türkiye Cumhuriyeti, 27 yıl önce bugün açılan ve Türk milletinin iradesini tecelli ettiren Büyük Millet Meclisinin büyük eseridir.

23 nisan 1920 ile 23 nisan 1947 arasında bir mukayese yapmak için, o zamanki Millet Meclisini ve millî hükümeti âdeta bir eşkıya çetesi diye vasıflandıranların, Türk topraklarını taksime kalkışanların ve asırlar boyunca müstakil ve efendi yaşamış büyük ve asil Türk milletini bir sömürge halkı ve köle haline getirmek istiyenlerin, bugün Türkiye Cumhuriyetine nasıl hürmet ettiklerini ve medeniyet dünyasının Türk milletine karşı nasıl takdir ve hayranlık beslediğini görmek kâfidir. 27 yıl önceki «cihan-ı husumet» şimdi artık bir «dostluk dünyası» dır. Bu değişiklik elbette kendi kendine olmamıştır; onu, Büyük Millet Meclisinin açıldığı uğurlu gündenberi, kendi iradesine sahib olarak kendi kendini idare eden Türk milleti yapmıştır.

Bugünkü kutlu bayramın arifesinde, Ankaradaki misafir İngiliz mebuslarile bir müddet önce memleketimizi ziyaret ederek Ankara ve İstanbul Üniversitelerinde konferanslar veren Amerikalı hukuk profesörünün sözleri, devlet ve milletimizin, dünyanın en büyük demokrasi memleketlerinde nasıl yüksek bir itibar ve hürmete mazhar olduğunu isbat eder. Demokrasi dünyasının menfuru olanlar müstesna, bütün medeni milletler, Türkiyeye karşı en büyük sempati ve saygı duyguları besliyor ve her gün bu duygularını izhar ediyorlar.

23 nisan bayramını böyle mesud bir hava içinde kutlarken, 27 yıl içinde millî hayatın her sahasındaki başarılarımızdan ve cihanda kazandığımız yüce mevkiden dolayı iftihar etmek hakkımızdır.

Bayramınız kutlu olsun aziz vatandaşlar.

ABİDİN DAVER

23 Nisan Bayramı

Bugün bütün yurd Millî Hâkimiyet ve Çocuk Bayramlarını heyecanla kutluyor

Bugün 23 nisan bayramını 27 nci defa kutluyoruz. 1920 senesi nisanının 23 üncü günü Ankarada Büyük Millet Meclisi açılmış, bu suretle Türkiye Cumhuriyetinin temeli atılmıştır. O gündenberi Türk milleti bu tarihi Millî Hâkimiyet ve Çocuk bayramı olarak en büyük günlerinden biri bilerek her yıldönümünü artan bir hararet ve heyecanla kutlamıştır.

İstanbulda bugünkü tören programı

Bu sabah saat onda merasime Beyazıd meydanında başlanacak, İstiklâl marşından, tebrik merasiminden ve söy-

— Arkası Sa. 3, Sü. 4 te —

Avukatlar kiralara dair ne düşünüyorlar?

Kanunda yapılması düşünülen tadilât bugünkü ihtilâfları halledebilmelidir

Millî Korunma Kanununun kiralara dair maddelerinde yapılan son tadilâtı ihtiva eden 5020 sayılı kanunun aradan çok kısa bir zaman geçmiş olmasına rağmen doğurduğu türlü ihtilâflar ve tatbikatındaki aksaklıklar bakımından tekrar tadil yoluna gidilmiştir. Yeni tadil tasarısının ne gibi hükümler taşıdığı malûm olmamakla beraber tadili

— Arkası Sa. 3, Sü. 2 de —

İktısad Fakültesinin 10 uncu kuruluş yılı

Üniversitede dün yapılan törenden bir görünüş

— Yazısı 3 üncü sahifemizde —

Moskova konferansı kapanıyor

Dün iki gizli celse aktedildi

Bugün yapılacak toplantının son olması ihtimali var

Londra 22 (B.B.C.) — Moskova konferansında bugün esaslı hiç bir karara varılmamıştır. Dörtler bugün gizli iki toplantı yapmışlardır. Toplantılardan ikincisi 50 dakika sürmüş ve hiç bir teb-

— Arkası Sa. 3, Sü. 4 te —

Hindistandan neler alacağız

Hind ticaret heyetile dün Ticaret Odasında görüşmelere başlandı

Hind ticaret heyeti, dün sabah saat 10 da Ticaret Odasına gelerek, tacirlerimizle görüşmüşlerdir.

Tüccarlarımız jüt ihracatının ne durumda olduğunu, pamuklu mensucatın

— Arkası Sa. 3, Sü. 5 te —

Celâl Bayar dünkü toplantıda konuşurken

Celâl Bayarın dün yaptığı konuşma

D. Parti Genel Başkanı Meclisten çekilme meselesi sorulunca: «Bu hususta karar verme zamanı henüz gelmemiştir» dedi

Bir müddettenberi şehrimizde bulunan Demokrat Parti Genel Başkanı Celâl Bayar dün saat 18 de Beşiktaşta iskele üstündeki gazinoda ilçe ocak ve bucak başkanları ve parti ileri gelenlerile bir konuşma yapmıştır. İki saat süren bu konuşma sırasında Demokrat Parti milletvekillerinden Refik Koraltan, Ahmed Tahtakılıç, Ahmed Silivrili, Salamon Adato da hazır bulunmuşlardır.

Gazinoyu dolduranların alkışları arasında hazırlanan kürsüye gelen Celâl Bayar, son seyahatinde gezdiği ve gördüğü yerlerdeki Demokratların selâmlarını hazır bulunanlara tebliğ ettikten

— Arkası Sa. 3, Sü. 5 te —

Amerikalıların yurdumuzdaki tetkikleri

Durumumuz, ihtiyaç ve müşküllerimiz nelerdir?

«20 nci Asır Fonu» müessesesinin Ankaraya gönderdiği mütehassısın beyanatı

Ankara 22 (Telefonla) — 20 nci Asır Fonu müessesesi namına Türkiyenin bütün hayati sahalarında geniş ölçüde tetkikler yapmağa memur edilen heyetin başkanı Maks Westo Thornburg yarın İstanbula hareket edecektir. Ortadoğu işlerinde büyük ihtisası olan ve harbin devamı müddetince Sir Stafford Cripps'e yardımcılık eden, 1942 senesinde Hindistan seyahatinde kendisine refakat etmiş olan Grahamspry, bir müddet daha şehrimizde kalacak, sonra buradan İzmire gidecek, diğer bazı şehirlerimizi de ziyaretle vazifeli oldukları araştırmalara devam edecektir. Mr. Grahamspry Maks Weston Thornburg'un yardımcısıdır. Bu heyetin başkanı ve beynelmilel şöhreti haiz bir mühendis ve sanayi müşaviri olan Maks Weston Thornburg'la görüştüm.

Bana üzerinde önemle çalışacakları işin mahiyetini ve bu araştırmalar ile güdülen maksadları şöylece anlattı:

«— Birinci işimiz Türkiyenin mali

— Arkası Sa. 3, Sü. 2 de —

Yeni Yedek Subaylarımız

Dün kahraman orduya katılan genç subaylarımıza diplomaları törenle verildi Meclis Başkanı bir hitabede bulundu

Foto muhabirimizin dün Ankaradan uçakla gönderdiği resimler: Mezunlar Yenişehirde Atatürk heykeli önünde ve Atatürkün manevi huzurunda

— Yazısı 3 üncü sahifemizde —

HALKIN GÖZÜ
HALKIN KULAĞI
HALKIN DİLİ

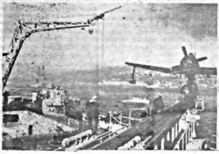
Son Posta

Sene 17 — No.5637 + 378 CUMARTESİ 3 MAYIS 1947 TELEFON: 20203 Fiatı 10 Kuruş

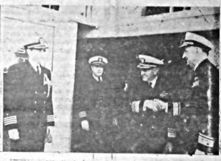
Dost Amerikan filosu hararetle karşılandı

Amiral Biery'nin "Son Posta,, ya beyanatı

Samimî bir dostluğun nişanesi olarak sahillerinizi selâmlarız

Dayton'dan limana bir bakış

Misafir Amiral ve komutanlar

Leyte'den Yavuza bir bakış

Amiral Amerikan denizcilerine dedi ki:

Unutmayın ki sizler dostluk elçilerisiniz

Bugün misafirler şerefine bir suvare verilecek

Dün Amerikan filosunun gelişini görmek üzere Çekmecelerden Kabataşa ve Kadıköyden Kuzguncuğa kadar kesif bir halk gelmişti. Şafak sökerken Acar motörü ile irtibat subayları ile gazeteciler ve diğer bir motörle de Amerikan sefareti erkânı ve deniz ataşesi limandan hareket ettiler. Fakat kesif bir sis ileriyi görmeğe mâni teşkil ediyor ellerinde küçük Türk ve Amerikan bayrakları bulunan halk bu sisin arasında misafir filoyu seçmeğe çalışıyordu. Aynı sebepten karşılayıcı motörler de saat 6 dan 7 ye kadar Marmarada donanmayı aradılar ve nihayet Hayırsız ada önünde filoya mülâki olabildiler:

Visamiral Bernard H. Bieri'nin komutasındaki filo önde Pardi ve Bristol muhripleri olduğu ve muhripleri de Dayton kruvazörüyle Leyte uçak gemisi takip ettiği halde limana doğru ilerledi ve Selimiye önlerinde yirmi bir pare topla şehri selâmladı.

(Devamı 8 inci Sayfada)

Leyte, Yavuz ve muhriplerin İstanbul sırtlarından görünüşü

HERGÜN

Kat mülkiyeti mesken buhranını önliyemez

Buenos Ayres şehri Avrupanın dört köşesinden sel gibi akıp gelen muhacirlerle dolarak alabildiğine genişlemeye başladığı vakit, belediye meclisi bakmış ki, normal gelir ile şehri temiz tutmaya ve genel hizmetlerini yapmaya maddi imkân yoktur, esaslı bir karar vermiş, demiş ki:

«Şehrin hudutlarını bugün bulunduğu çizi üzerinde tutarak, bundan sonra bu çizi dışında yapılacak binaların yol, lâğım, su, elektrik, gaz gibi genel hizmetlerini yapmıyacağız, bu suretle başlıyacak olan mesken buhranını önlemek binaların kat yüksekliklerini arttırıyoruz, aynı zamanda hükûmete baş vurduk, yüksek binalarda kat mülkiyetinin kabul edilmesi için yeni bir kanun yaptırıyoruz.»

Bu esaslı kararın alındığı günden beri Buenos Ayres şehrinin genel hizmetleri bir saat intizamı ile görülmekteymiş.

İstanbulda binaların yükseklikleri, bulundukları sokakların genişliklerine göre değişmek üzere en çok bir bodrum ile beş kattır.

Bu tahdit ikinci dünya harbinden önce meskûn sahanın gittikçe genişlemesini, bu yüzden de belediyece genel hizmetlerin görülmesini mucip olsa da, mesken buhranı yaratmaktan uzaktı, mahzursuz sayılıyordu,

(Devamı 2 nci sayfada)

Ekrem Uşaklıgil

Yardım tasarısı

Pazartesi günü temsilciler meclisinde müzakere edilecek

Bir saylav, bir haydudun tasarıyı geciktirmeye çalıştığından şüphelendiğini söyledi

Vaşington 2 (AP.) — Bugün Birleşik Amerika temsilciler meclisi usul komisyonunda, başkan Trumanın Yunan - Türk yardım tasarısı kanununu Meclise havale etmek konusu hakkında hararetli tartışmalar olmuştur.

Bununla beraber, Meclisin cumhu-

(Devamı 7 nci sayfada)

Beşiktaş - Vefa bugün karşılaşıyor

Bugün saat 14 de Fener stadında Amerikalılara yağlı güreş gösterisi yapılacaktır

Millî Eğitim kupası maçları için bugün Beşiktaşla, Vefa takımları Şeref stadında son karşılaşmalarını yapacaklardır. Geçen hafta her iki takım Ankarada Demirspor ve Gençler Birliği ile yaptıkları maçlarda berabere kaldıkları için birer puvan kaybetmişlerdi Böyle olduğu halde, Beşiktaş bütün rakiplerinden hayli ileri bir puvanla, başta gitmektedir.

Şimdiye kadar yapılan maçlara na-

(Devamı 8 inci Sayfada)

Fatih Sultan Mehmet

466 sene evvel bugün ölmüştü

Büyük Fatih

Fatih Sultan Mehmet 466 sene evvel bugün ölmüştü.

3 Mayıs 1481 de Gebzede hayata gözlerini yuman Mehmet II dünya tarihine yeni bir istikamet veren, orta çağı kapayıp Avrupada rönesansın doğmasına yol açan Türk büyüğüdür. Fatih, ebediyete kadar Türk kalacak İstanbulu fethettikten sonra Türk mil-

(Devamı 7 nci sayfada)

C. H. P. divanı toplanıyor

Kalkınma programı müzakere edilecek

Kurultay Haziran sonlarında toplanarak parti teşkilâtı ve tüzüğünü tesbit edecek

Ankara 2 — Tek parti sisteminin terkedilerek tek dereceli seçimin kabul edilmesi tabiatiyle C.H.P. teşkilât ve tüzüğünde bir takım tadilâtı zaruri kılmıştır. Bunun üzerinde parti idare kurulu muhtelif mevzuları salâhiyetli elemanlarına inceleterek neticelerini birer rapor halinde almıştır.

Diğer taraftan parti yüce divanı bir müddet evvel bazı milletvekillerinin vermiş oldukları takrirleri müzakere

(Devamı 7 inci Sayfada)

Millet Meclisinde

Ziraî çalışmalar tenkit edildi

Ankara 2 — Büyük Millet Meclisi bugün Feridun Fikri Düşünselin başkanlığında toplandı.

(Devamı 7 nci sayfada)

Şark odası

Midhat Cemal KUNTAY

Bazı Pierre Loti Türklerinin evlerinde tuhaf isimli bir oda var: Şark odası.

Ve bu oda, Çin, Japon, Hint, Semerkand eşyalarile döşeli olduğu için şark odası değildir; İtalyan, Rum, Rus artistlerinin yaptıkları yanlış kavukluklarla, yanlış sedirlerle, ve küçük kiliselerden kopmuş rokoko oymalarla döşeli olduğu için Şark odasıdır.

Böyle olmasa, ve hakikaten bizim eski eşyamızla döşeli olsa bile bir şarklının evindeki şark odasını anlamıyorum.

Mazimizin üslûp - eşyasile döşediğimiz odaya, o eşyanın hüviyetine göre «Edirne odası», «Kütahya salonu» filan demek belki doğrudur; fakat Şarkın kalbinde doğan ve Şarklı olan bir adamın evindeki Şark odası ne demektir? Pierre Lotinin minberli, mihraplı evini mukavva kafeslerle, tahta mihraplarla fena kopya ederek bunu Şark o-

(Devamı 7 inci Sayfada)

Cumhuriyet
24 üncü yıl Sayı: 8423
KURUCUSU: YUNUS NADİ
Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul — Posta kutusu İstanbul No. 246
Telefonlar: Umumi Santral Numarası: 24298. Yazı İşleri: 24299. Matbaa: 24290
Salı 27 Ocak 1948

Hazine U. Müdürünün dün verdiği demeç

Dün şehrimize gelen ve bugün Londraya hareket edecek olan Umum Müdür: "Pariste verilen rakamlar doğrudur„ diyor

Diğer taraftan (D. P.) Marshall plânı meselesi için Meclis tahkikatı açılmasını istemeye karar verdi, İzmit Demokratlarının kongresinde de bu iş konuşulacak

Amerikaya gidecek olan Hazine Umum Müdürü Said Ergin, Ankaradan şehrimize gelmiştir. Said Ergin, bugün İngiliz Havayolları tayyaresile Londraya müteveccihen hareket edecektir. Umum Müdür, Londrada bir kaç gün kaldıktan sonra Washington'a giderek alâkadarlar nezdinde, Marshall plânının Türkiyeye aid kısımları üzerinde Washington Büyük Elçimiz Hüseyin Ragıb Baydurla beraber temaslarda bulunacaktır.

Umum Müdür Londrada, sterlin hakkında mevcud ticaret ve tediye anlaşmalarımız hususunda alâkadarlarla karşılıklı görüşmeler yapacaktır.

Said Ergin, hareketinden önce kendisile konuşan bir arkadaşımızın muhtelif suallerine aşağıdaki cevabları vermiştir:

«— Türk hükûmetinin, Marshall plânı bahsindeki noktai nazarı şudur: Amerikanın Türkiyeye yardım etmesi, içinde bulunduğumuz şartlar dahilinde kaçınılmaz bir zarurettir. Amerikalılardan, ihtiyacımız olan malları, bedelini dolar veya altınla ödemek suretile satın almağa, Türk hükûmeti bütçesi muktedir değildir.

Marshall plânı, ne bize yapılan 100 milyon dolarlık askerî yardımlarla, ne de Milletlerarası Kalkınma ve İmar Bankasından alınması mutasavver olan kredi ile doğrudan doğruya alâkalı değildir.

Pariste toplanan 16 lar konferansında, Marshall plânı ile doğrudan doğ-

— Arkası Sa. 4, Sü. 1 de —

Mecliste takrir veren ve bugün İzmit kongresinde konuşması beklenen Ahmed Oğuz

Öyle mi? Şöyle mi?

Marshall plânı meselesinden doğan vaziyet, iktidar partisine karşı muhalefete yeni bir hücum mevzuu kazandırdı gibi görünüyor. Mali takatimizin içeriye ve dışarıya başka başka şekillerde aksettirildiğine, hükûmetin samimiyetten daima uzak kalmayı tercih ettiğine dair sert yazılar okuyoruz. Demokrat Parti Başkanı sayın Celâl Bayar da evvelki gün Eskişehirde bu mevzuu ele aldı ve ekonomi sahasında «üç çadırlı bir aşiret reisinin bile» bu derece sakat ve bilgisiz davranamıyacağını iddia etti. Muhaliflerimize bakılırsa gerçek mali imkânlarımız Amerika Birleşik Devletlerine olanca açıklığile vaktinde anlatılabilseydi, şimdi hükûmetimiz içinde bocaladığı güç duruma kat'iyen girmiyecekti. Birbirini tutmıyan samimiyetsiz yollara saplanıp kalınmakla büyük hata işlenmiş, fırsatlar kaçırılmıştır.

Ekonomi ve finans alanında muhalefetin şiddetli tenkidlerine ihtiyac duyduğumuz meydandadır. Beklediğimiz tenkidlerin en haklıları da şüphesiz bu mevzularla ilgili olanlarıdır. İdeoloji bakımından Halk Partisinin ikiz kardeşi sayılan Demokrat Parti şimdilik ancak iktisadi ve mali tatbikat ayrılıklarında kendi şahsiyetini gösterebilecektir. Onun için, biz şairane, kısır ve romantik siyasi edebiyat nümunelerile uğraşmaktansa, Demokratların, ekonomi bahislerinin müsbet çerçevesi içinde verimli olmaya çalışmalarını elbette tercih ederiz.

Fakat şimdiye kadar okuduğumuz hücumların hep geçmişteki hatalar etrafında dönüp dolaşmasını doğru bulmuyoruz. Bir tenkid manalı olabilmek için geriye baktığı kadar ileriyi de gösterebilmeli, vatandaşın hâdiselere dair objektif bir hüküm edinmesi imkânını sağlıyabilmelidir. Hele Marshall plânı gibi, bizim tek taraflı olarak hiçbir zaman tasarruf edemiyeceğimiz Avrupa ölçüsünde bir dava bahis mevzuu edildiği zaman, muhaliflerimiz biraz daha dikkatli olmak, sözlerini ve fikirlerini daha geniş ufuklara çevirmek zorundadırlar.

On altı Avrupa milletinin dört yıllık kalkınma ihtiyaclarına dair cetveller hazırlanırken Türk hükûmetinin bir takım hatalar işlediği ve sırf bu hatalar yüzünden bugünkü vaziyete yol açıldığı şimdiye kadar ortaya atılan muhalefet iddialarile isbat edilememiştir. Marshall plânı son şeklini Paris konferansında alacak değildi. Bu, Washington'da kararlaştırılacaktır. Ve nihai safhaya da henüz varılmamıştır. Buna rağmen biz, partisiz bir vatandaş olarak, muhalefetin geçmişe aid tenkidlerini bir an için aynen kabul edelim. Diyelim ki, eğer Saracoğlu hükûmeti ve sonra Peker hükûmeti tuttukları yoldan başka bir yol seçselerdi bugünkü güç durum meydana gelmezdi. Şimdi, içimizi burkan bir nokta var: Güç olmakla beraber bugünkü durum içinden çıkılamaz bir şey değildir. Acaba bundan sonra nasıl davranmalıyız ki kayıblarımızı en kısa zamanda giderelim ve ne zamandır hakkettiğimiz müsbet çalışma hayatına bir an önce kavuşalım? Gerçekten, karşımızdaki büyük davanın asıl can alacak noktası buradadır. Türkiye, ancak bu noktayı çözebildiği zaman rahata kavuşacak, iç ve dış düzenini sağlıyacaktır. Yazık ki bu hususta muhalefet çevrelerinden aydınlatıcı hiçbir söz işitemiyoruz. Bütün tenkidler geçmişin artık bir daha ebediyen içine girilemiyecek olan karanlık koridorlarına çevrilidir. Mütemadiyen:

— Şu yapılmamalıydı, bu yapılmalıydı!

Deniyor. Bazan:

NADİR NADİ

— Arkası Sa. 3, Sü. 4 te —

Kâzım Karabekir dün sabah vefat etti

Haber büyük teessür uyandırdı, cenaze merasimi yarın Ankarada yapılacak

Büyük Millet Meclisi Reisi evvelki gün öğleüstü kalbinden rahatsızlandı, krizler gittikçe kuvvetlendi, yapılan bütün tedavilere rağmen kendisini kurtarmak mümkün olamadı

Kâzım Karabekirin Millet Meclisi riyaset kürsüsünde son resmi: Emekli General, geçen kasımda Başkanlığa seçilince milletvekillerine teşekkür ediyor

Ankara 26 (Telefonla) — Büyük Millet Meclisi Başkanı General Kâzım Karabekirin bu sabah saat 10 da vefatı haberi, şehirde derhal şayi olmuş ve teessürle karşılanmıştır. General Kâzım Karabekir, dün saat 15,30 sularında kalbinden rahatsızlanmıştır. İlk rahatsızlık, hafif şekilde olmakla beraber, saat 17 de başlıyan kriz pek az fasıla ile tekrarlamış ve General Karabekir bütün geceyi rahatsız olarak geçirmiş, yapılan bütün tedavilere rağmen, sıhhat heyetinin resmî raporunda da kaydedildiği gibi bu sabah saat 10 da hayata gözlerini yummuştur.

Bu haberi duyan bütün dostları, merhumun Kocatepedeki evine başsağlığına gitmişlerdir. Bayan İnönü, Başbakan Hasan Saka, Başbakan yardımcısı; bütün bakanlar, Meclis Başkan vekilleri; C.H.P. Meclis Grupu Başkan vekilleri, idare âmirleri, Diyanet İşleri Reisi; bir çok milletvekilleri; Ankara Valisi ve Emniyet Müdürü de gidenler arasında idi. Demokrat Parti namına Enis Akaygen ile Basri Aktaş da, merhumun evine giderek ailesine taziyelerini bil-

— Arkası Sa. 4, Sü. 1 de —

Sovyetlerin ortadoğudaki manevraları

İngiliz basını, Türkiyeyi sıkıştıracak bir kıskaç hareketinden bahsediyor

İngilterenin müzakereleri

İngiliz Dış İşleri Bakanı Bevin

Londra 26 (a.a.) — Times And Lide dergisi «İran, Türkiye ve Yunanistan» başlıklı bir makalesinde ezcümle şunları yazmaktadır:

«Doğu Akdenizdeki ve Ortadoğudaki Rus stratejisinin gayesi, uçlarından birisinin Yunanistanın, diğerinin ise İranın üzerine kapanacağı ve arada Türkiyenin rahatsız olacak bir şekilde sıkışacağı büyük bir kıskaç hareketini başarmaktır. Ruslar Yunanistan ve İranda sağlanacak olan bir muvaffakıyetin, Türkiyeyi, Rusların Çanakkale üzerindeki talebleri ve Kars ve Arda-

— Arkası Sa. 3, Sü. 2 de —

Rumanyadan kaçıp gelen Türkler

Erkek kıyafetine girip Köstencedeki Galatasaray vapuruna gizlice binen iki genç kız ve üç erkek neler anlatıyorlar?

Gazine ve Harire ile komünist cenneti (!) kaçaklarından diğer üç Türk, dün akşam göçmen evinin önünde

«Galatasaray» vapuru, yükliyeceği kerestaleri alıyor ve çarşamba akşamı Köstence limanından ayrılıyor. Gemi, Rumen karasularından çıktıktan iki gün sonra, tayfalardan biri, kerestelerin arasında iki sarışın adamın bulunduğunu farkediyor. Kaçak yolcular, der-

— Arkası Sa. 4, Sü. 6 da —

Belgradda ölüme mahkûm edilen zavallı Türkler

Birçok Türklere de sözde hükûmeti devirmeye teşebbüsten kürek cezası verildi

Belgrad 26 (A.P.) — Dün bir Skoplje mahkemesi, Türk ekalliyet teşkilâtına mensub dört kişiyi, devlete ve halka karşı hareketlerde bulunmak suçu ile itham ederek, kurşuna dizilmek suretile ölüme mahkûm etmiştir.

Bunlardan maada 5 kişi 20 sene ağır küreğe ve diğerleri de 8 seneden 15

— Arkası Sa. 3, Sü. 6 da —

İlkokul öğretmenlerinin maaşları

Kanun tasarısı cumaya Mecliste görüşülecek

Ankara 26 (Telefonla) — Özel İdarelerden aylık alan ilkokul öğretmenlerinin Millî Eğitim Bakanlığı teşkilâtına

— Arkası Sa. 3, Sü. 5 te —

Frangın düşürülmesi endişe ile karşılandı

İngiltere, Fransanın kararını doğru bulmadığını ve kendi parasını düşürmeyi düşünmediğini ilân ediyor

Amerikada hükûmet mahfilleri karardan: "Milletlerarası işbirliği plânına indirilen bir darbe„ diye bahsediyorlar

Ticaret Bakanı dün, Tutum Bankasının açılış töreninde

Paris 26 (a.a.) — «LPS» Fransız Maliye Bakanı M. Dene Mayer, bir basın konferansı esnasında serbest piyasanın nasıl işleyeceğini izah etmiştir.

Fransız ihracatçıları, kazanacakları dolar veya Portekiz parasının yüzde ellisi ile serbest piyasada satış yapabilecekler, geri kalan yüzde elliyi de, resmî kur üzerinden Fransız para istikrar teşekkülüne devredeceklerdir. Diğer taraftan sermayelerin devri ve Fransaya gelen seyyahların memlekete bıraktıkları paralar gibi ihracat mahsulü olmıyan kaynaklardan temin edilen Portekiz parası ve doların muamelesi, serbest piyasada yapılacaktır. Altın için de, serbest bir piyasa olabilecektir. Serbest piyasadan satın alınan Portekiz parası ve dolarlar, ithal edilen malların bedelini karşılayacak ve hükûmetin müsaadesini veya ithal lisansı almak suretile harice sermaye olarak gönderilebilecektir. Portekiz parasile doların

— Arkası Sa. 3, Sü. 5 te —

Yediğimiz ekmeklerin yüzde altmış beşi çavdar!

Fırıncılar dün Ticaret Bakanına dediler ki: «Eğer verilen unların % 65 i buğday olsaydı sizlere francala gibi ekmek yedirirdik»

Ankarada yapılan tahlil neticesinde de ekmeklik unların yüzde elli buğday, yüzde elli çavdar ve arpa olduğu anlaşıldı

Şehrimizde bulunan Ticaret Bakanı Mahmud Nedim Gündüzalp, dün saat 18 de İstanbul Esnaf Odasına giderek, esnafın derdlerini dinlemiştir.

Ticaret Bakanının, Esnaf Odasının esnafı tatmin edip etmediğini, bugünkü statünün esnafın derdlerini karşılayıp

— Arkası Sa. 4, Sü. 3 te —

İngiltere Maliye Bakanı Sir Stafford Cripps

Daha az memurla daha çok iş

Devlet teşkilâtında asgari kadroların tesbiti yolundaki çalışmalar iki ay içinde ikmal edilecek ve çalışma şekilleri yeni kararlara göre düzenlenecek

Ankara 26 (Telefonla) — Devlet teşkilâtında azamî süratle iş çıkaracak asgari kadroların tesbiti yolundaki çalış-

— Arkası Sa. 4, Sü. 3 te —

Ege tütün piyasası dün sabah açıldı

Fiatlar, vasatî 250-255 kuruş arasındadır, dün 4 milyon kilo tütün satıldı

İzmir 26 (Telefonla) — Tütün piyasası, bir iki istisna ile bu sabah Egenin her tarafında açılmıştır. Satışlar, kalburüstü tütünlere inhisar ettiği için bugünkü fiatlar, normal ve piyasanın istikbalini gösterir mahiyette sayılmamaktadır. Tekel İdaresinin bazan çekimser, bazan müdahaleci ve ekseriya faydalı bir rol oynadığı görülmüş, meselâ Amerikalılar Akhisarda 300 kuruştan fazla vermezken Tekel, fiatları 325 kuruşa çıkarmıştır.

Buna mukabil Ödemişliler, Tekelin intizar köşesine çekildiğinden, tütün alıcılarının 220-250 kuruş arasında küçük mubayaalarda bulunduktan sonra bir meçhulü beklemeğe başladıklarından ve 10 balya tütünden bir balyayı iskarta olarak ayırdıklarından şikâyet etmekte «Müstahsilin elinden tutmak lâzımdır» demektedir.

Egede bugünkü fiatlar 220-325 kuruş arasında temevvüç etmiştir. Vasatî fiat, 250-255 kuruşu bulmaktadır. En büyük rolü Amerikalılar oynamıştır. Yalnız

— Arkası Sa. 4, Sü. 7 de —

Komünizmle mücadele için gençliğin kararları

Millî Türk Talebe Birliğine bağlı olarak teşekkül eden «M.T.T.B. Komünizmle Mücadele Komisyonu», bir aydanberi devam eden çalışmalarını bitirmiş ve bir mücadele programı hazırlamıştır. Bu programa göre, Türk milliyetçiliğine aid edebî ve ilmî kitablarla komünizmin mahiyetini açıklıyan eserler yayınlanacak, radyodan istifade edilerek, Türk

— Arkası Sa. 4, Sü. 1 de —

Tam sekiz saat sokak ortasında kalan ölü

Cankurtaran gelinceye kadar son nefesini veren seyyar satıcının cesedi oradan bir türlü kaldırılamadı

Cesedin hali ve başı ucunda bekleyen karısı

(Yazısı 3 üncü sahifemizde)

PERŞEMBE 5 ŞUBAT 1948
10 KURUŞ

C.H.P. ULUS MÜESSESESİ
Çankırı caddesi Ankara
Telgraf adresi: Ulus Ankara
Başyazarlık 11344
Yazı İşleri Müdürlüğü 11239
Yazı İşleri 11240
Müessese Müdürlüğü 11275
Muhasebe, İşletme Şef-liği, ilân ve abone işleri 11242

ULUS

ADIMIZ ANDIMIZDIR

Gl. Marshall'in dün bildirdiğine göre

Türkiye'nin ihtiyacı tetkik ediliyor

Dünkü Meclis'te

Ankara Belediyesinin İlden ayrılmasına dair kanun tasarısı kabul edildi

Ekonomi Bakanı, kimyagerlere ait bir sözlü soruya cevap verdi

İçişleri Bakanı B. Münir Hüsrev Göle

Bir sözlü soruya cevap

Müteakiben kürsüye gelen Ekonomi Bakanı B. Cavit Ekin sözlü sorunun

"Soruya Ekonomi Bakanlığı zaviyesinden cevap vermek üzere üç noktaya temas edeceğim. ..."

★ Sonu 5 inci S. 1 inci sütunda

AMERİKAN HÜKÜMETİ

Yeni yardım projeleri hazırlamayı düşünüyor

Ankara'daki Amerikan Yardım Heyeti Başkanı M. Bread uçakla Vaşington'a gitti

Hazine Umum Müdürü de Londra'dan Amerika'ya hareket etti

Vaşington, 4 a.a. — (Afp) Dışişleri Bakanı M. Marshall gazeteciler ...

Mr. Breand hareket etti

B. Sait Ergin Amerika'ya gitti

Londra, 4 a.a. — Türk Hazine Umum Müdürü Sait Ergin Londra'...

★ Sonu 5 inci S. 1 üncü sütunda

Türkiye'ye yeniden yardım tasarlandığını bildiren Gl. Marshall

Uçak motörü fabrikası tamamlandı

Tezgâhların da montajı bitti

Bakanlar Kurulu

Bakanlar Kurulu dün saat 17 den 20 ye kadar toplanmış ve muhtelif Bakanlıklara ait gündelik işler hakkında müzakerelerde bulunmuştur.

Yeni iki tasarı

Hariçten gemi satın alacak armatörlere 10 milyon liraya kadar kredi açılacak

Birinci tasarıya göre, yurt içinde bir şahıstan diğer bir şahsa veya bir müesseseden şahsa yapılacak gemi satışlarında alıcının Türk parasiyle satınalma kaabiliyeti olmadığı takdirde veya dışardan peşin döviz ile gemi satınalma imkânını bulup dövizi sağlıyacak miktarda Türk parası olmıyanlara gemi terhin etmek şartiyle Türkiye Emlâk ve Kredi Bankası Kanununda yapılacak değişiklikle 10 milyon liraya kadar kredi açılabilecektir.

... 1948 tarihine kadar Liberty tipi ... lerle ödenecektir.

Eğitim Bakanı dün döndü, Ticaret Bakanı da geliyor

Birkaç gün önce İstanbul'a gitmiş olan Millî Eğitim Bakanı B. Şemsettin Sirer dün sabah şehrimize dönmüştür.

Bir müddettenberi İstanbul'da tetkiklerde bulunan Ticaret Bakanı B. Mahmut Nedim Gündüzalp da bu sabah Ankara'ya dönmüş bulunacaktır.

Amerika Asor adalarından faydalanacak

Londra, 4 a.a. — Portekiz'in Amerikan askerî uçaklarının Asor adalarındaki Lagens Hava alanını daha ... beş sene müddetle kullanmalarına müsaade etmiş olduğu bildirilmektedir.

İşçinin korunması

İş ve işçi dâvası, sosyal politikamızın en önemli bir konusu olarak son günlerin iç siyaset hareketlerinde aktüel bir mahiyet kazandı. Büyük Millet Meclisindeki soru ve cevaplardan sonra, iki büyük partinin birçok kongrelerinde delegeler, iş ve işçi meseleleriyle ilgilendiler. İçtimai adalet düşüncesine uygun olarak hayat pahalılığı karşısında işçi menfaatlerinin korunmasını istediler. Bu arada işçi ve ailesinin sıhhi bir surette yaşayıp geçinmesini sağlıyacak haklı ve makul bir ücret standardının tayini meselesi çeşitli yorumlara ve tartışmalara sebep oldu.

Her şeyden önce ...

★ Sonu 5 inci S. 5 inci sütunda

B. Hilmi Uran şehrimizde

Yozgat çevresindeki tetkiklerini bitiren Genel Başkan Vekilimiz dün gece Ankara'ya döndü

Arap gönüllülerinden bir grup Komutanları General Abdülkadir Elhüseyni ile bir arada

Kömür fiyatları

Müessese ve fabrikalara satılan kömürlere ton başına 4 lira zam yapıldı. Bu artış halkın zarurî ihtiyaçlarına aksettirilmiyecek

4 kişilik bir şaki grupu öldürüldü

★ Sonu 5 inci S. 4 üncü sütunda

600 Arap gönüllüsü sınırı aştı

Durum gittikçe fenalaşıyor

Avam Kamarasında görüşmeler

★ Sonu 5 inci S. 5. sütunda

İran, Rus notasını reddedecek

(Yazısı 4. üncü sayfada)

Ankara'nın imarı

Fikri Alpay ve Falih Rıfkı Atay görüşlerini birdaha açıklıyorlar

★ Sonu 5 inci S. 6 ncı sütunda

CUMARTE[illegible]
24
Temmuz 1948
Yıl: 29 - No. 9709

C. H. P. Ulus Müessesesi Çankırı Caddesi — Ankara
Telgraf: Ulus — Ankara
Başyazarlık: 11344. Yazı Muakkipliği: 12080. Yazı İşleri Müdürü: 11239. Yazı İşleri: 11240. Müessese Müdürü: 11275. Muhasebe, İlân, Abone: 11242
Fiyatı her yerde 10 kuruştur.

ULUS

ADIMIZ ANDIMIZDIR

Lozan Kahramanı İsmet Paşa

Lozan Zaferinin 25. yıldönümü

Bağımsızlığımızın dünyaca tanındığı bu mutlu gün, Türk Milletine kutlu olsun!

Mutlu bir yıldönümü

Prof. Dr. Yavuz ABADAN

Yeni Türkiye, Lozan Barışıyle bundan yirmibeş yıl önce, devletler camiasında kendine lâyık şerefli yeri aldı. O gündenberi Lozan, hem milli varlığımızın hem de toprak bütünlüğümüzün hukuki desteğidir. Milletlerarası münasebetlerimiz, hep bu esas kanuna dayanır. Milli varlığımızın iç yapısında millet hâkimiyetini kaideleştiren Anayasamıza karşılık, devletimizin dışa karşı bağımsızlığını [illegible] Lozan'dır. Bu yüzden bizim için Lozan, [illegible] Türk [illegible] milli ve [illegible] değer kazanmıştır.

[illegible] Lozan, [illegible] Türk dünya görüşü, bu andlaşma ile [illegible] bir hukuk telâkkisi ve bir anlaşmalar [illegible] Lozan'la birlikte [illegible] Türk demokrasisinin gelişmesini [illegible] milletlerarası geçim bakımından da örnek bir hukuk ve nizam [illegible] olduğu. Lozan hakkı ve adaleti Birinci Dünya Harbinin galiplerine tanıtıp gerçekleştirdiği için - La Pradelle'in formülüyle - bir kültür ve medeniyet zaferidir.

Lozan'ı, korkunç sarsıntılarla geçen bir dünya ortasında, çeyrek yüzyıl ayakta tutan esas cevher ve kıymeti, işte bu vasıfta aramalıdır. Yirmibeş yıl, tarihin normal seyrinde de, bir andlaşma için oldukça uzun bir ömür sayılır. Devrimizin umumi görüşlerde yarattığı engin değişiklikler, kıymetler âleminde başgösteren yenilikler, teknik ve sosyal gelişme temposunun baş döndürücü hızı, nihayet son dünya buhranının elan cihanı temelinden sarsmakta devam eden uçurumlu seyri gözönünde bulundurulursa, Lozan nizamındaki sarsılmaz kuvvet, metanet ve istikrar daha çok aydınlanmış olur.

Lozan, Cumhuriyetin kuruluşundanberi gütmekte olduğumuz yurtta sulh, cihanda sulh siyasetinin temel taşı olmuştur. Birinci Dünya Harbi ertesinde diğer andlaşmalara göre yepyeni bir ruh ve mâna taşıyan bu eşsiz barış eserinin, tarihi ve aktüel değerini gittikçe artıran hakiki sebep, bünyesinde ideal bir anlaşmanın ve milletlerarası işbirliği nizamının bütün vasıflarını taşımasıdır. Lozan Muahedesi, insanlık ve fikir hayatında ölmez ve değişmez değer taşıyan üç hukuk prensipine dayanır: müsavat, adalet ve emniyet esasları bu andlaşmada beşer kudretinin eriştiği ölçü ve derecede gerçekleşmiştir.

Lozan Türklük için bir zafer, dünya için bir örnektir. O, milletimizi lâyık olduğu medeniyet ve refah seviyesine yükseltme gayretini güden, memleketimizi hak ve barışın bekçisi halinde sağcı veya solcu tahakküm ihtiraslarına karşı aşılmaz bir hürriyet ve demokrasi kalesi haline koyan bir zihniyet ve siyasetin adı oldu. Ancak bu sayede insanların büyük bir çoğunluğu, müşterek mânevi

★ Sonu 4 üncü S. 6 ncı Sütunda

Bugün Lozan Zaferinin yirmibeşinci yıldönümüdür. Türk İstiklâlinin bütün dünyaca tanındığı günün bu mesut yıldönümünde Lozan'ın Büyük Kahramanı İnönü'ye minnet ve şükranlarımızı bir kere daha tazeler, Türk Milletine bugünün ebedi yıldönümlerini dileriz. Sevr nasıl köleliğin remzi, Milli Mücadele nasıl [illegible] ve kılıcın zaferi ise Lozan da tam İstiklâlin güneşidir.

★

Lozan Zaferinin yıldönümü münasebetiyle bugün saat 11 de Ankara Üniversitesinde bir tören yapılacaktır. Toplantıyı Rektör Vekili Prof. B. Hüseyin Cahit Oğuzoğlu bir hitabe ile açacak, bundan sonra Prof. B. Yavuz Abadan ve Prof. B. Nevzat Tandoğan tarafından günün [illegible] belirten birer konuşma yapılacaktır.

Lozan günü dolayısiyle Ankara Halkevi de bu gece saat 21.30 da Halkevi salonunda bir tören tertip etmiştir. Törene İstiklâl Marşı ile başlanacak, müteakiben B. Nezaket [illegible] tarafından Lozan hakkında bir konuşma yapılacak, müteakiben çeşitli kültür filmleri gösterilecektir.

11 yardımcı gemi daha donanmamıza katıldı

12 haziranda Norfolk'tan hareket eden gemiler 40 günlük bir yolculuktan sonra dün sabah Maltepe önünde demir attılar

Amerikan yardımından alınan yeni gemilerimizin sekizi arama - tarama, üçü akaryakıt ve atölye - tamir gemisidir

İstanbul, 23 a.a. — Amerikan yardımı cümlesinden olarak Türkiye'ye devredilen gemilerden yeni bir kafile bu sabah İstanbul'a gelmiş ve Maltepe önlerinde bulunan filomuzun yanında demirlemiştir.

Deniz Albayı Lütfi Kerman'ın kumutasında 12 haziranda Amerika'nın Norfolk limanından Atlantik'e açılan gemilerimiz, Bermuda, Madera, Cebelitarık, Malta yolu ile 40 günlük bir deniz seyahati yaptıktan sonra sularımıza ulaşmış bulunmaktadır.

Yeni gemiler, her biri 136 ser tonluk 8 [illegible] Kemer, Kuşadası, Kartal, Korte, Kulluk, Karampe, Kozlu, Kilimli isimli 8 arama-tarama, Ağ 4 adındaki akaryakıt ve [illegible] isimli atölyetamir gemilerinden mürekkep olmak üzere 11 parçadan ibarettir. İlk 8 geminin [illegible] sürati 16, ağ gemisinin 12,5, akaryakıt gemisinin 10 ve atölye-tamir gemilerinden mürekkep de saatte 13,5 mildir. Gemilerin hepsi dizel motorludur. Ağ gemisi 163 akaryakıt ve atölye-tamir gemileri de sırasiyle 220 ve 328 tonluktur.

Gemilerin memleketimize gelmiş bulunmaları münasebetiyle Yavuz [illegible] alana temsilcisi ve basın mensuplarıyle tamamiyle hususi mahiyette bir toplantı yapan donanma Komutanı Koramiral Mehmet Ali Ülgen refakatinde donanmamızın diğer amirallerı olduğu halde gemilerimizi Norfolk'tan memleketimize getiren subayları başta komutanları deniz al-

★ Sonu 4 üncü S. 7 inci sütunda

Gemilerimiz Malta limanında demirli iken ve denizcilerimizden bir grup

B. Kasım Gülek'in Ulus'a demeci

Armatörlere geniş kolaylık gösterilecek

20 lokomotifimiz yolda — Amerika'dan aldığımız gemilerden dördü 4, 5 ay zarfında gelecek — Ankara, İstanbul ve Adana'da milletlerarası değerde hava meydanları yapılıyor — Yurtiçi hava seferleri genişletiliyor

Ulaştırma Bakanı B. Kasım Gülek

Ulaştırma Bakanı B. Kasım Gülek, dün bir arkadaşımızı kabul ederek sorulan [illegible] suallere aşağıdaki cevapları vermiştir:

"Bakanlık tarafından armatörlere ne gibi kolaylıklar gösterilecektir?"

"Armatörlerimizin [illegible] kadar faaliyet sahasını genişletmek gerek memleket içinde gerek memleket dışında nakliyat imkânlarını artırmak, yeni gemi tedariki hususunda kendilerine yardım etmek [illegible] C. H. P. Kurultayında gemicilik işleri hakkında alınmış bazı esaslı kararlar vardır. Bunlardan biri "Kabotaj ulaştırmalarında yolcu ve eşya taşıma işinin özel teşebbüsler tarafından da yapılabileceğini" diğeri de "özel armatörlerin eşya taşıma işlerinde [illegible] kayıtların kaldırılarak [illegible] taşınmasına yetki verilmesi" konularıdır.

★ Sonu 2 nci S. 7 inci sütunda

Bir Amerikan Saylavı diyor ki:

"Berlin'de durum çok nazik ve her şey beklenebilir!"

Gl. Clay'ın açıkladığına göre Amerika Berlin'e geniş ölçüde uçak gönderiyor

Vaşington, 22 a.a. (United Press) — Temsilciler Meclisi Dışişleri Komisyonu üyelerinden biri United Press'e yaptığı bir demeçte, General Clay'in Berlin meselesinin bütün veçhelerini mütalâa etmiş olduğunu söylemiş fakat ordunun alacağı tedbirlerden bahsetmemiştir.

Komisyon üyesi, General Clay'in 45 dakika süren açıklamasından sonra şahsen sulhün devam edebileceğine kanaat getirdiğini söylemiş fakat durumun çok nazik olduğunu ve her şeyin beklenebileceğini ilâve etmiştir.

Gl. Clay'in demeci

Vaşington, 23 a.a. — (United Press) Almanya'daki Amerikan kuvvetleri Başkomutanı General Clay Başkan Truman'la görüşmek üzere Beyaz Saraya gitmeden önce ekseriyet ordu komisyonundan olmak üzere birçok âyan üyesi ile görüşmüştür.

General Clay bu görüşmelerden sonra gazetecilere yaptığı demeçte, Vaşington'u ziyaretinin muvaffakiyetli bir netice verdiği kanaatinde olduğunu söylemiş ve "meseleleri mesul şahıslarla görüştükten sonra daima kendimi daha iyi hissederim" demiştir.

General Clay, kış mevsiminde Rus ablukasının tesirlerini hiçe indirmek için Almanya'ya çok mühim miktarda muazzam nakliye uçakları gönderilmekte olduğunu açıklamış ve Amerika'nın Berlin'e her gün

★ Sonu 4 üncü S. 1 inci sütunda

Berlin'e yiyecek taşıyan uçaklardan biri yükleniyor

General Hoag'ın suvaresinde

Amerikan yardımı havacılık kısmı Başkanı Tümgeneral Earl S. Hoag ve eşi dün akşam Gar Gazinosunda Türk havacıları şerefine bir suvare tertibetmiştir.

Ankara'da bulunan Amerikan ve Türk sivil ve asker havacıların iştirak ettiği toplantı gecenin geç saatlerine kadar devam etmiş ve Türk ve Amerikan havacıları neşeli saatler geçirmişlerdir.

Sporcularımız Londra'da

Bu sabah kampa bayrağımız çekilecek

Londra: 23 a.a. Anadolu Ajansının özel muhabiri bildiriyor:

Olimpiyat oyunlarına iştirak edecek olan sporcularımızdan 44 kişiden müteşekkil ilk büyük kafilesi dün akşam bir İngiliz uçağıyle Londra hava meydanına vâsıl olmuştur. Meydanda sporcularımız Olimpiyat Tertip Komitesi tarafından karşılanmıştır. Tertip Komitesinden Albay Russel bütün idareci ve sporcuların birer birer ellerini sıktıktan sonra Türk sporculağına hitabederek demiştir ki:

"14 üncü olimpiyat oyunları için sizleri şehrimizde ağırlamakla bahtiyarız. Müsabakalarınızda başarılar temenni ederiz. Memleketimizi ve [illegible] hemşerilerimiz arasında geçireceğiniz bu günleri tatlı ve neşeli ol-

(Sonu 5. sayfada)

Dün Londra'da karşılanan sporcularımız Yeşilköy hava alanından hareketleri sırasında

Köy enstitüleri bu yıl 2 bin mezun veriyor

Bakanlıkça ortaokul ve liselerin programlariyle imtihan usulleri ve kitap meselesi bir bütün halinde ele alınıyor. Yapılan tetkikler sonunda lüzum görülürse Şûra toplantıya çağrılacak

Ortaokul ve liselerin programları ile imtihan usulleri ve kitap meseleleri Milli Eğitim Bakanlığınca bir bütün halinde ele alınmak üzeredir. Öğrendiğimize göre Bakanlıkta kurulacak komisyonlar yakında bütün bu meseleleri tetkik edeceklerdir. Bu incelemeler sonunda, lüzum görülürse Maarif Şûrasının toplantıya davet edilmesi ihtimali de vardır. Ancak bu hususta şimdiden hiçbir karar alınmış değildir.

Köy okulları inşaatında kullanı-

★ Sonu 4 üncü S. 4 üncü sütunda

Cumhuriyet

KURUCUSU: YUNUS NADİ

25 inci yıl Sayı: 8775

Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul — Posta kutusu İstanbul No. 246
Telefonları: Umumî Santral Numarası: 24298. Yazı İşleri: 24299, Matbaa: 24290

Pazar 16 Ocak 1949

Şemseddin Günaltay Başbakan Oldu

Yeni kabine dün kurulamadı, bugün kurulması bekleniyor

Kabineye alınan, itizar eden, mühlet istiyenler

Başbakanlığın, Şemseddin Günaltaydan önce Hilmi Uran, Necmeddin Sadak, Fuad Sirmen ve Nurullah Sümere teklif edildiği anlaşılıyor

Yeni Basbakan, dün gece Bakanlık için isimleri söylenenler hakkındaki sualimize cevaben bunların şimdiden kat'i mahiyette sayılamıyacağını beyan etti

Ankara 15 (Telefonla) — Ankara son yıllarda emsali görülmemiş derecede hararetli bir siyasî faaliyete, iki gündür sahne oldu. Hükûmet buhranı ile birlikte bir çok meselelerin de hallini istiyen çevrelerin bu çalışmalara, bütün heyecanları ile katıldıkları görülmüştür. Bu tezahürlerin, münhasıran iktidar partisi kadrosu içinde vaki olduğunu belirtmek yerindedir. Muhalefet, olup bitenleri şimdilik büyük bir ihtiyatla ve yakından müşahede ile iktifa ediyor. Kabine teşkili salâhiyeti, Meclisteki çoğunluğun elinde olduğundan bu hususta muhalefetin, her hangi bir müdahalede bulunmak imkânı esasen mevcud değildir.

Maamafih Cumhur Başkanı, prensip ittihaz ettiği bir kararı yerine getirmek üzere, diğer partilerin Meclis grupu başkanlarını da bugün köşke çağırmıştır. Davete D.P. Meclis grupu ikinci başkanı Abidin Potoğlu ile Müstakil Demokratlardan Ahmed Tahtakılıç icabet etmiş, Millet Partisi ise, davet dolayısile bir tebliğ neşretmiştir.

Muhalefet ve buhran

Saat 15 te kabul olunan Abidin Potoğluya Cumhur Başkanı, vaki olan istifayı ve kabine teşkiline Şemseddin Günaltayı, Halk Partisi erkânı ile mutabık olarak memur ettiğini beyan et-

— Arkası Sa. 3, Sü. 2 de —

Yeni Başbakan Şemseddin Günaltay

Düğüm

Yeni Hükûmeti kimin kuracağına dair şu dakikaya kadar henüz bir karara varılmadığı anlaşılıyor. Hemen söyliyelim ki, dünyada en az meraka değer bir şey varsa o da budur. İşbaşına kim geçerse geçsin, yaşadığımız şartlar içinde Devlet mekanizmamız belli bir istikrara kavuşmadığı takdirde müsbet bir netice elde edilemiyeceği şüphesizdir. Başbakanlık için iki gündür adı geçen şahsiyetlerden çoğunu tanıyoruz. Hepsi de saygıdeğer, bilgili, iyi niyetli, yurdsever insanlardır. Bunlardan en tecrübeli, en kabiliyetlisinin yeni bir hükûmet kurduğunu tasavvur edelim (ki elbette birisi bu vazifeyi yüklenecektir), peki ne olacaktır? Tılsımlı bir anahtarla önümüze parlak ufuklar mı açılacak, hayat mı ucuzlayacak, vatandaşlarda güven ve ferahlık duygusu mu uyanacak, politika hayatımız bir çıkmazdan mı kurtulacaktır?

Bunların hiçbirisinin olacağına yazık ki biz inanamıyoruz. Çünkü sık sık tekrarladığımız gibi, asıl eksiğimiz adamsızlıktan ziyade sistemsizliktedir.

Bugün Meclise hâkim olan zihniyet, tek parti devrinin başlıca karakterlerini aksettiriyor. Tek parti devri ise, şef idaresi prensipine dayanıyordu. Bu sistemin kendine göre müsbet ve dinamik tarafları yoktur, diyemeyiz. Cumhuriyetin ilânındanberi başardığımız iyi işlerin hepsini şef idaresine borçluyuzdur. Fakat üç yıldır bir başka sisteme, halk idaresi sistemine geçtiğimizi söylediğimiz halde, Devlet mekanizmamızı bu esasa göre bir türlü ayarlayamıyoruz. Yurdumuzda dürüst seçimler yapılamıyor, millî irade tam kendini gösteremiyor, bir nevi güdümlü demokrasi idaresi kurarak kendimizi zamanla hürriyete alıştıracağımızı sanıyoruz. Bir sistemden öbür sisteme geçiş devri uzadıkça uzuyor. Ve bundan ötürü de işlerimiz ters gidiyor.

Derdimizin sebebi budur. Ona deva bulmak için her şeyden önce bu sebebi ortadan kaldırmak lâzımdır.

Radikal çalışmaya, cesaretli hamleler başarmaya ve bunları yaparken de yalnız ve yalnız halka dayanmaya mecburuz. Tek parti devrinin bütün havasını sırtında taşıyan bir idare, bu değişikliği nasıl göze alabilir? Alsa bile halk ona nasıl destek olabilir? Bütçe fasıllarında yüz milyonlarca liralık tasarruf temin edilecek, yıllardır sürüncemede kalan bir vergi reformu gerçekleştirilecek, kırtasiyecilik usulü bırakılıp, rasyonel iş metoduna geçilecek. İktisadî verim gücümüzü arttırmak için kısa ve uzun vadeli programlar hazırlanacak.

Âdeta bir devrim kıymeti taşıyan bu kadar geniş bir değişikliği başarabilen yeryüzünde ancak iki sistem vardır: Ya yüzde yüz şef idaresine bağlanacaksınız; emir verilecek ve işler yürütülecek. Yahud da yüzde yüz halk idaresini kabulleneceksiniz; katıksız seçimler yapılacak ve çoğunluğun tuttuğu yolda cesaretle ilerliyeceksiniz.

NADİR NADİ

— Arkası Sa. 3, Sü. 4 te —

Feridun Fikri Düşünsel

Şemseddin Sirer

Fazıl Ahmed Aykaç

Sedad Pek

Nazım Poroy

Halk Partisi müfritlerinin dünkü kuvvet tezahürü

Parlamentolar Birliği Türk Grupu idare heyeti seçimindeki tartışmalar müfritlerin galebesile neticelendi

35 — 40 kadar milletvekili salonu terkettiler ve idare heyetine Partinin müfrit kanadı mensubları seçildi

Ankara, 15 (Telefonla) — Bugün Ankarada kabine buhranının doğurduğu siyasî çalışmalar sırasında Parti ifrat kanadını teşkil edenlerin de hararetli bir faaliyete koyuldukları görülüyordu. Bilhassa Parlamentolar Birliğinin Türk Grupu İdare heyeti seçimi için yapılan toplantı, şiddetli münakaşalardan sonra müfrit sayılanların galebesi ile neticelenmiştir. Toplantı, büyük salonda yapılmıştı. Cevdet Kerim İncedayı, Sedad Pek, Abdurrahman Konuk ve Hamdi Şarlan, içtimaa gelen bütün milletvekillerinin Parlamentolar Grupunun üyeleri sayılması ve binnetice seçime iştirak etmeleri gerektiğini müdafaa etmişler, karşı tarafta bulunanlar ise Parlamentolar Grupunun beynelmilel birliğin tüzüğüne uygun bir nizamnamesi bulunduğunu ileri sürerek, ancak geçen toplantıda bulunan 120 üyenin seçime katılabileceğini anlatmışlardır. Bu müdafaa, muvaffak olamamış ve 35-40 kişi, salonu terketmişlerdir.

Geride kalanların yaptığı seçimle idare heyeti, Feridun Fikri Düşünsel, Nazım Poroy, Ali Rıza Türel, Sedad Pek, Abdurrahman Konuk, Münir Birsel, Fazıl Ahmed Aykaç, Atıf Akgüç ve Reşad Şemseddinden teşekkül etmiştir.

Bu hâdise, Parti mutedilleri tarafından, müfritlerin bir «kuvvet tezahürü» şeklinde görülmektedir.

Kabine buhranı ve muhalefet

Hâdiseleri dikkatle takib eden Demokrat Parti ne düşünüyor?

Ankara 15 (Telefonla) — Yeni kabineyi terkib eden unsurlar, henüz tamamile belli olmadığından parti içindeki

— Arkası Sa. 3. Sü. 6 da —

Hasan Saka kabinesinin istifa etmesinin sebebi

Kabine, Kasım Gülek hâdisesi vesilesile Parti idare heyetinin de kendisine cephe aldığını tesbit edince çekilmiye karar verdi

Ankara, 15 (Telefonla) — Hasan Saka kabinesinin istifa sebebleri hakkında bazı teferrüat açıklanmaktadır. Kasım Gülek hâdisesi dolayısile Grupa Emin Halim Ergun ve Hulki Karagülle tarafından bir sual takriri verildiğini bildirmiştim. Öğrendiğime göre Meclis Başkan vekillerinden Cevdet Kerim İncedayı tarafından da Meclis Grupuna, gene bu meyanda bir önerge verilmiştir. Hasan Saka kabinesi, istifa kararını aldığı son toplantıda, bu meseleyi görüşmüş ve Parti idare heyetinin de kendisine karşı cephe aldığını tesbit etmiş, Grupta bu mevzu üzerinde izahat vermektense istifayı tercih etmiştir.

Spor

İkinci devre lik maçları başladı

İkinci devre lik maçları dün başlamıştır. Dünkü maçlarda Galatasarayla Beykoz ve Vefa ile Kasımpaşa karşılaşmışlardır. İlk devrede 1-0 mağlûb durumda olan Galatasaray, ikinci devrede attığı gollerle 5-1 galib gelmiş, Vefa da Kasımpaşayı 3-2 yenmiştir. Bu husustaki tafsilâtı spor sütunlarımızda bulacaksınız. Resim, Galatasaray - Beykoz maçından bir enstantanedir.

Sabahaddin Ali hadisesinde birçok noktalar aydınlandı

Katilini ve öldürüldüğü yeri Sabahaddin Ali garib tesadüfler neticesi bizzat seçmiş!

Cesedin kopmuş ayaklarında bulunan renkli yün çorapları, Urfada Sabahaddin Alinin ayağında görenler var

Kırklareli 15 (Hususî surette giden arkadaşımız bildiriyor:) — Sabahaddin Alinin katli hâdisesi hakkında, bugün, hakikate çok yakın malûmat toplamağa muvaffak oldum. Katil Ali Ertekinin, 1945 senesinde, bir silâh kaçakçılığı yüzünden hudud civarındaki kıtası tarafından nezaret altına alındığı, sırada ordudan firar ettiği ve bir müddet Bulgaristanda dolaştıktan sonra tekrar kaçak olarak Türkiye geldiği evvelce yazılmıştı. Hududda yakalandığı zaman onun, bir Bulgar casusu olmasından şüphelenildiği ve İstanbulda Sıkı yönetim mahkemesince yargılanarak 8 aya mahkûm edildiği de artık malûmdur.

Cezaevinden çıktıktan sonra bir müddet işsiz gezen katil, cezaevinde tanıştığı komünistlikten mahkûm berber Hasanla münasebet kurmuştur. Kendisine buz fabrikasında bir iş bulan Hasan, şubat 1948 de Aliye, Osman ve İbrahim isimli Yanbolulu iki Türk komünistini Bulgaristana kaçırmasını teklif etmiştir. 18 mart 1948 de Ali, bunları Demirköy bölgesinden Bulgaristana kaçırmıştır. Bu işteki başarısı üzerine şebekeye dahil olmuştur. Artık berber

— Arkası Sa. 4, Sü. 1 de —

İstanbul İmam - Hatib kursunda ilk ders

Tahkikatı idare eden Kırklareli Başsavcısı Hayreddin

İmam - Hatib kursları dün açıldı

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından şehrimizde açılmasına karar verilen İmam-Hatib kursunda dün sabah saat 10 da derslere başlanmıştır. Şim-

— Arkası Sa. 3. Sü. 6 da —

Kıbrıs için miting

Dün Balıkesir gencleri de heyecanlı bir miting yaptılar

Balıkesir, 15 (Telefonla) — Balıkesir gençliği, bugün saat 14 de eski Belediye meydanında binlerce halkın iştirakile Kıbrıs için heyecanlı bir miting yaptı. Ellerinde «Kızıl ellerin

— Arkası Sa. 4, Sü. 7 de —

Bulgarların idama mahkûm ettikleri subayımız

Sofya Radyosu, subayımızın Elçiliğimize teslim edildiğini bildiriyor

Bundan bir müddet evvel hududumuzda Bulgarlar tarafından pusuya düşürülerek Sofyaya götürülen bir subayımızın, bir aralık Bulgar hükûmeti tarafından idama mahkûm edildiği, fakat hükûmetimizin Yunanlıo vesatatı neticesinde Bulgarların hükmün infazından vazgeçtikleri hatırlardadır. Sofya radyosunun bildirdiğine göre Teğmen Mustafa Sengün, Sofya Elçiliğimize teslim edilmiştir.

Sovyetlere karşı mukavemet

«Komünist beşinci kolu olmıyan tek Avrupa memleketi Türkiyedir»

New-York 15 (a.a.) — (Usis) Springfield Union, Türkiyenin, volü başlığı altında neşrettiği bir makalede ezcümle şunları yazmaktadır:

Türkiyedeki durumdan en çok haberdar olanlar, bu memleketin, Rus

— Arkası Sa. 3. Sü. 5 te —

İstanbul sinemalarının bir müddet kapanması ihtimali var

Şehrimiz sinemacıları, Belediyenin sinema biletlerinden aldığı vergilerin ağırlığını öne sürerek, protesto mahiyetinde müesseselerini bir müddet kapatmayı düşünmektedirler. Bu kararın şehir gece hayatını azaltacağı için Belediyenin meseleyi ele almasında âmil olacağı ümid edilmektedir.

İlgililer kapama kararının bugünlerde yapılacak toplantıda verileceğini söylemişlerdir.

Çatalcadan İstanbula gelen 111 şikâyetçi köylü

Kafile temsilcileri Valiyi ziyaretle kaymakamın muhtarlarını haksız yere değiştirdiğini söylediler ve yerine iadesini istediler

Şikâyetçi köylüler bir arada

(Yazısı üçüncü sahifemizde)

Cumhuriyet

KURUCUSU: YUNUS NADİ
27 nci yıl Sayı : 9255
Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul — Posta Kutusu İstanbul No. 246
Telefonları: Umumî Santral Numarası: 24298, Yazı İşleri: 24299, Matbaa: 24290
Pazartesi 15 Mayıs 1950

İkinci baskı

Demokrat Partinin, yurdun bir çok illerinde seçimi kazandığı anlaşıldı

Demokrat Partinin Mecliste 350 ye yakın bir ekseriyet temin edeceği Ankaradan bildiriliyor, bazı Bakanlar seçimi kaybettiler

Tafsilât 3 üncü sahifemizde

İştirak nisbeti yüzde sekseni geçiyor

İstanbulda mühim hiç bir hâdise olmadı, halk oylarını büyük bir hassasiyetle kullandı

Dün 1950 yılı milletvekili seçimlerine katılan İstanbullular, medenî haklarını güzel bir bahar havası ve tam bir sükûn ve huzur içinde kullanmışlardır. Birkaç ufak tefek hâdise istisna edilirse denilebilir ki şehrimizdeki seçimler tam bir sükûn ve hassasiyet içinde cereyan etmiştir. Halkımızın bu vakur ve anlayışlı hareket tavrı sebebiledir ki, şehrin emniyet ve asayişini temin maksadile idarî makamlar tarafından alınan bir takım tedbirler, ihtiyatî mânada kalmış, bunlara lüzum hissedilmemiştir.

İstanbullular, dün sabahın erken saatlerinden itibaren seçim gününün heyecanını yaşamağa başlamışlardır. Ara seçimlerinin o donuk ve hareketsiz sahnelerine mukabil dün saat 8 den sonra şehrin muhtelif semtlerindeki cadde ve sokaklar, oylarını kullanmağa giden vatandaşlarla dolup taşmıştır. Halkın oy kullanma hususundaki bu tehalükü saat 12 ye kadar büyük bir hız ve canlılıkla devam etmiştir. Ancak evvelce seçmenlere dağıtılan kırmızı hüviyet kartlarına

— Arkası Sa. 4, Sü. 4 te —

Dün İzmir foto muhabirimizden uçakla aldığımız resimlerden: İzmirde Kançeşmedeki sandık başında kuyruk yapan seçmenler

Vali ve Belediye Başkanı Fahreddin Kerim Gökay hücrede

Rum Patriği Athenagoras, reyini kullanırken

En mühim netice

Yazan: Doğan Nadi

İzmir 14 mayıs — bu satırları yazdığım sırada saat aşağı yukarı on bir. Tabiî seçim hakkında malûmat bekliyoruz. Netice almak için elbette daha çok erken. Fakat [illegible] bir fikir verebilmek için şu kadarını bildireyim: Bu saatte tasnif

— Arkası Sa. 3, Sü. 4 te —

İllerden gelen ilk neticeler

Tasnifi biten sandıklara göre D. Parti başta gidiyor

Ankara 14 (Telefonla) — Tasnif neticeleri hakkında saat 1 e kadar resmî malûmat istihsali mümkün olmamıştır. Adalet Bakanlığındaki komisyon başkanı, Bakanlık müsteşarı Sezai ile görüştüm. Kendisi ancak ilçe neticelerinin geleceğine göre, tasniflerin uzaması, yer yer yağmurlar ve diğer sebeblerden henüz hiç bir netice alınmadığını, hâsıl olmıyan malûmatın ise, tabiatile verilemiyeceğini söyledi. Halk Partisinden de gazetecilere hiç bir malûmat verilmemektedir. D. Partide genel merkez sabaha kadar yerli, yabancı gazetecilere açık bulundurulmuş ve alınan malûmat peyderpey verilmiştir. Anadolu Ajansının umumiyetle Halk Partisinin bazı mevzii kazanlarını

— Arkası Sa. 4, Sü. 7 de —

Yurdda dün baskısız bir seçim yapıldı

Her tarafta sandık başlarındaki ekseriyeti kadınlar teşkil ediyordu

Ankara foto muhabirimizin uçakla gönderdiği resimlerden: Kızılay bahçesinde bir sandık başında kuyruk yapanlar

Seçimleri takib etmek üzere yurdun dört bir tarafına dağılmış olan «CUMHURİYET» muharrirlerinden dün gece müteaddid telefon ve telgraflar aldık. Bölgelerine göre ayrı ayrı hususiyetler taşıyan bütün bu haberler bir tek müşterek noktayı açıkça belirtmektedirler; seçimler tam bir emniyet ve sükûnet havası içinde cereyan etmiştir. İstisnasız

— Arkası Sa. 3, Sü. 6 da —

Yaşlı bir seçmen oyunu kullanırken

Alnımızın akı ile

Türk milleti, dün tarihinin ilk büyük demokrasi imtihanına girdi. Bundan evvelki seçimlerimizin hiç birine imtihan denilemez. Çünkü 1908 den 1946 ya kadar yapılan seçimler, iki dereceli idi. Hakikî rey sahibi olan millet adına mahdud ikinci seçmenler, mebusları intihab ediyorlardı. Gerçi bunlar, rey hakkına sahib bulunan ilk seçmenlerin vekâletini haiz bulunuyorlardı ama, canları kimi isterse ona rey veriyorlardı. Binlerle münevver ilk seçmen adına aralarında münevveri, yarı münevveri ve okuma yazması dahi olduğu şüpheli kimselerin bulunduğu bir avuç ikinci seçmen asıl seçimi yapıyorlardı.

Tek partili sayih demokrasi devrinde ise iki dereceli seçimler, bütün ehemmiyetini kaybetmişti; halk sandık başına gitmeğe lüzum görmüyordu. Adeta kendi kendilerini seçmiş olan ikinci seçmenler, tek partinin adaylarına olduğu gibi rey vererek işin içinden çıkıyorlardı. Bazan, İstanbulda olduğu gibi parti, meselâ 23 yerine 30 aday gösteriyor, ikinci seçmenlerden ekseriyet usulile en fazla rey alanlar, Meclise giden bahtiyar 23 leri teşkil ediyorlardı. Bazan, 7 nci Büyük Millet Meclisinde olduğu gibi münhal milletvekillikleri için yapılan kısmî seçimlerde parti hiç aday göstermiyor, ikinci seçmenleri serbest bırakıyordu. O zaman ikinci seçmenler, kendilerine vekâlet vermiş olan birinci seçmenlerin kanaatine ve umumî efkârın arzusuna yüzde yüz aykırı bir seçim yapıyorlardı.

İstanbulun 500 bin birinci seçmeninin değil, 2200 ikinci seçmeninden yalnız 500 kişinin reyile milletvekili olanlar gördük. İşin tuhafı 1946 seçimlerinde, bu sat-

ABİDİN DAVER

— Arkası Sa. 3, Sü. 3 te —

Celâl Bayar, dün bir basın toplantısı yaptı

D.P. Başkanı seçimlerden hiç bir şikâyet alınmadığını söyledi, Anayasa tadilâtına dair görüşlerini belirtti

Ankara 14 (Telefonla) — Bu gece, saat 21 de D. Parti genel merkezinde bir basın konferansı tertib edilmiştir. Aralarında B. B. C. nin münhasıran seçimleri takib için memleketimize gelmiş olan muhabirile, Amerikan ajans ve gazete mümessillerinin de bulunduğu toplantıda D. P. Başkanı Celâl Bayar, seçimlerin cereyanı hakkında malûmat vermiş ve gazetecilerin muhtelif mevzulardaki suallerini cevablandırmıştır. Bayar, bu günü, 1946 nın seçim günü ile mukayese ederek o zamanki cehennem havasının şimdiki ile kabili kıyas olmadığını açıklamış ve yabancı muhabirlere: «Şimdiye kadar esaslı bir şikâyet almadık» demiştir. Şikâyetler hemen hemen ekseriyetle isimlerin yazılmaması veyahud bu gibi yanlışlıklar etrafındadır. Bayar, bunda maksad tahtında hareketler olabileceği gibi, mahallî parti teşkilâtının hata ve ihmalleri de olabileceğini kay-

— Arkası Sa. 3, Sü. 7 de —

Eski İngiltere Kralının hâtıraları "Cumhuriyet„ te

Dünyanın bellibaşlı büyük gazetelerile birlikte 21 mayıs günü neşretmeğe başlıyoruz

Windsor Dükü bu hâtıralarında, tahtını aşkına feda etmesile neticelenen tarihi hâdiseyi ve onun evveli ile sonrasını tafsilâtile anlatıyor

Seçimler ve yabancı çevreler

Ankarada bazı yabancı elçilik mensubları ve gazeteler seçimleri alâka ile takib ettiler

Ankara 14 (Telefonla) — Türkiye seçmenleri bugün her türlü kötümser tahminleri boşa çıkaran bir vakar ve sükûnetle oylarını kullandılar. İlgili resmî çevrelere olduğu kadar siyasî partilere de gelen haberler, ufak tefek ehemmiyetsiz vakalardan başka hiç bir hâdisenin çıkmadığını göstermiştir. O derecede ki Türkiye bugün alelâde zabıta vakaları bakımından dahi kısır bir gün yaşamıştır. Meselâ Ankarada tek hâdise Bahçelievlerde süratle giden bir arabanın üç kuzuya çarparak birini yaralamasından ibarettir. Sandık başlarında bazı münakaşalar olmamış değildir. Bunlar da ekseriyetle isimlerini bulamıyan yahud da yanlış yazılmış olanların itiraz ve gi-

— Arkası Sa. 3, Sü. 2 de —

Seçim gününde yurd intıbaları

Memleketin dört bir köşesine giden CUMHURİYET muharrirlerinin dün gece telgraf ve telefonla bildirdikleri intıbalar bugün 5 inci sahifemizdedir

Cumhuriyet
KURUCUSU: YUNUS NADİ
27 nci yıl Sayı: 9256
Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul — Posta Kutusu İstanbul No. 246
Telefonları: Umumî Santral Numarası: 24298, Yazı İşleri: 24299, Matbaa: 24290
Salı 16 Mayıs 1950

D.P. 36 İlde Tam Liste Halinde Kazandı; 385 Milletvekili Çıkarması Bekleniyor

Yağmurlar bazı illerde münakaleyi sekteye uğrattığından Yüksek Seçim Kuruluna vaziyet bildirilemiyor, bu yüzden bütün yurda şamil kat'î netice ilân edilemiyor, D.P. işin tacilini istedi

O günün manası

14 Mayısı Türk milleti başarılı bir imtihan günü olarak daima hatırlayacaktır. Tarihimizde ilk defadır ki bugün kansız, ihtilâlsiz bir iktidar değişikliğine şahid oluyoruz. Demokratik sistemin temeli olan halk iradesi yurdumuzda tam bir olgunlukla gerçekleşti. Seçime iştirak nisbeti ileri Batı milletlerinde de az görülen bir yükseklige varmıştı. Memleketimizin her köşesinde milyonlarca vatandaş, hiç bir hâdiseye meydan vermeksizin sandık başlarına giderek sükûn ve emniyetle reyini kullandı. Emekli kadınlar, ihtiyarlar, sakatlar, yatalak hastalar bile bu mukaddes vazifeyi ihmal etmediler. Bugün bizde halk, kendi kaderini kendi elile çizmiş olmanın sevinci içindedir.

Bu şüphesiz herşeyden önce büyük Türk milletinin eseridir. Asırlar boyunca kudretli devletler yaratan, yarılmaz imparatorluklar kuran, talihin en feci darbeleri önünde de boyun eğmiyen milletimiz, çağdaş medeniyetin ileri metodlarını benimsiyerek kendi idaresini işte kendi ellerile yürütüyor. Bundan böyle halk, mukadderatına doğrudan doğruya hâkim olacaktır. İş başına gelen hükûmetler yalnız onun hoşuna gitmek, yalnız onun beğeneceği işleri başarmak zorundadırlar. Muvaffak olamıyanlar yerlerini halkın münasib gördüğü kimselere bırakacaklarını önceden bilmelidirler.

Bugünlerde şahid olduğumuz iktidar değişikliğini biz herhangi bir program ve siyaset farkından ziyade hissî sebeblere yoruyoruz. Halk Partisinin yirmi beş yıllık çalışmalarını gözden geçirdiğimiz zaman müsbet ve başarılı eserlerin hatalı teşebbüslere kıyasla ağır bastığını kabul etmemek insafsızlık olur. Cumhuriyet tarihi bunları uzun uzun çocuklarımıza anlatacak ve bir çoklarile haklı olarak övünecektir. Nitekim evvelki gün milletçe geçirdiğimiz büyük imtihanda Halk Partisinin başarı hissesini de unutmamak lâzımdır. Unutmamak lâzımdır ki, bu Parti, uzun zamandır alıştığı tek taraflı idare sistemine rağmen gene bu milletin öz malı olduğunu evvelki günü hazırlayan hareketile isbat etmiştir.

Hayat insanları yıprattığı gibi, iktidar da partileri yıpratır. Bir müddet oradan uzaklaşmak ve milletin bağrında muhalefete geçmek, canlılığını kaybetmiyen siyasî teşekküller için bir derlenip toparlanma, bir yeniden kuvvet kazanma vesilesidir. Önümüzdeki devre boyunca Halk Partisinin milleti daha yakından dinleyerek ona daha çok yaklaşacağını, dört yıl sonra da daha başarılı bir şekilde millet hizmetine atılacağını ümid ediyoruz. Bizim samimî inancımıza göre 14 mayıs seçimlerini bu şekilde ifade etmek doğru olur. O gün halk bir programa, yahud da ana hatları belli bir politikaya rey vermedi. Halk o gün daha ziyade Devlet idaresine kendi iradesinin hâkim olduğunu görmek istedi.

Bu şartlar altında Demokrat Partiyi bekliyen vazifelerin ağırlığını ayrıca belirtmeğe bilmem lüzum var mı? Kurulduğu gündenberi çetin engellerle çarpışan, hürriyet şuurunu iktidara anlatmak, insan haklarını zafere kavuşturmak uğruna yorulmaksızın didinen, en ümidsiz anlarda bile ümidini kesmiyen bu parti, nihayet gayelerini gerçekleştirmek imkânını elde etti.

Fakat unutmamalıyız ki muhalefette iken kazanılan sevgiyi iktidarda da muhafaza etmek çok güçtür. Şimdi bütün gözler bu partiyi idare edenlere dikilmiştir. Millet artık söz değil, müsbet iş bekliyor. Kazandıkları başarı ne kadar baş döndürücü olsa da Demokratlar bir an kendilerini kaybetmemek, vakit geçirmeksizin çalışmaya koyularak ortaya eser çıkarmak zorundadırlar. Dört yıl dediğimiz nedir ki? Göz açıp kapayıncaya kadar geçer gider.

Fakat halk, yerinde sayanları veya geriye doğru kayanları bundan böyle affetmiyecektir.

NADİR NADİ

Pasifikte Rus denizaltıları

New-York 15 (a.a.) — Amerikan radyo tefsircisi Drew Pearson'a göre, General MacArthur, gizli bir raporda, Pasifikte bazı Sovyet denizaltılarının mevcudiyetine işaret etmektedir.

Ankarada duvarlara asılan seçim neticelerini takib eden halk, Yüksek Seçim Kuruluna gelen telgraflar ve Kurul faaliyet halinde

Kabinenin durumu günün başlıca mevzuu

Bir ikisi müstesna milletvekili dahi seçilmeyen kabine üyeleri derhal çekilmek istiyorlar

İktidar, değişikliği dolayısile İsmet İnönünün millete bir beyanname neşretmesi bekleniyor, bunun 19 Mayısta kendisi tarafından okunması da muhtemel

C. Bayarın Cumhur Başkanı, A. Menderesin Başbakan olacağı şayiaları

Ankara, 15 (Telefonla) — Kabinenin durumu günün başlıca mevzuudur. Henüz resmî şekilde ilân edilmemekle beraber, Demokrat Parti iktidara geçmiş bulunuyor. Bakanlar Kurulu üyeleri bir ikisi müstesna milletvekili dahi seçilmediler. Bu durum kabinenin mevkiini ziyadesile sarsmıştır. Yeni Büyük Millet Meclisi 22 mayısta toplanacak, o gece Meclis Başkanı, Başkanlık Divanı ve müteakıben Cumhur Başkanı seçimi yapılacaktır. Kabinenin de aynı gün istifa ederek, yeni hükûmetin kurulması gerekiyor. Ancak buna takaddüm eden günlerde iki taraf arasında, bazı temasların vukuu zarurî görülmektedir. Bizzat kabine üyeleri arasında derhal istifa etmek lüzumunu ileri sürenlerin bulunduğu söyleniyor. Bakanlardan hemen hepsi dairelerindeki hususî evrak, kitab ve sairelerini almışlar, hattâ bir kısmı otomobil-

— Arkası Sa. 3, Sü. 5 te —

D. P. tam liste halinde hangi illerde kazandı?

On iki Bakan milletvekili seçilmediler, üç Bakanın vaziyeti henüz kat'î olarak belli değil

D.P. İstanbul merkezinde dün toplananlar

(Yazısı üçüncü sahifemizde)

İstanbulda tasnif henüz bitmedi

Sadi Irmak ve İzmir C. H. P. Başkanı birer demeç verdiler

İstanbuldaki ilçe kurulları da çalışmalarına bütün gün devam etmişlerdir. Bu arada 48 saattir vazife üzerinde bulunan İl Seçim Kurulu ancak dört ilçe mazbatalarını tamamlayıp kat'î neticelerini bildirmişlerdir. Bunların başında 200 sandığının neticesini tamamlıyan Beyoğlu gelmektedir. Diğer üç ilçe de Bakırköy, Sarıyer ve Adalardır.

Geri kalan 11 kazanın mazbatalarının da bu sabah saat 6 dan itibaren İl Seçim Kuruluna geleceği tahmin olunmaktadır.

Tasnifleri tamamlanan 4 ilçe

— Arkası Sa. 3, Sü. 5 de —

"C. H. P." neticeye ne diyor?

Ankara 15 (Telefonla) — D. Partinin seçimleri ezici bir çoğunlukla kazanması bilhassa Halk Partisi çevrelerinde kelimenin tam manasile şaşırtıcı bir tesir uyandırmıştır. Seçimleri büyük sürprizlerin beklediği umulmakla beraber, neticenin bu derece azametli olacağı

— Arkası Sa. 3, Sü. 5 te —

Seçimlerin neticesi ve Türkiye ile Amerika

Washington: «Hangi parti kazanırsa kazansın askerî ve iktisadî yardım devam edecektir» diyor

Washington 15 (A.P.) — Türkiyedeki genel seçimlerin neticeleri, bugün Birleşik Amerika Dış İşleri Bakanlığı resmî çevreleri tarafından, demokrasinin Yakın Şarkta sıhhatli gelişmesinin bir nişanesi olarak mülâhaza edilmiştir.

Bakanlık resmî çevreleri, 'hangi parti kazanırsa kazansın Amerikanın askerî ve iktisadî yardımının devam edeceğini belirtmişlerdir.

Resmî çevreler, siyasî muhalefetin dış siyaset bakımından hiç bir ayrılık göstermediğini ve bütün mil-

— Arkası Sa. 3, Sü. 1 de —

Verem Tekâmül Kursu Dün Açıldı

Dünkü açılış töreninde bulunanlar

(Yazısı dördüncü sahifemizde)

İktidar partisi mensublarından D.P. yi tek tebrik eden Konya müfettişi Hıfzı Oğuz Bekata

(D.P.) ye yağan tebrik yağmuru

Ankara 15 (Telefonla) — D. P. Genel merkezine yapılan telefonlardan ve bizzat gelenlerden başka, tebrik telgrafları da yağmur gibi yağmakta, yalnız partililerden değil, tarafsız vatandaşlardan ve bir çok müesseselerden tebrikler alınmaktadır. İktidar partisi mensublarından resmî veya hususî şekilde henüz hiç bir tebrik gelmemiştir. Tek haber, Konyada C. H. P. müfettişi Hıfzı Oğuz Bekatanın seçim neticesi alındıktan sonra, Konya D. P. teşkilâtına tebriklerini sunduğuna dairdir.

Lâlelide Çiçek Palasta dünkü hadise

Açlık grevi yapmakta olan şair Nazım Hikmetin tahliyesi lehinde tezahürat yapmak için «Yüksek Tahsil Gençliği» tarafından Vilâyetten müsaade istihsali suretile dün saat 18 de Lâlelide Çiçekpalas salonlarında bir toplantı tertib edilmişti. Bu toplantıya 200 den fazla Üniversiteli, serbest meslek erbabı iştirak ettiği gibi Nazım Hikmetin annesi ve teyzesi de toplantıda hazır bulunmakta idiler. Toplantıyı evvelden haber almış olan Nazım Hikmetin aleyhtarı bazı gençler salonun arka tarafında yer almışlardır. Dernek başkanı söze başlayarak, toplantıdan maksadın Nazım Hikmetin hapsedilmesindeki adlî hatayı belirtmek oldu-

— Arkası Sa. 4, Sü. 7 de —

Rus - Suriye dostluk paktı hazırlanıyor

Şamda, Sovyetlerin silâh yardımı teklifi de inceleniyor

Londra 15 (a.a.) — «Times» gazetesinin Kahiredeki muhabirinin bildirdiğine göre, Suriye ve Rusya arasındaki ticarî müzakereler hakkında çıkan haberleri, Suriye Ekonomi Bakanı Maaruf Dawalibi tasdik etmiştir.

Her iki memleket arasında ticarî bir anlaşmayı sağlayacak olan bu müzakereler ve aynı zamanda Rus-Suriye dostluk paktı hakkında görüşmeler, en ileri safhasına varmıştır.

Ekonomi Bakanının ilâve ettiğine göre Sovyet Rusyanın Suriyeye silâh yardımı hakkındaki teklifi de incelenmektedir.

Eski İngiliz Kralının yakın tarihin en meraklı sayfalarını aydınlatan hatıralarını neşre 21 mayısta dünyanın başlıca gazetelerile beraber "CUMHURİYET" de başlıyor

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

Salı
23
MAYIS 1950
Sene 3 - No. 745

Hürriyet

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE
Müessisi: SEDAD SIMAVI

Türkiye'nin Üçüncü Cumhurbaşkanı Celâl Bayar Meclise girerken

Dokuzuncu Büyük Millet Meclisinin toplantısından bir görünüş

9 uncu Büyük Millet Meclisi dün açıldı

Gizli reyle yapılan seçim neticesinde Cumhurbaşkanlığına Celâl Bayar seçildi

Koraltan B.M.M.Başkanı oldu, Menderes de yeni kabineyi kurmağa memur edildi

Ankara, 22 (Hususi Muhabirimizden F.) — 9 uncu B.M.M. nin yeni faaliyet devresine başlaması dolayısiyle Ankara halkı büyük bir bayram günü yaşadı. Sabahın erken saatlerinden itibaren B.M.M. nin dinleyici locaları Ankaralılar tarafından doldurulmuş bulunuyordu. [illegible]

(Devamı Sa. 4, Sü. 4 te)

B. M. M. nin dünkü toplantısında İşletmeler Bakanı Prof. Muhlis Ete and içerken (Foto: Hürriyet - Uçak postasiyle)

B. M. M. nin dünkü toplantısını kordiplomatik te büyük bir ilgi ile takip etmiştir. Resimde, Meclise gelen Amerika B. Elçisi görülüyor.

YENİ KABİNE

Başbakan	Adnan Menderes
Milli Müdafaa Bakanı	Refik Şevket İnce
Adalet Bakanı	Halil Özyörük
İçişleri Bakanı	Rüknettin Nasuhoğlu
Dışişleri Bakanı	Fuat Köprülü
Maliye Bakanı	Halil Ayan
Bayındırlık Bakanı	Fahri Belen
Ekonomi ve Ticaret Bakanı	Zühtü Velibeşe
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı	Dr. N. Reşat Belger
Gümrük ve Tekel Bakanı	Nuri Özsan
Tarım Bakanı	Nihat Eğriboz
Çalışma Bakanı	Hasan Polatkan
İşletmeler Bakanı	Prof. Muhlis Ete
Milli Eğitim Bakanı	Avni Başman
Ulaştırma Bakanı	Tevfik İleri

Gideceklerle hasbıhal

Sayın Baylar,

Türk efkârı umumiyesi size notunu verdi. Yakında karnenizdeki bozuk notlarla evlerinize döneceksiniz. Zannediyoruz ki, 27 senelik saltanattan sonra bu dönüş sizler için biraz acı olacaktır. Ve sizi bir nefis muhakemesine dâvet edecektir. Gelin isterseniz bu nefis muhakemesini sizlerle beraber yapalım: her şeyden sarfınazar, en büyük hatanız, pazarya [illegible] günüz şu matbuata karşı oldu. Zannettiniz ki, bu matbuat, efkârı umumiyeyi temsil etmekten âciz insanların elinde birer oyuncaktır. Yazdıklarımızın, söylediklerimizin samimiyetine inanmadınız ve her şikâyetimizin arkasında bir maksat aradınız. O derece ki, kabinenizdeki liyakatsız insanları işaret ettiğimiz zaman, resmi organınızla, onların bize çatmalarına göz yumdunuz. Hele Şemsettin Günaltay hükümetinin kuvvetlenmesi için bir kaç Bakanı feda etmesini tavsiye ettiğimiz zaman "Hürriyet,, in Yahudi sermayesiyle çıkan bir gazete olduğunu iddiaya kadar, vardınız.

İkinci hatanız hükümetleri değersiz ellere tevdi etmeniz oldu. [illegible]

Hürriyet

(Devamı S. 4, Sü. 6 da)

Cumhurbaşkanı seçimi şenlikleri

Dün şehrin her tarafında şenlikler yapıldı; Kasımpaşa'da bir D.P. li adadığı bir kurbanı kendi eliyle kesti

Şehrimizdeki Demokrat Parti İl[illegible] Cumhurbaşkanı seçimini kutlamak üzere dün [illegible] tertip edilmiş, partililer ve halk bu münasebetle yapılan eğlenceleri geç vakte kadar takip etmiştir.

Bazı İlçelerde D.P. nin iktidara geçmesi dolayısiyle kurbanlar kesilmiştir. Bu meyanda Kasımpaşada saat 13 de başlıyan tören [illegible] bir bayram yerine çevrilmiştir. Kasımpaşa Demokrat Parti Merkezinin bulunduğu meydan bayraklarla donatılmış, davul zurna [illegible] milli havalar çalmak suretiyle merasime iştirak ettirilmiştir. Göğsünde D.P. rozeti taşıyan büyük bir kalabalık meydanı hıncahınç [illegible]

(Devamı Sa. 4, Sü. 6 da)

Beşiktaş'lılar Nevyork Belediyesinde

Fahrettin Kerim'in hediyesi olan halı Belediye Başkanı O'Dwyer'e takdim edildi

Nevyork, 22 (AP) — Nevyork Belediye Başkanı O'Dwyer bugün Beşiktaş futbol takımını [illegible]

(Devamı Sa. 4, Sü. 5 te)

Meclisin dünkü toplantısında C.H.P. milletvekilleri, eskiden D.P. milletvekillerinin oturdukları sağda, beyaz çizgi arkasındaki yerleri işgal etmiş lerdi. (Foto: Hürriyet - Uçak postasiyle)

Kabine hakkında yapılan tefsirler

Adalet, Maliye ve bilhassa Milli Eğitim Bakanlıkları na yapılan tâyinler Ankara'da çok iyi bir tesir yarattı

Ankara 22 (Hususi muhabirimizden F.) — Adnan Menderes'in başkanlığında kurulan yeni kabine bugün yeni Cumhurbaşkanı Celâl Bayar'a takdim edilmiştir. [illegible]

Halk Partililer [illegible] Demokratların daha iyi bir kabine kurabileceği [illegible] sürmüştür.

(Devamı Sa. 4, Sü. 4 te)

Türkiye'ye Amerikan yardımı

Yardımın üçüncü yıldönümü dolayısiyle Amerika'da bir rapor neşredildi

Vaşington, 22 (AP) — [illegible]

(Devamı Sa. 4, Sü. 6 da)

Aka Gündüz

Birkaç güne kadar en son eserini sunuyor.

BİR KIZIN MASALI

Yüzde yüz yerli bir roman olan (Bir Kızın Masalı) adlı tanıyacağınız genç ve güzel Üniversiteli fikri, sizi kendine bağlıyacak, onun dertleri ile dertlenecek, neşesini paylaşacaksınız. Bu yerli romanda birçok tanıdık tiplere rastlıyacaksınız. Birçoğu başından geçen [illegible] Aka Gündüz'ün [illegible] birkaç güne kadar başlıyoruz.

YENİ GAZETE — 14 Haziran 1950 ÇARŞAMBA ☆ Yıl: 33—3 Sayı: 11742—990 ☆ Sayısı her yerde 10 kuruştur

VAKIT

Sahibi: ASIM US ★ Yazı İşlerini Fiilen İdare Eden: REŞAT ENİS ★ Basıldığı Yer: Vakit Basımevi ★ Gazetemiz mündericatının telif hakları mahfuzdur.

İDARE YERİ: İstanbul Ankara Cad. VAKIT Yurdu ★ Posta kutusu: İstanbul 46 ★ Telgraf: VAKIT İstanbul ★ Telefon: 24370 — 23872

D.P. mühim bir dâvayı halletti: Ezan Arapça okunacak

Kanun Bugün Meclise veriliyor

D. P. Meclis Grupu müzakerelerinin kapalı veya gizli olması üzerinde uzun tartışmalar yapıldı

Ankara 13 — Demokrat Parti Meclis Grupu bugün saat 15 de Büyük Millet Meclisinde Abidin Potuoğlunun başkanlığında toplandı.

Bugünkü toplantının kapalı olduğunu bilen gazeteciler de son dakikada toplantının açık olacağı haberi ile davet edildiler.

İlk olarak kürsüye gelen Sadri Maksudi Arsal lâikliğin esaslarını izah ederek, esaslara karşı kanuni tahdidler koymanın Anayasaya aykırı olduğunu, bazı arkadaşlarının ezanın arapça okunması hakkında verdikleri değiştirme teklifinin çok yerinde olduğunu söylediler.

Kürsüye gelen Kemal Özçoban ezanın dini ibadetin bir unsuru olduğunu, binaenaleyh dine tahdit koymanın doğru olmadığını ve bu tahdidi kaldırmanın lâikliğin tam tasdiki olduğunu söyledi.

GİZLİ Mİ OLMALI AÇIK MI?

Kürsüye gelen Kâmil Gündeş, usul hakkında konuşacağını söyliyerek toplantının gizli veya açık olması hakkında evvelâ bir karar verilmesi lâzım geldiğini izah etti.

Başkan Abidin Potoğlu izahat vererek, Grup toplantılarının açık olmasının esas olduğunu, İdare Heyeti lüzum görürse kapalı olacağını belirtti.

Bunun üzerine Başbakan Adnan Menderes kürsüye gelerek Başkanla arasında bu noktada fikir ayrılığı bulunduğunu, Grup toplantılarının gizli yapılmasının esas olduğunu söyledi. Evvelâ bu meselenin hallini istedi.

Bundan sonra Başkanlığa verilen takrirler okundu. Bahadır Dülger ve arkadaşları celsenin gizli olması ve gazetecilerin dışarıya çıkarılması hakkında bir takrir verdiler.

Diğer bir takrirde müzakerelerin kâfi görülmesi, celsenin açık olması isteniyor ve ezan hakkında şunlar teklif ediliyordu:

1 — Ezan hakkındaki kayıtlar Anayasaya aykırıdır.

2 — Mezkûr kaydı kaldıracak tasarı 16-6-950 tarihine kadar Meclise sevkedilmelidir.

Bu takrir Sıtkı Yırcalı ve arkadaşları tarafından verilmişti.

Evvelâ toplantının gizli yapılması hakkındaki takrir üzerine müzakere açıldı.

Erzurum milletvekillerinden Emrullah bu takririn oya konması için 32 imzanın lâzım geldiğini söyledi.

Kâmil Gündeş tekrar kürsüye gelerek: "Ben celsenin gizli olmasını istemiyorum, fakat meselenin usul bakımından halli lâzımdır" dedi.

Adnan Menderes de tekrar kürsüye geldi. Grup toplantılarının açık veya gizli olmasının evvelâ halli lâzım gelen mesele olduğunu söyledi.

Toplantının gizli yapılması hakkındaki takriri veren Bahadır Dülger kürsüye gelerek: Esas toplantıların gizli olmasıdır. Bu toplantının da gizli olması düşüncesile bu takriri verdim" dedi.

Bundan sonra konuşan iki milletvekili tüzüğün 24 üncü maddesinin sarih olduğunu, ona göre toplantının gizli yapılması lâzım geldiğini ileri sürdüler.

Adnan Menderes üçüncü defa kürsüye gelerek: "Ben de tüzüğü bu mânada anlıyorum, Abidin Potuoğlu üç senedir grup başkanlığı yapmaktadır. Onlar da gayet iyi bilirler." dedi.

Bundan sonra kürsüye gelen Rize milletvekili Osman Kavrakoğlu, evvelce kendisi de spor muharrirliği ve gazetecilik yapmış olmasına rağmen, toplantıyı takip eden gazetecileri gücendiren bir konuşma yaparak, grup toplantılarının esasta gizli yapılması lâzım geldiğini, fakat gazetecilerin emri vaki yaparak toplantıya girdiklerini söyliyerek, gazetecilerin yaptıkları hizmetleri göz önünde bulundurduğundan, bu celsenin açık olmasını ve müteakip bir celsede meselenin konuşulmasını istedi.

Locadan müzakereleri takip eden gazeteciler, müzakereleri dinlemek için davet edildikleri halde böyle emrivaki ve zorla içeriye girmiş gibi gösterilmeleri üzerine hep beraber salondan ayrıldılar.

Ezanın Arapça okunması Kabul edildi

Öğrendiğimize göre gazeteciler çıktıktan sonra Parti Grupundan son olarak kürsüye gelen Samed Ağaoğlu matbuata karşı duydukları büyük sempatiyi ifade ettikten sonra, müzakerenin yeterliğini ve ezanın din dilince okunması hakkındaki prensip kararının kabulünü istedi.

Neticede ezanın din dili ile okunması ittifakla kabul edildi. Bu mesele yarın Meclise kanun lâyihası şeklinde sevkedilecektir. Yarın ve Cuma günkü toplantıda da müzakere edilecektir.

Arapça ezan okuyanlar!

Samsun, 13 — Arapça ezanın serbest bırakılacağı haberi üzerine Kavak ve Vezirköprü ilçelerine bağlı köylerde bazı kimseler sarık sarıp Arapça ezan okumuşlardır. Sanıklar hakkında takibata başlanmıştır.

Konya, 12 — Ortamektep mahallesinde oturan Yakup Ünal mescitte Arapça ezan okumuş, yakalanarak adliyeye verilmiştir.

Meyhanede Arapça ezan Okuyan beraet etti

Evelki gün şehrimizde garip bir hâdise olmuştur. Sirkeci meyhanelerinden birinde içki içen dört kişi, Lûtfi adındaki arkadaşlarına Arapça şarkı söyletmişlerdir. Lûtfi, sonradan ortaya çıkarak sarhoş sarhoş Arapça ezan okumuştur. Jandarma ve polis Lûtfiyi yakalamış ve Üçüncü Sulh Ceza Mahkemesinde duruşması yapılan Lûtfi "kapalı yerde Arapça ezan okumak suç olmadığından" serbest bırakılmıştır.

Valiler arasında değişiklik

İçişleri Bakanlığı, 300 kaymakamın emekliye ayrılacağı haberini yalanladı

Ankara, 13 — İçişleri Bakanlığından tayinleri yapılıp yüksek tasdika iktiran eden valiler:

Sivas valisi Rebii Karatekin, Ordu valiliğine.

Müfettiş vali Nureddin Aynuksa, Kastamonu valiliğine.

Müfettiş vali Cahid Ortaç, Kırklareli valiliğine,

Müfettiş vali Memduh Payzan, Trabzon valiliğine.

Beşiktaş Kaymakamı Fazıl Kaftanoğlu, Sinob valiliğine.

Mülkiye başmüfettişi Rauf İnan, Maraş valiliğine.

Mülkiye müfettişi Hıfzı Egu, Denizli valiliğine.

Tetkik kurulu üyesi Niyazi Akı, Tunceli valiliğine.

İçel valisi Eşref Erkut, Burdur valiliğine.

Müsteşar muavini Saim Hazer, Bilecik valiliğine,

Aydın valisi Ethem Yetkiner, Çankırı valiliğine.

Tunceli valisi Hayri Orhun, Diyarbakır valiliğine.

Müfettiş valiliğe tayin edilenler:

Trabzon valisi Necmeddin Ergin, Manisa valisi Mithad Uyguç, Urfa valisi Halis Bilâloğlu, Kırklareli valisi Nuri Atay, Hatay valisi Fuad Yurddaş, Amasya valisi Akif İşcan, Van valisi Niyazi Dalukay, Denizli valisi Ahmed Demir, Kayseri valisi Nazım Güneşen.

Emniyet Genel müdürü Gafur Soylu, merkez valiliğine.

Maraş valisi Nureddin Özçobek, mülkiye müfettişliğine.

Niğde valisi İbrahim Kutlar, mülkiye müfettişliğine.

Erzincan valisi Ahmed Koçak mülkiye müfettişliğine.

Diyarbakır valisi Kemal Hadımlı Tetkik kurulu üyeliğine.

Burdur Valisi Şevket Ozanalp Tetkik kurulu üyeliğine tayin edilmişlerdir.

300 Kaymakamın emekliye ayrılacağı haberi asılsız

Ankara, 13 — İçişleri Bakanı Rükneddin Nasuhoğlu Anadolu ajansı muharririne şu beyanatta bulunmuştur:

"— İstanbulda intişar eden 12 haziran tarihli Son Telgraf gazetesinde 300 kaymakamın emekliye ayrılacakları hakkında bir yazı görülmüştür.

İdare teşkilâtımız içinde kıymetli birer uzuv olan ve hemen ekserisi genç, çalışkan ve memleket hizmetine atılmış zatlardan terekküb eden kaymakamlar hakkında emekliye çıkarılmak yolunda her hangi bir muamele yoktur ve olamaz. tavzihini rica ederim."

BULGARLAR Bir vatandaşımızı öldürdüler

Edirne, 13 — Hudutlarımızda Bulgarların bunharca hâdiseleri devam ediyor, 10.6.950 cumartesi günü memleketçe tanınmış kıymetli bir Türk evlâdı vazifesi esnasında Bulgarların haince bir cinayetine kurban gitmiştir.

40 yaşında ve Arif Necep Kaşkatı adındaki bu münevver vatandaşımız ötedenberi gazetecilikle iştigal etmiş bir Türktü. Bulgarcayı mükemmel bilirdi. Oradaki ekalliyet vatandaşlar-

(Arkası Sa. 2 Sü. 4 te)

Muhalefet, orduyu tahrik yollarına sapmış!

BAŞBAKAN DÜN D. P. MECLİS GRUPUNDA C. H. P. Yİ İRTİCAI TEŞVİKLE İTHAM ETTİ

Başbakan Adnan Menderesin bugün D. Parti Meclis Grupundaki beyanatı, grup üyeleri tarafından alâkayla takib edilmiştir. Beyanata gündemin ikinci maddesinde bulunan bir takrir vesile vermiştir. Önerge, baskı yapan bazı idare âmirlerile baskı arzu ve temayüllerine riayet etmedikleri için mağdur vaziyete düşürülmüş bulunan idare âmirleri hakkındaydı. Adnan Menderes, hükûmetin bu mevzudaki görüşlerini açıklayarak kanunsuz hareketleri delâlile sabit olanlar hakkında icab eden kanuni tedbirlerin mutlaka alınacağını, baskı emirlerine itaat etmedikleri veya etmiyecekleri anlaşıldığı için gadre uğramış memurların haklarının korunacağını anlattıktan sonra, muhalefetin son günlerdeki vaziyeti üzerinde durmuştur. Başbakan, muhalefetin orduyu tahrik yollarına saptığına irticaı teşvika yeltendiğine, bir şark meselesi yaratmağa çalıştığına işaret ederek, hükûmetin bu beyhude çabalayışları dikkat ve teyakkuzla takib ettiğini belirtmiştir. Beyanat, grup umumi heyetinde büyük tezahürata yol açmış, sık sık alkışlarla kesilmiş ve ittifakla tasvib edilmiştir. Bir takım karanlık maksadlardan bahis inanılmaz ve asılsız dedikodulara da cevab teşkil ettiği için Menderesin, hükûmetin basiret ve teyakkuzunu gösteren sözleri umumi bir inşirah uyandırmıştır.

Bununla beraber, [illegible] olarak cereyan eden bir beyanatın akisleri türlü tefsirlere yol açabileceğinden hükûmetin muhalefete karşı tavrında her hangi bir değişiklik olmıyacağı haberi gelmiştir.

Başbakanın izahları

Gece saat 23 te D. Parti genel merkezinde görüştüğümüz Adnan Menderes bu hususta şu kısa ifadeleri aydınlattı:

"— D. Parti muhalefette nelerden şikâyet etmişse, bunları muhalefete asla reva görmiyecektir. Bütün çalışmalarımız, memlekette demokrasiyi perçinlemeğe matuftur. Meselâ anti demokratik kanunlar nelermiş, ortadan kaldırmak için birer birer getirilince görülecektir. Hazırladıkları bütçeden bir milyon lira dahi kısmak mümkün olamıyacağını iddia ediyorlardı. Biz bütçenin dördüncü ayında şu miktarda tasarruf mümkündür, diyebiliyoruz, üstelik bütçe gelirleri israflarına tekabül etmek üzere koydukları geniş rakamları da tutmamaktadır. Buna rağmen D. Parti davasını ve inandığı prensipleri tahakkuk ettirmektedir.,,

Muhalefetin hücumları

Başbakan bu husustaki Halk Partisinin hücumları dolayısile görüşünü şöyle ifade etti: "Daha icraata geçmeden yapılan hücumlar, seçim neticesinde milletin, iradesini lehimize kullanmasına karşı duyulan husumetin ifadesinden başka bir şey değildir. Bütün bu kin ve husumetler reylerin bu şekilde tecellisinedir. Hükûmet dikkatlidir. Salâhiyetlerini ve haklarını bilir, Aynı zamanda muhalefet adile takib edilen yolun memleket hayrına olmadığını da bilir. Biz muhalefette imtihan vermişizdir. Muvaffakiyetimizin delili 14 mayıs seçimleridir.,,

Menderes, muhalefet partisinin başarılı bir çalışmaya girişebilmesi için "iktidar hastalarını" başından atmalarının lâzım geldiğine kanidir. Ve yeni iktidarın memleket hayrına çalışmalarından âdeta kıskançlık duyulduğunu ilâve ile: "Hava teşviş edilmek isteniyor,, diyerek ilâve etti: "Memlekette siyasi istikrarı muhtel gösterecek bir polemiğe, bir hücum ve taarruza geçmişlerdir,, Başbakan muhalefetin son hücumlarından bazı örnekler vererek içeride, dışarıda uyandırılmak istenen havanın akşine kendi aleyhlerinde tecelli ettiğini ilâve ile: "Derme çatma bir teşekkül, saydıkları D. Partiye mağlûb olanların daha çerden çöpten olmaları tabii bulunduğunu kaydetti. Ve: "Merak etmesinler, dört seneden bir gün bile eksik kalmaya niyetimiz yok seçimleri de tam vaktinde yapacağız,, dedi.

Amerikalı "renk mütehassısı,, neler söylüyor

Kırmızı ışık altında çalışanlar ağırlık, mavi ışıkta çalışanlar ise hafiflik hissediyorlarmış

Londra, 14 (Nafen) — Amerikalı renk uzmanlarından Faber Birren "Psikoloji ve Renk" isimli kitabında şöyle demektedir: "Seçtiğiniz renkler aynı zamanda karakterinizi ifade eder." Renk uzmanına göre kırmızı renkleri sevenler hassas olurlar, mavi rengi arayanlar da dikkatli olurlar. Uzmana göre belli başlı bir renk üzerinde durmayanlar ise melankolik ve sakin olurlar."

Amerikalı renk uzmanı, renklerin [illegible] da dimağ üzerinde

(Arkası Sa. 2 Sü. 4 te)

VAKIT VAKIT

Sabretmek, desteklemek

MUHALEFET partisini tutan dillere ve kalemlere Hürriyet gazetesi (sabretmek), Her Gün arkadaşımız (hükûmeti desteklemek) tavsiyesinde bulunuyor!

Şüphe yok, sabır iyi bir hasletir. Söyliyeceğini dokuz boğumdan geçirmek, zaman ve mekânını bilmek faydalı olmanın ilk şartıdır. Hattâ vaktiyle böyle söylemiyordunuz, o zamanlar sabretmiyordunuz, demek bile sabırsızlık sayılabilir; fakat (sabır)ın da bir sınırı vardır; meskenet. Mutad olmıyan bir hal, bir hâdise karşısında susmak onu kabul etmek olur, rıza olur, tasvip olur. Demokrasi fikir ayrılıklarına ifade fırsatı vermekse bu ifadede sabır tavsiyesinin yeri nedir?

(Hükûmeti desteklemek) tavsiyesinde bulunan arkadaşımız, anlıyoruz, hükûmeti kendi desteklemektedir. Buna ne denebilir?

Ancak bu tavsiyenin muhatabı hükûmete muarız partiler olunca pek sapa bir yola düşülmüş olmuyor mu?

Hükûmetler karşılarında parti halinde toplanmış olsun olmasın, bir takım muhalif veya mürakıp insanlar bulacaklardır. Hattâ şu demokrasi inkılâbı denen şey bunu yoktan var etmek için kurulmuştur. Aynı fikirde olmıyan veya vazifesi işin kötüsünü iyisinden ayırıp göstermek olan insanlar bu vazifelerini yaptıkları zaman mı samimi olmuş, doğru iş yapmış olurlar, sustukları veya destekliyemedikleri zaman mı?"

ELOĞLU

DAMLALAR

Hele şükür!

BAZAN falan gazinoda rakı aslanı kesilerek, bazan filân malûm sokağın bir evinde aşk buhranları geçirerek tabancasına asılan polisler görülmüştür.

Polisin cinayet işlemesinde zibinlerin itiyat zincirini koparan bir hal sezilir. Biz, onları, tam tersine, bu türlü suçları önlemek, sıyrılan bıçakla, çekilen tabancayı düşürmek vazifesile yükümlü tanıdığımız için, cinayet işlemeleri karşısında şaşar, donar kalırız.

Evet ama, polisler de bizim gibi etten, kemikten, sinirden örülmüş birer insandırlar. Onların da sabırları tükenir, kafaları kızar, tepeleri atar. Onlar da içmek, eğlenmek haklarına sahiptirler. Böyle coşkun bir demlerinde cinayet de işleyebilirler.

Belde silâh, çok kere bir cüret vasıtası, şeytan iğvasının demire, çeliğe inkılâp etmiş bir aletidir. Herkes, kendi hafızasını yoklarsa, ömründe hiç değilse bir kere silâh taşımadığına şükretmek zorunda kaldığını hatırlar.

Polisin vazife başında nöbette silâh taşımasına bir şey diyemeyiz. Fakat evine giderken, Beyoğluna çıkarken, gazinolarda ve daha başka yerlerde eğlenmeğe niyetlenirken, tabanca taşımasına ne lüzum var?

Asker, devletin, yalnız silâh için besleyip yetiştirdiği bir kuvvet olduğu halde, tâlim, nöbet ve devriye vazifesi dışında mavzerini, kasaturasını taşımaz. Hepsini kışlada bırakır, Polis de yine devletin silâhlı bir kuvvetidir. Onlar da vazifeden ayrılırken, meçlerile tabancalarını — galiba artık meç de kullanmıyorlar — karakollarda bıraksınlar.

Bunu, polis elinden çıkmış her cinayetten sonra bir kere daha yazmıştım. Dünkü gazeteler, polislerin silâh taşımayacağını bildirdiler. Bunun karşısında bana düşen lâf:

— Hele şükür!

dür.

HAKKI SÜHA GEZGİN

Filistin ara bulucu komisyonunda

Yalçın'ın vazifesine son verildi

Ulus'daki yazıları siyasî nezaketle kabili telif görülmemiş

Ankara, 13 — Hüseyin Cahid Yalçın'ın Filistin Arabulucu komisyonundaki vazifesine nihayet verilmiştir. Bilindiği gibi, Yalçının istifası kabul olunmamak suretile kendisine bir cemilede bulunulmuştu. Buna mukabil kendisinin son günlerde Ulus gazetesinde birbiri ardınca intişar eden makaleleri siyasi nezaketle dahi kabili telif görülmemiştir. Devletin bir mümessili olarak dış memleketlerde vazife alan Yalçının temsil ettiği hükûmete karşı ağır isnadlarda bulunan ve hakaretlerle dolu olan yazıları Dışişleri Bakanlığını böyle bir karar almağa mecbur ettiği belirtilmektedir.

Sosyetede dedikodu mevzuu olan

Esrarlı bir ölüm hâdisesi

Fahire, intihar mı etti, bir cinayete mi kurban gitti?

İstanbul sosyetesinin yakinen tanıdığı Fahire isminde genç ve güzel bir kadın, Ankarada, eski Kırklareli milletvekillerinden Zühtü Akın'ın apartıman dairesinde ölü olarak bulundu.

İşte, bir haftadanberi Ankara ve İstanbulda bütün siyasi dedikoduları unutup herkesin konuştuğu ve hadisenin cereyanı hakkında çeşitli tefsirler yaptığı günün mevzuu budur!

Fahire Kocamaz kendi kendini mi öldürdü? Yoksa öldürüldü mü?

Kadının akrabaları tarafından yapılan ihbar ve iddia üzerine adliye mekanizması harekete geçmiştir. Tahkikatın sonunda pek tabii ki ölümün mahiyeti kısmen de olsa açıklanacaktır.

Yalnız! Bu genç ve güzel kadın kimdir? Ankaraya niçin gitmişti? Zühtü Akın ile münasebetleri ne dereceye kadardı? Ve nihayet, intihar edebilecek karakterde bir kadın mı idi?

Suallerinin cevaplarını tamamı ni açıklamak istemeyen Fahirenin en yakın akrabalarının ağzından sizlere nakledelim:

Sarı saçlı, mavi gözlü ve uzun boylu güzel bir kadın olan Fahire 31 yaşındadır. Deniz kaymakamlığından mütekait İsmail Hakkı beyin kızıdır. Çarşambadaki Cumhuriyet kız orta okulundan mezun olduktan sonra 1938 senesinde Sabahattin isminde bir üsteğmen ile evlenmiştir. Şimdi yüzbaşı olan, bu ilk kocasından Olgun isminde bir oğlu vardır.

1947 senesinde Fahire Tevfik Âmirin oğlu ve eski Hariciye Vekili Tevfik Rüştü Aras'ın hususi kalem müdürü Refik Âmir Kocamaz [illegible] Pertev Âmir ile tanışmıştır. Bu tanışma Fahire ile kocası arasında da bir soğukluk yaratmış az zaman sonra da karı koca birbirlerinden mahkeme kararile ayrılmışlardır.

Müteakiben Pertev Âmir Kocamaz ile evlenen Fahire, artık tamamile sosyete hayatına karışmış Serkidoryan ve diğer klüplerde sık sık görünmeye başlamıştır.

Briç, bezik ve poker partilerinin pek sıklaştığı günlerde Pertev Âmir karısını C.H.P. si Kırklareli milletvekili Zühtü Akın

(Arkası Sa. 2 Sü. 5 te)

ŞEHİR MECLİSİ

İçtima müddetini 23 Hazirana kadar uzattı

Şehir Meclisi dün toplanmış ve içtima müddetini 23 haziran cumaya kadar uzatmıştır. Dünkü toplantıda, Ortaköy imar plânile Bostancı - İçerenköy - Erenköy - Göztepe şimali, Büyükada iskele meydanı, Üsküdar - Beykoz yolunun Çubuklu - Beykoz kısmının imar plânları kabul edilmiştir.

Zincirlikuyu mezarlığında ailelere satılacak mezar yerlerinin bedelleri hakkındaki tarife okunduğu sırada Meliha Avni Sözen bir kişilik yerin 100 liradan 150 liraya çıkarılmasına itiraz etmiş, "Hayat ucuza doğru gidiyor derken ölümü pahalıya götürmek doğru değildir. Yaşarken çekiyoruz, ölürken çekmiyelim" demiştir.

Diğer mezarlıklarda on liraya kadar yer bulunduğu, buranın ilk mezarlık olduğu beyan edilmiş, mezarlığın lüks olup olamıyacağı konuşulurken Burhan Felek, bu hususta tecrübesi olmadığını

(Arkası Sa. 2 Sü. 1 te)

AKŞAM

Sene 32 — No. 11390 — Fiati: her yerde 10 kuruştur. PAZARTESİ 26 Haziran 1950 Sahibi: Necmeddin Sadak — Yazı işlerini fiilen idare eden C. Bildik — Akşam Matbaası.

Korede harb devam ediyor

Profesörler ve söz hürriyeti

Yazan: A. Adnan - ADIVAR

Son beş seneden beri, bir iki madde müstesna olmak üzere, herkesin memleketin içinde fikrini açıkça söyleyip yazmak hürriyetine sahib olduğunu kimse inkâr edemez. «Memleketin içinde» kaydını koymağa mecburuz; çünkü tek partiden demokrasi taslağı olan Recep Peker hükûmetine intikali mütaakıp Ceza Kanununa ilâve olunan bir madde, burada söylediği, yazdığı tenkidleri bir vatandaşın haricte tekrar etmesine altı sene kadar hapis cezasiyle mâni olmaktadır (bu madde, Demokrat Parti kurucularından Prof. Fuat Köprülünün bir ecnebi gazete muhbirine o vakitki rejimi tenkid eder mahiyette söylediği sözlerden dolayı konulmuş ve güya memleket içindeki neşriyat ecnebi memleketlere intikal edemezmiş gibi, sebep olarak bu neşriyatın memleketin haricteki haysiyetini bozacağı ileri sürülmüştü). Yalnız devlet memurları için mensub olduğu hükûmeti tenkid hakkı tabii tanınmış değildir. Fakat bu devlet memurları arasına devlet bütçesinden aylık almıyanlar, meselâ Belediye memurları ve hattâ aylık alıp da muhtar üniversitelerimizdeki tedris heyeti âzaları arasında bulunanlar dahil değildir. Vâkıa bu nokta bir kanunla fiilen tasrih edilmemiş ise de son senelerin teamülü ve Meclis müzakerelerinde geçen lehteki sözler profesörlere bu söz ve yazı hürriyetini temin etmiştir. Lâkin bu hürriyet bir kanuna bağlanmamış ve hattâ tek parti hükûmetinin alelâcele bin bir eksikle çıkardığı Üniversite Kanununda bile zikredilmemiş olduğu için, hiç kimsenin bu hususta tereddüdetmemesini istemeğe hakkımız yoktur.

İşte bu tereddüdün bir misalini aşağıda verirken aynı zamanda son günlerde durup dururken ortaya atılan ansiklopedi ve armağan meselesinden bahsetmek istiyoruz. Yeni Maarif Vekili güya bir gazeteciye bu eserle o tesisten İnönü adının kaldırılması kanaatinde olduğunu söylemiştir. Bunun üzerine bir Ankara gazetesinin İstanbul muhabiri Edebiyat Fakültesi profesörlerinden, isminin verilmesini istemiyen bir şahsın(!) Maarif Vekilinin bu sözlerini tenkid ile o iki eserde İnönü isminin muhafazası lüzumunu müdafaa ettiğini gazetesine bildirmiştir. Haddi zatında Maarif Vekiliyle böyle bir mülâkatın vâki olmadığını Vekil beyin Anadolu Ajansına verdiği izahatla anlıyorsak da burada nazarı dikkate alınacak iki noktayı ortaya atmadan geçmek kabil olamıyacaktır. Bu noktalardan biri eski dilde «edeb-i kelâm» denilen an'anenin gittikçe bozulması yüzünden ileri gelen bir zühuldür. Şöyle ki eski dilde şahıs ve zat kelimeleri vardı ve bunları kullanılış yerleri tamamen ayrı ayrı, meselâ bir mücrimden veyahut götü bir damdan bahsedilirken zat yerine şahıs demek mûtad olduğu halde, memlekette maddi ve mânevi bir mevkii olanlardan bahsolunurken zat demek âdet idi. Filhakika şahıs kelimesini ne zat yerine ve ne de kendi kökünden gelen şahsiyet kelimesi yerine kullanırdık. Ecnebi dilleri de böyledir. Fransızcada herkesten bahsederken İndividu diyemediğimiz gibi İngilizcede de Fellow veyahut Man

(Arkası sahife 2; sütun 1 de)

Amerika, Koreye silâh yardımına başladı

Güvenlik konseyi, barışın tehlikeye düştüğüne harbin durdurulmasına ve mütecaviz kuvvetlerin geri çekilmesine karar verdi

Mütecaviz komünistlerin 48 kilometreye kadar yaklaştıkları başkent Seul'dan bir manzara

Londra 26 (Radyo) — Sovyet Rusyanın nüfuzu altında bulunan güzey Kore kuvvetlerinin güney Kore hududuna tecavüz ederek ilerlemeleriyle başlıyan harb, devam etmektedir.

Güvenlik Konseyinin kararı

Güvenlik Konseyi, Birleşik Amerika temsilcisinin talebi üzerine dün fevkalâde toplanarak muharebenin durdurulmasını, kuzey Kore kuvvetlerinin geri çekilmesini talep etmiş ve güney Korenin istilâya uğramasiyle barışın ihlâl edilmiş olduğuna karar vermiştir. Sovyet Rusya temsilcisi, konseyin toplantısına iştirak etmemiştir. Güvenlik Konseyi Yugoslavyanın m u h a l i f reyine

Güney Kore Cumhurbaşkanı Sygman Ree

9 o y l a kararını vermiştir. Yugoslav temsilcisi kuzey Kore temsilcisini de dinlemeden Güvenlik Konseyinin acele karar alması doğru olmadığını iddia etmiştir.

Birleşmiş Milletler komisyonunun ilk raporu

Güvenlik Konseyi yarın da toplanarak vaziyeti ve Koredeki Birleşmiş Milletler komisyonundan gelecek ikinci raporu tetkik edecektir.

Koredeki Birleşmiş Milletler komisyonu, Güvenlik Konseyine gönderdiği ilk raporda kuzey Kore kuvvetlerinin 38 inci arz dairesinde bütün noktalardan giriştikleri tecavüz ve denizden yaptıkları çıkarma hareketleri ile taarruza geçtiklerini ve Yak tipi Rus uçaklarının da hava meydanlarını ve münakale merkezlerini bombaladıklarını teyid etmektedir.

Amerikan delegesinin sözleri

Güvenlik Konseyindeki Amerikan delegesi Ernest Gross Birleşmiş Milletlerin güney Kore hükûmetini yegâne kanunî hükûmet olarak tanıdıklarını ve ona yapılan tecavüzün barışın ihlâli ve Birleşmiş Milletlere açıktan açığa meydan okuma olduğunu ileri sürmüş, sunduğu karar suretinde mütecaviz kuvvetlerin 38 inci arz dairesinin ötesine çekilmelerini, Koredeki Birleşmiş Milletler komisyonunun bu çekilmeye nezaret etmelerini ve Birleşmiş Milletlere dahil bütün üye devletlerin bu karar suretine göre hareket etmelerini ve kuzey Koreye yardım etmelerini istemiştir.

İngiltere delegesi Sir Trence Shone, Amerikan teklifini destekliyerek tâdilen Birleşmiş Milletler Kore komisyonunun vaziyet hakkında derhal tavsiyelerde bulunmasını istemiştir. Bu suretle İngiltere elde mevcut delillere nazaran hareket edilerek konseyin daha ileri gitmiyeceğinden emin olmak istemektedir.

B.B.C.'nin Nevyorktaki muhabirine göre Amerika hükûmeti, Güvenlik Konseyinin verdiği kararın tatbikatında ısrar edecektir.

Amerika Kore'ye silâh ve malzeme yardımına başladı

Vaşington 26 (Radyo) — General Mc Arthur'a derhal güney Koreye yardım ve mühimmat sevkine başlaması için emir verilmiştir. Tahmin edildiğine

(Arkası sahife 2; sütun 5 te)

Son Dakika

Taarruz durduruldu

Asıl mücadele Seulun şimalinde oluyor

Seoul 26 (AP) — Komünist şimal Kore kuvvetleri dün, cenup Kore arazisine 20 mil kadar nüfuz etmişlerse de cenup Korenin yüksek mevkili şahsiyetleri bu ileri hareketin durdurulmuş ve hattâ çekilmeye mecbur edilmiş olduğunu bildirmişlerdir.

Hava şartlarının fena olması şimal Korelilerin üstün hava kuvvetlerinin iyi çalışmasına engel olmuş ve cenupluların 50.000 kişi kadar tahmin edilen müsteviliyi durdurmalarına yardım etmiştir.

Cepheden dönmüş olan cenup Kore genelkurmay başkanı general Choi Byung Duk, cenup kuvvetlerinin kendi hatlarını müdafaa etmekten fazlasını yapmakta olduklarını söylemiştir.

Bundan biraz evvel Amerikan askeri müşavirleri, mukabil bir hücum ile şimal Kore içinde bulunan bir şehrin ele geçirilmiş olduğunu teyid etmişlerdir.

General, şimalilerin tanklarının bir çoğu çamura saplandıktan veya ele geçirildikten sonra geri atıldıklarını kaydetmiştir.

Asıl şiddetli mücadele, Seoul'ün şimalinde Uijongbu vâdisinde vukubulmaktadır.

C. H. Partisi Kurultayı Perşembeye toplanıyor

Kurultaya şimdi milletvekili olmıyan ve evvelce icraî bir vazife almış bulunan zatların da iştiraki için takrir verilecek

Ankara 26 (Akşam) — Cumhuriyet Halk Partisi Divanı bugün tekrar toplanarak program üzerindeki çalışmalarına devam edecektir. Divanın cumartesi günkü toplantısında yapılan görüşmelerde partinin köye ve köylüye daha çok yaklaşmasını temin edecek mevzular üzerinde durulmuş, seçim beyannamesindeki görüşlerin umumî prensipler halinde programa dahil edilmesinde mutabakat hâsıl olmuştu.

Bugünkü toplantıda bu esaslar üzerinde yeniden konuşulacak, Büyük Kurultaya sevkedilecek olan son şekil tesbit edilecektir. Perşembe günü toplanacak olan Büyük Kurultaya sunulacak mevzular üzerinde divan dikkatle çalışırken bilhassa Halk Partisi çevrelerinde üzerinde durulan diğer mühim mesele 14 mayıs seçimlerinden önce teşriî ve icraî vazife almış kimselerin kurultay çalışmalarına girip giremiyecekleridir. Divan iki gün evvelki toplantısında bu mevzuu ele almış ise de mahallî teşkilât tarafından delege seçilmeyen veya milletvekili olmıyanların Kurultaya giremiyeceğine dair tüzük maddeleri sarahatine binaen değişik bir karara varamamıştır. Bu sebepledir ki geçmiş senelerde milletvekili olup bilhassa icraî vazife almış kimselerin tecrübe ve görüşlerinden istifade edebilmek için Halk Partisinin müstakbel durumunda tarihî karar verecek olan Kurultaya katılabilmeleri imkânları aranmaktadır.

Parti çevrelerinde sözüne inanılır bazı şahsiyetlerin ifadelerine göre Kurultayın ilk gününde verilecek bir takrirle bu imkânı temin etmek mümkün olabilecektir. Takririn delegeler tarafından mı yoksa Divan ve Genel Kurul üyeleri tarafından mı verileceği üzerinde henüz malûmat sızmamaktadır. Fakat bir çok delegelerin müşterek bir teklif yapmaları kuvvetle muhtemeldir.

Diğer taraftan Kurultay toplantılarının şimdiye kadar olanlardan çok farklı olacağı ve hararetli münakaşalarla geçeceği Halk Partisi mahafilinde esen havadan anlaşılmaktadır. Bu havaya göre Genel İdare Kurulunun şiddetle tenkid edilmesi ve hattâ mevcut kadro

(Arkası sahife 2; sütun 4 te)

Bütçede 100 milyon lira tasarruf

Tasarruflar arasında lâğvedilecek Devlet teşekkülleri ve fuzulen ihdas edilmiş memuriyetler var

Ankara 25 — Hükûmetin bütçede sağladığı 40 milyon lira tasarruf yakında 100 milyon lirayı bulacaktır.

Tasarruflar arasında lâğvedilecek daireler, devlet teşekkülleri veya fuzulen ihdas olunmuş memuriyetler de vardır. Meselâ Ticaret ofisi gibi bazı daireler lâğvolunacaktır. Bu dairelerin memurları açıkta bırakılmıyacak, diğer Vekâletler bünyesi içinde lüzumlu vazifelere taksim olunacaklardır. Bu tasarruflar arasında subaylara verilmekte olan ikinci er tayınlarının 27 - 28 liradan 15 liraya indirilmesi de bulunmakta, bu takdirde bütçede 6 - 7 milyonluk bir tasarruf temin edilecektir.

Aynı zamanda baremin birinci, ikinci ve üçüncü derecelerinde bulunan yüksek maaş sahiplerine verilmekte olan Ankara mesken tazminatı zamlarının da kesileceği söylenmektedir. Bu suretle bir milyona yakın bir tasarruf temin edilecektir. Ancak bu son iki madde hakkındaki rivayetleri tahkik imkânını bulamadım.

ARADA BİR

İki meseleye dair

İmzasız mektup, ahlâksızlığın en büyük delilidir. Başkasının aleyhinde ihbarda bulunurken hüviyetini bildirmeye cesaret edemiyen bir insanın dediklerine kıymet vermek hattâ verir görünmek de ahlâksızlığı ve iftirayı teşvik etmektir. Bunun içindir ki son zamanlarda Sağlık Bakanlığına gönderilen imzasız ihbarların nazarı dikkate alınmamasını Bakanın dairelere bildirdiğini gazetede okuyunca çok takdir ettik. Medeni insan, imzası olmıyan bir mektubu hiç okumağa tenezzül etmeden yırtar. Hükûmetin tâmimine ihtiyaç gösterecek kadar çok imzasız ihbar oluyormuş demek... Memleket hesabına acıklı bir hal! Her halde Sağlık Bakanının fesat ve iftira erbabına verdiği bu derse bravo..

∴

Millet Meclisinde sual takrirleri gırla gidiyor. Soran sorana. Bakanlara sabır ve çene kuvveti dileriz.

Bir milletvekili de Anayasanın ikinci maddesindeki: «Devletin resmi dili Türkçedir» fıkrasından ne anlaşıldığını soruyormuş. İlâhi bay milletvekili!.. Bu demektir ki, verdiğiniz sual takririni işte böyle Türkçe yazacaksınız. Bakan size Türkçe cevap verecek, Mecliste Türkçe konuşulacak, kanunlar Türkçe yazılacak vesaire.

Hangi Türkçe ile mi? demek istiyorsunuz. Yaşıyan ve konuşulan, şu yazdığımız, sizin de takririnizi - okumadık amma - yazdığınız Türkçe ile... Bunun da Arapça o l m a s ı şart d e ğ i l, a ğ d a l ı terkipli olması meşrut değil. Diyeceksiniz ki: Uydurma dille mi? Hayır o da değil.. Şu bizim bildiğimiz apaçık Türkçe ile... — Halkçı

Perşembe
6
Temmuz 1950
Sene 3 - No. 789
Fiatı 10 kuruştur.

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

Hürriyet

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASÎ GAZETE

Müessisi: SEDAT SİMAVİ

Meclisin dün yaptığı toplantıda

Bazı milletvekillerinin mazbataları hararetli münakaşalara yol açtı

Mazbataların tahkikat için komisyona iadesi kararlaştı

Başbakan da söz alarak muhalif hatiplerin iddialarını reddetti

(Devamı Sa. 4; Sü. 2 de)

Pakistanlı Tümgeneral Mehmet Raza'nın dünkü ziyaretleri

(Foto: Hürriyet — ALİ ERSAN)

Af kanunu tasarısı şümullendiriliyor

Affolunan cezalar yeniden suç işleyenler için bir nevi tecil mahiyeti taşıyor

Meclis pazartesiden itibaren Af ve Basın tasarılarını görüşüp cumaya tatil yapacak

40 kadar casus da muayyen şartlar altında Af Kanununun hükümlerinden istifade edecek

(Devamı Sa. 4; Sü. 4 de)

Sicilya'nın Tarsus Kralı Haydut Giuliano

Kore Harbi

Bu harbi şimal Kore ile cenup Korenin, yani demokrasi taraftarlariyle komünist taraftarlarının bir muharebesi olarak kabul etmek hata olur. Hakikatte bugün Kore'de dünyayı ikiye bölen zihniyetin çarpışmasına sahit oluyoruz.

Hürriyet

Bütçedeki tasarruflar

Maliye Bakanı C. H. P. li bir milletvekiline cevap verdi

Okul ve hastahane inşaatı durmıyacak

(Devamı Sa. 4, Sü. 1 de)

Romanya'da bir vatandaşımız mahkûm oldu

Ulus vapuru kaptanı Kâzım Aktuna'a 10 yıl hapis cezası verildi

(Devamı Sa. 4, Sü. 4 de)

Sular kesilecek

Asya'da 5 Ay..

Hikmet Feridun Es'in bu mühim röportajını 4 üncü sahifemizde takip ediniz.

Hürriyet

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASÎ GAZETE

KORE HARP SAHASINDA

Hürriyet Harp Muhabiri dün gece yarısı uçakla General Mac Arthur'un karargâhına hareket etti

Üçüncü dünya harbini doğurabilecek Kore vukuatına (Hürriyet) bigâne kalamazdı. Bunun için Kore harbi başlar başlamaz icap eden bütün tertibatı aldık ve en kısa yoldan Paris muhabirimize, gazetemizde sık sık Paris mektuplarını okuduğunuz Arsene Fleury'ye talimatlarımızı gönderdik. Bir haftadanberi hazırlıklarını tamamlamakla meşgul olan arkadaşımızdan dün gece harbe hareket ettiğini bildiren bir telgraf aldık. Bu satırları okuduğunuz esnada Arsene Fleury Karaşi yolu ile Tokyo'ya müteveccihen yola çıkmış bulunuyor. Arkadaşımız, Tokyo'da General Mc Arthur'ün karargâhına iltihak edecek ve ilk Amerikan askeri uçağı ile Kore harp sahasında bulunacaktır. Arsene Fleury, cereyan eden savaşın en ileri hatlarına gideceğine göre, en taze ve en yeni harp havadislerini ve fotoğraflarını (Hürriyet) sütunlarında pek yakında göreceksiniz.

Kore harbinin en ileri hatlarından gelecek harp haber ve fotoğraflarını sabırsızlıkla bekleyiniz

Yüzden fazla polisle daha birçok insanın canına kıyan "Sicilya Kralı„

Haydut Giuliano'yu polisler öldürdüler

Kore'deki Amerikan başarısı

Komünistlerin bir zırhlı birliği geri püskürtüldü

Mc Arthur Birleşmiş Milletler kıt'aları Başkomutanı oluyor

(Devamı Sa. 4, Sü. 5 de)

Hayatta muvaffakiyetin tek sırrı

"Yılmadan çalışmak ve tuttuğu işte sebat etmek„

Amerikalı otelcilik kralı Charles Taylor dün Parkotel'de bir basın konferansı tertip etti

(Devamı Sa. 4; Sü. 1 de)

Diyanet İşleri Reisi Hamdi Akseki

Haftada üç defa

Ankara Radyosunda Kur'an okunacak

Şehrin asayişi için alınan tedbirler

Arama ve taramalar devam edecek, devriye faaliyeti kuvvetlendirildi

Yeni Emniyet Müdürü alınan tedbirlere dair gazetecilere izahat verdi

Marshall Plânı Avrupasında Neler Gördüm?

Yazılarını seve seve okuduğunuz arkadaşımız

HİKMET BİL

Pazar Günü Başlıyoruz

Amerikalı vatandaşımız, Otelcilik Kralı Charles Taylor arkadaşımızla görüşürken

(Foto: Hürriyet - Ali ERSAN)

RENKLİ Karikatürümüz SON SAYFADA